

PRZEGLĄD

UNIwersytecki

Rok XXI   wrzesień-grudzień 2009   Nr 5-6 (121-122)

doktor honoris causa KUL

JE Kard. Paul Josef Cordes

2 października 2009 r.

W numerze:

doktoraty honoris causa KUL

JE Kard. Paul Josef Cordes	4
Profesor Stefan Stuligrosz	10
JE Valdis Zatlers	15

inauguracja roku akademickiego 2009/2010

Fragmety przemówienia Rektora KUL ks. prof. Stanisława Wilka	21
Prawo rzymskie jako fundament europejskiej kultury prawnej. Wykład inauguracyjny	22
Deo et Patriae deditus – honorowy tytuł dla JE Ks. Józefa Kard. Glempa	26
Sprawozdanie z działalności KUL w roku akademickim 2008/2009	28

z życia Uniwersytetu

Sport na KUL-u	38
----------------	----

wspomnienia

Ksiądz Profesor Franciszek Mazurek	40
Profesor Maria Jasińska-Wojtkowska	41

aktualności

Kalendarium	43
-------------	----

Przegląd Uniwersytecki

Wydawca:

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Rada programowa:

ks. Stanisław Wilk, ks. Stanisław Zięba,
Józef Franciszek Fert, ks. Sławomir Nowosad

Zespół redakcyjny:

Beata Górka (red. naczelny),
Katarzyna Bojko, Anna Kowalczyk,
Roman Czyrka (foto)

Adres:

Al. Racławickie 14, pokój 103,
20-950 Lublin, tel./fax 0 81 445 41 09
e-mail: rzecznik@kul.lublin.pl

Druk:

Magic, Lublin

Nakład: 1500 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów i zmian tytułów,
nie zwraca także materiałów niezamówionych

Szanowni Państwo,

przed Państwem kolejny, o dość nietypowej – podwójnej objętości, numer naszego uczelnianego pisma. Przedstawiamy w nim między innymi materiały związane z zawsze uroczysto obchodzonymi na Uniwersytecie ceremoniami nadania tytułu doktora honoris causa. Tym razem do naszego akademickiego grona dołączyli: kardynał Paul Josef Cordes, profesor Stefan Stuligrosz oraz Prezydent Łotwy Valdis Zatlers. Zamieszczamy także obszerną relację z inauguracji roku akademickiego 2009/2010, poszerzoną jeszcze o Sprawozdanie z działalności Uniwersytetu, sporządzane dorocznie na polecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Piszemy też o jeszcze jednej Osobie, bardzo dla Uczelni ważnej. Prymas Kardynał Józef Glemp, bo o nim właśnie mowa, był u nas obecny we wszystkich ważnych dla Uniwersytetu chwilach. Cieszymy się jego przyjaźnią i zainteresowaniem, stąd naturalną wydaje się decyzja Senatu, żeby statuetkę Deo et Patriae deditus z numerem 1. przyznać właśnie Księdzu Prymasowi. Wygłoszona przy tej okazji laudacja, którą zamieszczamy w numerze, pięknie ujmuje całokształt zasług naszego Laureata.

I wreszcie coś, z czym ostatnio coraz częściej przychodzi nam się mierzyć: wspomnienia o tych, którzy odeszli. Zawsze przedwcześnie. W bieżącym numerze piszemy o dwojgu naszych wspaniałych profesorach: Marii Jasińskiej-Wojtkowskiej i księdzu Franciszku Mazurku. Pozostali żywi we wdzięcznej pamięci swoich uczniów i współpracowników.

Zapraszam do lektury.

Beata Górka – redaktor naczelny

2 października 2009 r. odbyła się uroczystość wręczenia tytułu doktora honoris causa KUL
JE Paulowi Josefowi Kardynałowi Cordesowi

JE Kard. Paul Josef Cordes doktorem honoris causa KUL

Tytuł ten jest wyrazem najwyższego uznania dla JE Kard. Paula Josefa Cordesa za ogromny wkład w promowanie charyzmatów osób świeckich w Kościele oraz nowych ruchów i wspólnot przyczyniających się do ożywienia i odnowy życia chrześcijańskiego. Przyznanie najwyższego wyróżnienia Uniwersytetu jest również motywowane bogatym dorobkiem myśli teologicznej Kardynała Cordesa, skoncentrowanej wokół zagadnienia *caritas*, która w jego przekonaniu należy do istoty posłannictwa Kościoła, a przy zachowaniu specyficznego chrześcijańskiej inspiracji duchowej staje się znakiem rozpoznawczym Kościoła w pluralistycznym świecie.

*Fragmenty laudacji wygłoszonej przez
ks. prof. Wiesława Przygodę*

Jedno serce we wspólnocie serc

Kiedy 21-letni Paul Josef Cordes rozpoczął studia medyczne na Uniwersytecie w Münster, nie spodziewał się zapewne, że kiedyś zostanie naczelnym „kardiologiem” Kościoła powszechnego, czyli przewodniczącym Papieskiej Rady *Cor Unum*. Ponieważ przyszłe przewodzenie Papieskiej Radzie jednoczącej serca chrześcijan wymagało innych niż medyczne studiów, młody P. J. Cordes już po dwóch semestrach przeniósł się na studia teologiczne do Paderborn, a następnie do Moguncji, by pod kierunkiem przyszłego przewodniczącego Konferencji Episkopatu Niemiec, kard. Karla Lehmana obronić doktorat pt. „Posłannictwo do służby – egzegetyczne, historyczne i systematyczne studium soborowego dekretu *O postudze i życiu prezbiterów*”.

Osobowość i dzieło życia kard. P. J. Cordesa oddają trzy łacińskie słowa: *caritas, communio, ministerium*. Kardynał wychowywał się w kraju, w którym każdy obywatel usłyszał przynajmniej raz słowa Johanna W. Goethego: „Niech człowiek będzie szlachetny, chętny do pomocy i dobry”. W ojczyźnie P. J. Cordesa powstał jako jeden z pierwszych w świecie Niemiecki Związek Caritas. Powyższy kontekst religijno-kulturowy wpisał się w formację osobową, kulturalną i teologiczną P. J. Cordesa, przygotowując go do przyszłych zadań w Kościele.

Kard. P. J. Cordes od 1980 r. trwa nieprzerwanie w służbie Stolicy Apostolskiej, przy czym od 1995 r. jest przewodniczącym Papieskiej Rady *Cor Unum*, koordynującej działalność charytatywną Kościoła katolickiego.

Istotnym zadaniem Przewodniczącego Papieskiej Rady *Cor Unum* jest ścisła współpraca z papieżem w przygotowaniu corocznego orędzia na Wielki Post. Na polecenie Ojca Świętego Jana Pawła II przygotował też w 1996 r. obszerny dokument pt. *Głód w świecie. Solidarny rozwój wyzwaniem dla wszystkich*, opisujący zjawisko głodu oraz jego przyczyny. Wskazuje także na możliwości uporania się z tym problemem.

Ważny obszar misji kard. P. J. Cordesa w Kościele powszechnym wyraża słowo *communio*. Już w 1972 r. kard. Julius August Döpfner, ówczesny przewodniczący Konferencji Episkopatu Niemiec, mianował ks. P. J. Cordesa sekretarzem Komisji Duszpasterskiej tej Konferencji.

W marcu 1980 r. papież Jan Paweł II mianował go wiceprzewodniczącym Papieskiej Rady ds. Świeckich. Pełniąc ten urząd, zaczął zajmować się *ex professo* duszpasterstwem młodzieży. W 1983 r. wraz z młodzieżą pochodzącą z różnych ruchów i wspólnot kościelnych otworzył w Rzymie Międzynarodowe Centrum Świętego Wawrzyńca (San Lorenzo), którego celem jest przyjmowanie młodych pielgrzymów i zapewnienie im możliwości przeżycia głębszego doświadczenia wiary i Kościoła. Uroczystego poświęcenia dokonał Jan Paweł II w marcu 1983 r.

Z inspiracji kard. P. J. Cordesa powstał zamysł zorganizowania międzynarodowego spotkania młodych w roku jubileuszowym 1983/1984. W Niedzielę Palmową 1984 r., dzięki pomocy wielu ruchów kościelnych, zebrało się w Rzymie, w Centrum Świętego Wawrzyńca, około 300 tys. młodych ludzi. Było to pierwsze spotkanie, które rozpoczęło serię spotkań określonych później jako Światowe Dni Młodzieży. Jan Paweł II entuzjastycznie odniósł się do tej inicjatywy i wyraził pragnienie, by światowe spotkania młodzieży odbywały się regularnie.

Kard. P. J. Cordes ma wielkie zasługi w promowaniu charyzmatów osób świeckich w Kościele. Będąc wiceprzewodniczącym Papieskiej Rady ds. Laikatu, kiedy wielu ludzi w Kościele nie rozumiało jeszcze istoty ruchów i nowych wspólnot, on miał intuicję ich ważnej roli i przyczynił się do tego, że odnalazły one swoje miejsce w Kościele. Pomógł wielu biskupom rozpoznać w nowych ruchach kościelnych dzieło Boże i przygotował grunt pod ich pełną akceptację w Kościele powszechnym.

Wreszcie trzecie słowo, które oddaje osobowość i uzasadnia przyznanie kard. P. J. Cordesowi najwyższego wyróżnienia naszej Alma Mater, *ministerium*. Oprócz wspomnianych już funkcji pełnionych w Kurii Watykańskiej kard. P. J. Cordes jest członkiem Kongregacji ds. Duchowieństwa, Kongregacji

ds. Kanonizacyjnych i Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów, a także Papieskiej Rady *Iustitia et Pax* oraz konsultorem Papieskiej Komisji ds. Ameryki Łacińskiej. Jako przewodniczący *Cor Unum* odbył wiele wizyt do narodów w szczególności doświadczonych przez los. Wśród nich warto wymienić: w 1996 r. wizytę w Rwandzie po strasliwym ludobójstwie; w 1998 r. wizytę w 4 krajach Ameryki Środkowej (Nikaragua, Honduras, Salwador, Gwatemala) spustoszonej przez huragan Mitch; w 2000 r. wizytę w Mozambiku po katastrofalnej powodzi; w 2001 r. wizytę w Pakistanie w obozach uchodźców; w 2003 r. wizytę w Wietnamie; w 2004 r. wizytę w Iraku po II wojnie w Zatoce Perskiej; w 2004 r. wizytę w obozach dla uchodźców w Darfurze w Sudanie; w 2006 r. wizytę w Indonezji na obszarach dotkniętych klęską tsunami; w 2006 r. wizytę w Luizjanie dotkniętej huraganem Katrina.

Na końcu warto zaznaczyć, że wspomniane trzy terminy łacińskie: *caritas*, *communio*, *ministerium* zostały przez kard. P. J. Cordesa poddane gruntownej refleksji teologicznej, co znalazło odbicie w jego publikacjach. Kardynał opublikował w kilku językach 12 książek, z których 6 zostało wydanych również w języku polskim – najnowsza w bieżącym roku – *Niosący pomoc nie spadają z nieba. Caritas i duchowość*.

W przekonaniu kard. P. J. Cordesa troska o bliźniego wynika z miłości do Boga, o czym współczesny świat często niestety zapomina. Chrześcijanin poruszony nędzą i przynaglony głosem miłosierdzia, wpa-

trzony w swego Mistrza, Boga, który jest Miłością, praktykuje tę miłość wśród swych braci. Pamięta jednak, że jest jedynie narzędziem w ręku swego Stwórcy, a tylko On ostatecznie uzdrawia i zbawia człowieka. Działalność charytatywna Kościoła osadzona jest w Bogu i to On umożliwia udzielanie pomocy bliźniemu, On uzdalnia nas do gotowości ofiarowania siebie, swojego czasu i swych zdolności na rzecz innych.

Fakt, że kard. P. J. Cordes był wiernym współpracownikiem naszego Wielkiego Rodaka papieża Jana Pawła II, Profesora naszego Uniwersytetu; przyjaźń, jaką Kardynał darzy naszą Ojczyznę, w pełni uzasadnia przyznany przez Senat Akademicki tytuł doktora *honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Eminencjo, Księżę Kardynale, Pan nasz Jezus Chrystus polecił nam, abyśmy byli Jego świadkami aż po krańce świata przez czyny miłości, w których On jest obecny. Dziękujemy Ci dzisiaj za Twe bezkompromisowe świadectwo jednego ducha i jednego serca – serca przepełnionego miłością, która w Bogu ma swe źródło – wobec świata dotkniętego biedą materialną, a jeszcze bardziej świata pogrążonego w nędzy duchowej. Niechaj zjednoczą nas dzisiaj słowa Apostoła Narodów, św. Pawła: „Albowiem miłość Chrystusa przynagła nas, [...] aby ci, co żyją, już nie żyli dla siebie, lecz dla Tego, który za nich umarł i zmartwychwstał” (2 Kor 5, 14-15).

Nauka społeczna Kościoła a światło Objawienia

Revolucja przemysłowa wieku XIX, wraz z zainicjowanymi przez nią przemianami gospodarczymi, stała się dla wielu ludzi źródłem biedy i niedostatku. Nie bez przyczyny Karol Marks opublikował w roku 1867 swe najważniejsze dzieło *Kapitał*, wyrażające jego krytykę społeczeństwa. W tym samym czasie biskup von Ketteler wygłaszał płomienne kazania w katedrze w Monasterze (Münster) i wzywał społeczeństwo Niemiec, by przejęło odpowiedzialność za cierpiących niedostatek. Kto zatem twierdzi, że dopiero wrogo nastawione do wiary ideologie musiały wstrząsnąć chrześcijanami, by nauczyli się wrażliwości społecznej, tj. poczucia sprawiedliwości i poszanowania godności ludzkiej, ten nie ma pojęcia o historii. Biskup Ketteler, którego wspomina pierwsza encyklika naszego papieża Benedykta XVI *Deus caritas est – Bóg jest miłością* (2005) (nr 27), jest uważany w krajach niemieckiego obszaru językowego za jednego z twórców katolickiej nauki społecznej.

Prawo naturalne jako źródło

Protesty, jakie formułował Kościół i impulsy, które z niego wychodziły, kierowane były przede wszystkim do społeczeństwa i do prawodawców. Z tego powodu pierwsze teksty z nauczaniem papieskim w tej dziedzinie – *Rerum novarum* (1891) i *Quadragesimo anno* (1931) apelując o zmiany nie posługiwały się argumentacją kościelno-chrześcijańską. Nauczanie Kościoła opisywało najważniejsze aspekty obiektywnie istniejących struktur prawnych na tle filozofii społecznej. Z jej punktu widzenia omawiało istotę i porządek społeczeństw ludzkich, jak też normy i zadania porządkujące funkcjonowanie społeczeństw. Mając na względzie potencjalnych adresatów, teksty te traktowały o Objawieniu i o treściach wiary w sposób marginalny.

Sobór Watykański II zainicjował natomiast swoisty przewrót, bowiem naukę społeczną nieustannie konfrontował z treściami Objawienia. Ten krok uczyniony ku całkiem nowemu horyzontowi myślowemu daje się zauważyć w sformułowaniach Konstytucji Pastoralnej *O Kościele w świecie współczesnym*. Zdążając ku encyklice społecznej papieża Benedykta XVI, chciałbym zatrzymać się na chwilę przy kwestii treści teologicznych w nauczaniu społecznym Kościoła i ich roli.

Światło Objawienia: „Znaki czasu”

Francuski dominikanin Marie-Dominique Chenu OP wybitnie przyczynił się podczas obrad Soboru do wykonania pierwszego kroku ku argumentacji poszerzonej o kwestie Objawienia. Z tego właśnie powodu również w naszych czasach autorzy obszernego komentarza do tekstów Soboru Watykańskiego II [Herders Theologischer Kommentar zum Zweiten Vatikanischen Konzil, hgg. von P. Hünermann und B. J. Hilberath, tutaj tom 4, Freiburg 2005] mogli intensywnie czerpać z jego przemysłów.

Jeden z komentatorów wyjaśnia: Wcześniej nauczanie prawd wiary przez Kościół nie unikało wprawdzie dyskusji o społecznych, politycznych i gospodarczych uwarunkowaniach egzystencji człowieka. Nauczanie Kościoła dawało odpowiedź na wyzwania moralne, jakie stawia przed każdym człowiekiem funkcjonowanie w społeczeństwie, a ponadto akcentowało zasadę pomocniczości, wartości osoby i zasadę solidarności jako aspekty pomagające utrzymać porządek społeczny. Ale to, co objawia się w konkretnej sytuacji społecznej, nie miało jego zdaniem żadnego wpływu na przedstawianie wiary na sposób systematyczny. Z tego też powodu Konstytucja *Gaudium et spes* jest przyczynkiem do włączenia w rzeczywistość wiary Kościoła również tego konkretnego miejsca człowieka, jakie zajmuje on w społeczeństwie.

W poszukiwaniu nowej metody

M. D. Chenu zajmował się jeszcze przez długi czas po zakończeniu Soboru pojęciem „znaki czasu”. Chenu definiuje świat jako miejsce istnienia Kościoła, które dostarcza mu do „zagospodarowania środki materialne, by nadać im boży wymiar”. Chenu twierdził dalej, że nie można już dłużej mówić o „doktrynie społecznej”, którą głosi się w celu stosowania jej w zmieniających się sytuacjach społecznych. Równocześnie jednak teolog proponuje nowy sposób postrzegania treści Objawienia.

To nowe podejście teologa Chenu implikuje jednakże dwojakie problemy natury teologicznej. Z jednej strony Chenu błędnie interpretuje pojęcie „Objawienie”, gdy sugeruje, że sytuacjom immanentnym życiu ludzkiemu można przypisać jakość Objawienia; niektóre drogi interpretacji, jakimi kroczy teologia wyzwolenia, wiodą w podobny sposób na manowce akcentowania przewagi praktyki nad teorią, czy też przewagi doświadczenia życiowego nad prawdą Objawienia.

Z drugiej strony podejście dominikanina Chenu znosi tę jednoznaczność, z jaką Kościół wypowiadał się w kwestiach społecznych: Nie można mówić już o jednej „nauce”, lecz o różnych, dotyczących wybranych kwestii „naukach” społecznych. Nie powinno dziwić zatem, że nauka społeczna w kontekście takich otóż straciła na znaczeniu, jeśli chodzi o sposób myślenia Kościoła i o jego nauczanie.

Droga wyjścia z kryzysu

29 czerwca 2009 r. Benedykt XVI opublikował swoją długo oczekiwaną przez Kościół encyklikę społeczną. Nadał jej tytuł *Miłość w prawdzie – Caritas in veritate*. Już wcześniej, w swojej pierwszej encyklice *Bóg jest miłością – Deus Caritas est* dał oryginalne i głębokie impulsy dla zaangażowania się Kościoła na rzecz godności człowieka. Do tych impulsów Papież nawiązał i teraz, uczyniwszy miłość centralnym pojęciem tejże encykliki, jeśli sądzić po samym tytule.

Zgodnie z oczekiwaniami – tak jak w pierwszej encyklice – Papież umiejscawia tę „miłość” w historii zbawienia. Miłość ta ma początek w miłości Boga, która w Chrystusie przybrała ludzką postać. Benedykt

XVI kroczy śladami Jana XXIII, który w swej encyklice *Pacem in terris* dla umocnienia pokoju i dobra człowieka zaangażował moc Bożego Zbawienia. Ale na- de wszystko obecny Papież kieruje się wyobrażeniami Jana Pawła II, który w swej argumentacji na rzecz społecznego nauczania Kościoła wyszedł daleko poza perspektywę filozofii społecznej, choćby wprowadzając takie terminy, jak: „struktury grzechu”, „grzech społeczny”, „sytuacje grzechu”; ten Papież użył chrześcijańskiego dzieła zbawienia w walce przeciw każdej postaci nędzy człowieczej.

Posłanie Kościoła i ewangelizacja

Kościół został założony przez Chrystusa po to, by stać się sakramentem zbawienia dla wszystkich narodów (LG 1). Jego szczególna misja natomiast napotyka na szeroko rozpowszechnione w świecie nieporozumienie: Wielu ludzi skłania się ku temu, by postrzegać Kościół na wzór instytucji ziemskich i nierzadko niektórzy posuwają się tak daleko, że próbują nadawać mu cechy podmiotu politycznego. Kościół bywa wprawdzie inspiracją dla polityki, ale nie angażuje się bezpośrednio w gry polityczne różnych sił społecznych. Nawiązując do encykliki *Populorum progressio* papieża Pawła VI papież Benedykt stwierdza jasno i wyraźnie: „Kościół nie ma do zaoferowania rozwiązań technicznych i nie rości sobie praw do ingerencji w sprawy państwowe” (nr 9). Kardynał Józef Ratzinger, jeszcze jako prefekt Kongregacji Nauki Wiary, występował przeciwko takiemu błędnemu mniemaniu polemizując z pewnymi formami teologii wyzwolenia (*Instructio* z 6 sierpnia 1984).

Zamiast nadawać Kościołowi cechy partii politycznej, papież Benedykt wskazuje mu drogę ewangelizacji. Jak już wspominałem, głównym akcentem nauczania społecznego była dążność do stworzenia społeczeństwa bardziej sprawiedliwego. Natomiast nowsze dokumenty Urzędu Nauczycielskiego koncentrują swoją uwagę na kwestiach pastoralnych: nauczanie społeczne otwiera się na całościowe ujmowanie zbawienia człowieka i przepowiada Ewangelię. Głoszenie śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, co Kościół czyni od swych początków, zyskuje na aktualności również w odniesieniu do życia społecznego.

Alte człowieka nie można zredukować do wymiaru życia społecznego. Tę myśl dobitnie wyraził papież Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris missio* (nr 11). Głoszenie Ewangelii człowiekowi przez człowieka ma szerszy zakres niż nauczanie społeczne Kościoła.

Nauka społeczna: nie bez Objawienia

Encyklika papieża Jana Pawła II *Sollicitudo rei socialis* włączyła naukę społeczną Kościoła jednoznacznie do teologii moralnej. Czytamy tam, że nauczanie społeczne „nie przynależy do sfery ideologii, lecz teologii, a zwłaszcza teologii moralnej” (nr 41).

Tak też ta nauka została przyporządkowana sferze teologii. Jej zasady nie mają już natury filozoficznej, lecz mają swe źródło w Chrystusie i jego Słowie. W *Deus caritas est* pisze Benedykt XVI, że wiara oczyszcza rozum i pomaga mu stworzyć sprawiedliwy porządek społeczny (nr 28a). Na ten właśnie sposób należy pojmować naukę społeczną. Opiera się ona o dyskurs dostępny rozumowi każdego człowieka, a zatem również

o fundament prawa naturalnego. Ale uznaje ona jednocześnie jej własną zależność od prawd wiary.

Benedykt XVI tę problematykę przesuwając wyraźnie ku światłu *caritas*, ku światłu miłości. Naucza, że „miłość jest królewską drogą nauki społecznej Kościoła” (nr 2). W tym rozumieniu miłość jest „przyjmowana i darowana” (nr 5) przez Boga: Miłość Ojca – Stwórcy, i Syna – Zbawiciela, przelana na człowieka przez Ducha Św., umożliwia funkcjonowanie życia w społeczności w oparciu o określone zasady. Encyklika „*Deus caritas est*” wyraźnie stwierdza, opisując rozwój człowieka, że „miłość stanowi centrum” (nr 19). Mądrość, czytamy dalej, która jest w stanie kierować człowiekiem, „musi być ‘przyprawiona’ solą miłości” (nr 30). Z tych prostych i oczywistych prawd wynikają bardzo istotne implikacje: Jeśli naukę społeczną odziedziczy się od doświadczenia chrześcijańskiego, wówczas stanie się ona dokładnie taką ideologią, którą Jan Paweł II odrzucał jako błędną. Nauka społeczna stawia chrześcijaninowi konkretne zadanie, by wobec innych chrześcijan ucieleśniał swoją wiarę. I czytamy dalej w encyklice: „Miłość bliźniego objawia zawsze także w relacjach ludzkich miłość Bożą, dając wartość teologiczną i zbawczą wszelkim formom działania na rzecz sprawiedliwości w świecie” (nr 6).

Taka charakterystyka nauki społecznej Kościoła daje jej definitywne umocowanie w wierze.

Obraz człowieka

Sercem nauki społecznej pozostaje człowiek. Wcześniej już wskazałem na to, że cała uwaga nauki społecznej w pierwszej fazie skierowana była przede wszystkim na problemy społeczeństwa: uregulowania kwestii prawa pracy, sprawiedliwe zarobki, przedstawicielstwo pracowników w relacjach z pracodawcami. Później zajmowała się problemami, jakie pojawiały się na płaszczyźnie międzynarodowej: np. brakiem równowagi pomiędzy obszarami biedy i bogactwa, postępem i rozwojem, stosunkami międzynarodowymi. Wręcz z recepcją myśli teologicznej Jana XXIII bardziej in-

tensywnie zajęto się kwestią wpływu wyżej wspomnianych problemów na konkretnego człowieka. W tym właśnie momencie rozpoczęła się druga faza rozwoju tej dyscypliny. Jan Paweł II natomiast jeszcze bardziej skonkretyzował tę świadomość, czyniąc problem antropologiczny tym centrum, wokół którego skupiają się kwestie społeczne. Do jego koncepcji wyraźnie nawiązuje *Caritas in veritate*, gdzie czytamy „Pierwszym kapitałem, który należy chronić i z którego należy korzystać jest człowiek, osoba, w swojej integralności” (nr 25) i dalej „Kwestia społeczna stała się w sposób radykalny kwestią antropologiczną” (nr 75). Postęp, jaki zasługuje na to miano, musi pozwolić człowiekowi na wzrastanie w każdym wymiarze. W tekście encykliki znajdujemy dlatego odniesienia do problemów ochrony środowiska, do kwestii rynku, globalizacji, do kwestii etycznych, życia codziennego i kultury, tj. odniesienia do wszelakich sfer, w których działa człowiek. Wyznaczanie celów dla tych sfer jest cennym dziedzictwem nauki społecznej Kościoła od jej zarania.

Przy głębszym zastanowieniu musimy stwierdzić, że kwestia antropologiczna implikuje konieczność odpowiedzi na podstawowe pytanie: Jakiego człowieka chcemy wspierać? Czy możemy akceptować taki proces, który nie pozwala wyjść człowiekowi poza ziemski horyzont, na który składa się jedynie materialny dobrobyt i który z góry wyklucza kwestie wartości, sensu i nieskończoności? Czy społeczeństwo może przetrwać bez stabilnych podstaw, bez kierowania wzroku ku wieczności, nie odpowiadając człowiekowi na jego podstawowe pytania? Czy prawdziwy rozwój może następować bez kierowania myśli ku Bogu?

Logicznie rzecz biorąc w rozważaniach nad nauką społeczną dokonał się kolejny krok, stanowiący niejako trzecią jej fazę. Nie jest kwestią przypadku, że miłość okazuje się być rozwiązaniem zagadki, a ściślej Boża miłość, na którą odpowiada teologalna cnota człowieka. Człowiek nie stanowi tu już przedmiotu zachodzącego procesu, lecz traktowany jest właśnie jako podmiot tego procesu: Człowiek, który poznał Chrystusa,

aktywnie współdziała przy zachodzących przemianach, by katolicka nauka społeczna nie stała się martwą literą. Benedykt XVI pisze: „Bez ludzi prawych, bez fachowców w ekonomii oraz polityków, którzy w swoim sumieniu przeżywają głęboko wezwanie do działania na rzecz dobra wspólnego, jakikolwiek rozwój nie jest możliwy” (nr 71). Tutaj właśnie daje się zauważyć bezpośrednia kontynuacja encykliki *Deus caritas est*, która w swej drugiej części zajmuje się również cechami ludzi pracujących w instytucjach charytatywnych. Natomiast ostatnia z encyklik poszerza swoje pole widzenia o sferę życia publicznego, w której – tak na północy, jak i południu – dają się zauważyć znane powszechnie zjawiska, które działają na szkodę dobrobytu narodów, a jest to korupcja i działania poza prawem (nr 22), jak i żądza władzy [Por. DCE nr 28]. Ten „grzech pierworodny” uniemożliwia w wielu miejscach na ziemi tworzenie społeczeństw; jest on również pokusą dla tych, na których w społeczeństwach spoczywa brzemień odpowiedzialności. Kwestii społecznych nie można zatem rozwiązać bez odniesienia się do kwestii etyki (nr 12). Encyklika ta opisuje człowieka w sensie biblijnym (tamże): Nie powstanie bowiem żadne nowe społeczeństwo bez „nowego człowieka”. Nauka społeczna nie będzie martwą literą lub li tylko ideologią, gdy chrześcijanie będą gotowi żyć według jej zasad z Bożą pomocą i motywowani miłością bliźniego. Od głównych postaci oczekuje ona jedynie autentyczności. Papież Benedykt wyraża to dobitnie: „Będąc z dala od Boga człowiek jest istotą chwiejną i chorą” (nr 76). A wręcz symboliczną wymowę ma fakt, że ostatni punkt encykliki poświęcony jest modlitwie i konieczności nawrócenia (nr 79): Bóg odnawia serce człowieka, by ten w miłości i sprawiedliwości mógł poświęcić się innemu życiu. Dlatego chrześcijanie nie stoją w oknie i przyglądają się, czy też protestują zainspirowani przez współczesną „kulturę protestu”, lecz nawracają się, by w Bogu stworzyć nową kulturę. Ten obowiązek spoczywa zwłaszcza na członkach Kościoła, tak na poszczególnych osobach, jaki i wspólnotach.

Postęp

Jako moment opublikowania swej encykliki papież Benedykt wybrał pewien jubileusz: Przed czterdziestoma laty została opublikowana encyklika *Populorum progressio*, tekst, w którym papież Paweł VI zajął stanowisko wobec postępu. Papież Benedykt w swojej encyklice nawiązał również w sferze treści do tego często cytowanego dokumentu, a przyświecał mu zamiar uświadomienia wiernym wymiaru wiary. Dla poprawnego rozumienia nauki społecznej Kościoła Papież odwołuje się do Objawienia. A wcześniej papież Paweł VI wskazał na „relację pomiędzy nauczaniem Chrystusa i wspieraniem rozwoju człowieka w społeczeństwie” (*Caritas in veritate* nr 15). Każda spekulacja, że rozwój człowieka jest niezależny od kwestii wiary i że – w konsekwencji – postęp ludzki i głoszenie wiary są odrębnymi obszarami, spotyka się z protestem papieża Benedykta.

Już w nauczaniu papieża Pawła VI punktem kulminacyjnym rozwoju – w ujęciu chrześcijańskim – jest wiara w Chrystusa i umiłowanie Chrystusa. Dokument papieża Benedykta wprowadza jeszcze jeden element poza zjednoczeniem rozwoju z przepowiadaniem

Chrystusa, a mianowicie nadzieję (*Caritas in veritate* nr 34).

Jak podkreśla Benedykt XVI w kolejnej encyklice *Spes salvi*, nadzieja nie może być ukierunkowana na taki rozwój, który chce na ziemi stworzyć królestwo dobrobytu (nr 30), bowiem nie uwzględniałby on kwestii wolności człowieka. Podstawą nadziei chrześcijańskiej natomiast jest łaska Boża. Nadzieja pomaga nam zatem nie ograniczać rozwoju do stworzenia ziemskiego Królestwa Bożego, lecz otwiera nas ku wieczności: W Bogu ludzka tęsknota za dobrem odnajduje swój cel i spełnienie. Właśnie za pomocą takiej relacji Kościół formułuje swoją naukę społeczną. A chrześcijaństwo znajduje w niej inspirację dla swego zaangażowania w świecie.

Nowy *kairos* dla głoszenia prawd wiary?

Na tle utraty znaczenia nauki społecznej Kościoła, na jaką uskarżali się jej najbardziej wybitni reprezentanci w latach 90. poprzedniego stulecia, powstaje obecnie nowa sytuacja. Zdumiewające było napięcie, z jakim środowiska wewnątrzkościelne oczekiwały na pierwszą encyklikę społeczną papieża Benedykta XVI. Oddźwięk, z jakim publiczność przyjęła tę encyklikę, nikogo zatem nie zaskoczył: Ponad 200 dziennikarzy zebrało się w sali prasowej Watykanu – tak dużej liczby zgromadzonych tam osób nie przypominam sobie z moich niemal trzydziestu lat spędzonych w Rzymie. Największe tytuły z całego świata zwróciły na nią uwagę i oparły jej publikację pozytywnymi komentarzami. Pasterze Kościoła i niektórzy teologowie określili ją mianem prekursorskiej. A nawet można było prze-

czytać komentarze, które wręcz irytowały swoim entuzjazmem, tak jak choćby komentarz *New York Times* z 13 lipca 2009:

„Tak dla liberałów, jak i konserwatystów *Caritas in veritate* jest zaproszeniem do refleksji nad ich relacjami i papierkami lakmusowymi. Dlaczego ochrona środowiska ma wykluczać ochronę embrionów? Dlaczego republikanie nie mogą krytykować niesprawiedliwości w gospodarce, a demokraci nie mogą dążyć do tego, by miejscowości i stany miały więcej władzy? Czy opór wobec wojny w Iraku jest równoznaczny ze wspieraniem programu bioetycznego, który nie zakłada żadnych ograniczeń? Czy wolny rynek wspiera poparcie dla kary śmierci? Te pytania, jak wiele innych, przynależą do zdrowego systemu politycznego, który wyborcy i politycy mogą badać i poznawać. Ale jak do tej pory stawia je raczej Watykan Benedykta XVI, niż Waszyngton Baracka Obamy.”

Pomimo początkowo entuzjastycznych reakcji wydaje się jednak, że zmiana paradygmatu w nauce społecznej Kościoła, jaką zainicjował papież Benedykt, pozostaje obecnie raczej bez większego echa, a dobitnie wyrażone otwarcie się argumentacji Papieża na Objawienie Boże i jego prawa zdaje się w mniejszym stopniu przykuwać uwagę komentatorów. Ale z drugiej strony owo silniejsze umocowanie życia człowieka i nauczania Kościoła w wierze nie napotkało na oburzenie ze strony ani polityków, ani społeczeństw, ani środowisk opiniotwórczych. Czasy, kiedy to Kościół, kierując swe posłanie do świata, musiał przemilczać swój właściwy fundament, mamy już najwidoczniej za sobą.

Tłumaczenie z j. niemieckiego: dr Ewa Grzesiuk

26 października do naszej społeczności akademickiej dołączył prof. Stefan Stuligrosz przyjmując tytuł doktora honoris causa KUL. Senat KUL pragnął wyrazić tym tytułem „szacunek i uznanie dla działalności utalentowanego artysty, charyzmatycznego i wymagającego dyrygenta, wybitnego humanisty, trwającego niezmiennie przy swej największej pasji, jaką jest muzyka. Profesor Stuligrosz kształcąc i wychowując kolejne pokolenia młodzieży, pogłębia w nich niestrudzenie wrażliwość na piękno sztuki muzycznej, szacunek dla drugiego człowieka i miłość do Boga”.

Po uroczystości odbył się owacyjnie przyjęty koncert „Poznańskich Słowików”, oczywiście pod batutą Prof. Stefana Stuligrosza. W programie znalazły się następujące utwory: *Haec dies. Cantate Domino* (Stefan Stuligrosz), *Antyfona: Ave Maria X/XI w.*, *Graduale: Alleluja. Ave Maria* (Sebastian z Felsztyna), *Ego sum pastor bonus* (Wacław z Szamotuł), *Ave Maria* (Thomasso Lodovico da Victoria), *Sanctus z Missa Papae Marcelli* (Giovanni Pierluigi da Palestrina), *Modlitwa Eucharystyczna Jana Pawła II* (Stefan Stuligrosz) – w trzech wersjach: a) gregoriańskiej, b) pieśni kościelnej, c) wielogłosowej pieśni chóralnej, *O, Matko litościwa* (Stefan Stuligrosz), *Totus tuus sum Maria* (Henryk Mikołaj Górecki), *Credo* (Stefan Stuligrosz). Na organach grał Maciej Bolewski.

Profesor Stefan Stuligrosz doktorem honoris causa KUL

Laudację wygłosiła prof. Barbara Gogol-Droźniakiewicz

Muzyka dookreśla najpełniej

Przypadł mi w udziale zaszczyt wygłoszenia *Laudatio*, mowy pochwalnej ku czci prof. Stefana Stuligrosza, któremu Senat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II nadał godność doktora honoris causa. Fakt, iż mam mówić o postaci znanej na całym świecie powoduje, że wszystko co powiem, może wydać się oczywistym. Tradycja wymaga jednak, aby w dniu tak uroczystym głosić zasługi nawet wtedy, gdy nikt w nie nie wątpi i mówić o faktach nawet wtedy, gdy są one powszechnie znane.

Prof. Stefan Stuligrosz, chórmistrz, dyrygent, kompozytor i muzykolog przyszedł na świat 26 sierpnia 1920 r. w Starołęce, wówczas jeszcze podmiejskiej wsi, obecnie dzielnicy Poznania. Począwszy od 1931 r. przez 6 lat uczęszczał do Gimnazjum Św. Marii Magdaleny w Poznaniu, a w latach 1937-1939 do Domu Handlowego Franciszka Woźniaka, ucząc się tam kupiectwa. Od chłopięcych lat był sopranistą w działającym od 1914 r. Poznańskim Chórze Katedralnym, który założył i prowadził, bydgoszczanin z urodzenia, Wacław Gieburowski. W momencie wybuchu II wojny światowej, gdy w październiku 1939 r. gestapo aresztowało ks. dr. Gieburowskiego, 19-letni Stefan przejął – za jego wolą – obowiązki dyrygenta. Katedra, jako pierwsza świątynia w Poznaniu, została zamknięta. Stefan Stuligrosz skupił więc wokół siebie 24 śpiewaków, z którymi spotykał się regu-

larnie, acz nielegalnie, śpiewając w dwóch dostępnych dla Polaków kościołach: pw. Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu i Świętego Wojciecha na Wojciechowym Wzgórzu k. poznańskiej cytadeli.

Tuż po ustaniu działań wojennych Stefan Stuligrosz oficjalnie powołał do życia Chór Chłopięcy i Męski im. ks. Wacława Gieburowskiego pn. „Poznańskie Słowiki”. Wskutek doszczętnego zniszczenia katedry, zespół znalazł swoje miejsce w kościele pw. Wszystkich Świętych na Grobli, gdzie Stefan Stuligrosz był organistą. Równocześnie zdał maturę w Gimnazjum im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu i rozpoczął studia na Uniwersytecie Adama Mickiewicza oraz w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Poznaniu. W 1951 r. uzyskał dyplom z muzykologii pod kierunkiem prof. Adolfa Chybińskiego, a w 1953 r. dwa dyplomy uczelni muzycznej w zakresie śpiewu solowego u prof. Marii Trąmpczyńskiej i dyrygentury symfonicznej, z wyróżnieniem, u prof. Waleriana Bierdiajewa. Z poznańską Akademią Muzyczną im. I. J. Paderewskiego związał swoje losy na następne cztery dekady swojego życia, przechodząc od stanowiska asystenta do profesora nadzwyczajnego. W tym czasie pełnił rozliczne funkcje: kierownika Katedry Chóralistyki, i dziekana Wydziału Wokalnego, oraz przez 14 lat nieprzerwanie (co stanowi swoisty polski ewenement) jej Rektora. W okresie kiedy kierował uczelnią, rozszerzyła ona zakres swojej działalności, m.in. utworzono jedyny kierunek w Polsce w zakresie lutnictwa artystycznego, powołano do życia Katedrę Chóralistyki, Zakład Perkusji i Sekcję Rytmiki. Prof. Stefan Stuligrosz kierował także Redakcją Muzyczną Rozgłośni Polskiego Radia w Poznaniu w latach 1953-

1963, a od 1971 r. do 1990 r. pełnił funkcję prezesa Poznańskiego Towarzystwa Muzycznego im. H. Wieniawskiego. Ale tym, co dla niego zawsze najcenniejsze, są jego podopieczni. Chórowi poświęca cały zgromadzony kapitał wiedzy i doświadczenia muzycznego, czelując jego brzmienie, tak rozpoznawalne i wyróżniające go spośród innych zespołów śpiewaczych.

Ten chór, amatorski, co z całą mocą należy podkreślić – tworzą go bowiem chłopcy chodzący do różnych szkół i mężczyźni różnych zawodów – stanowi fenomen w skali światowej. Zasadza się na kilku filarach. Tworzą go: ogromna muzykalność, finezja wykonania, wrażliwość, dyscyplina i wycucie smaku. Ponad 1000 utworów różnych epok w repertuarze, ponad 4 tysiące koncertów, bez mała 150 zagranicznych podróży artystycznych, ponad 70 nagrań płytowych, 1400 śpiewaków w ciągu 70 lat. Liczby są zawsze wymowne. Jednak to nie one zadecydowały o tym, że „Poznańskie Słowiki” stały się ikoną polskiej chóralsztyki. To nieprzeciętny dar zjednywania ludzi, ogromna pracowitość, samodyscyplina, talent pedagoga i wychowawcy oraz najwyższy stopień wtajemniczenia w sztuce Polihymnii prof. Stefana Stuligrosza przyniosły efekty, stawiające Jego chór w rzędzie najbardziej znanych zespołów śpiewaczych świata.

Występy w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, Japonii, Korei Południowej, we wszystkich krajach Europy odbijały się niezmiernie szerokim echem. Słuchali go moiżni tego świata, prezydenci, monarchowie i rzesze melomanów. Mer Toronto po koncercie „Poznańskich Słowików” powiedział, że „jest to chór, dla którego warto przepłynąć oceany, by go choć raz usłyszeć”. Znakomity dyrygent i kompozytor amerykański Leonard Bernstein niezwykle wysoko ocenił współpracę i koncepcję prof. Stefana Stuligrosza przy wykonaniu jego „Chichester Psalms” w Teatrze Wielkim w Warszawie w 50. rocznicę wybuchu II wojny światowej. Leopold Stokowski, wielki dyrygent i kompozytor polskiego pochodzenia, po jednym z amerykańskich koncertów chóru, wyraził się o nim, jako o najlepszym narzędziu propagandy polskiej kultury na świecie. Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, John Kennedy osobiście dziękował prof. Stefanowi Stuligroszowi za chwilę wzruszeń, przedłużając poza protokołem czas spotkania.

„Poznańskie Słowiki” śpiewały kilkakrotnie przed Jego Świątobliwością Janem Pawłem II, który z niezwykłą serdecznością i znawstwem wyrażał swój zachwyt nad sztuką muzyczną chóru i jego dyrygenta. Na zaproszenie Ojca Świętego chór dwukrotnie brał udział, najpierw w beatyfikacji w 1993 r., a później kanonizacji w 2000 r. św. s. Faustyny Kowalskiej. Gdy tylko zespół przebywał w Rzymie, nawet wtedy, gdy był to pobyt poza Watykanem związany z festiwalem bądź konkursem, Jan Paweł II zapraszał go do swoich apartamentów lub Ogrodów Watykańskich na *ad hoc* urządzone minikoncerty przeznaczone tylko dla Niego. Podczas pobytów w Polsce chór towarzyszył Ojcu Świętemu, który traktował go z sobie właściwą i nam wszystkim znaną czułością i miłością.

Trzy tygodnie temu, 4 października, mieszkańcy Poznania i liczne delegacje z polskich miast, uczestniczyły w uroczystych obchodach benefisu 70-lecia pracy artystycznej Maestro Stuligrosza. Na estradzie

trzy chóry: „Poznańskie Słowiki”, „Schola Cantorum Misericordis Christi” i „Kompania druha Stuligrosza”, orkiestra kameralna ze Lwowa, liczni soliści. A pośrodku prof. Stefan Stuligrosz. Uroczysty koncert otworzył hymn „Poznańskich Słowików” czyli Charlesa Gounoda „Laudate Dominum”, zamknęło podniosłe „Alleluja” z oratorium „Mesjasz” Jerzego Fryderyka Haendla. Jesteśmy głęboko wzruszeni, bo oto na naszych oczach dzieje się coś, co trudno zakwalifikować tylko do wydarzeń artystycznych. Jesteśmy świadkami potęgi charyzmy człowieka, który służąc sztuce, służy Najwyższemu.

Głęboka wiara, codzienna modlitwa stały się dla prof. Stefana Stuligrosza pomostem ku duchowej równowadze. W przedmowie do dedykowanej Mu książki ks. Zbigniewa Knoppa w odpowiedzi na pytanie, czym jest dlań modlitwa, wyznaje:

„Jest mi potrzebna jak powietrze, którym oddycham. Jak chleb powszedni, którym się posilam. Stanowi niewyczerpane źródło duchowej i twórczej energii. Umacnia w wierze, nadziei i miłości. Pomaga mi przewycięzać wszelkie cierpienia, smutki, dolegliwości. Doznawane upokorzenia, a nawet pokonywać niechęć do nieprzyjaznych mi ludzi”.

A nieprzyjaznych było w życiu prof. Stuligrosza wielu. Zawsze związany z Kościołem, zarówno jako organista, dyrygent i kompozytor muzyki sakralnej doznawał wielu reprimend, pogróżek, ale i tzw. życzliwych zachęt, aby np. uczynić z chóru reprezentacyjny zespół ZMP, czyli komunistycznej organizacji młodzieżowej. U zarania lat pięćdziesiątych władze ludowe zażądały zarejestrowania wszystkich stowarzyszeń kościelnych, by je inwigilować. Wtedy Episkopat Polski z księdzem Kardynałem Stefanem Wyszyńskim podjął bolesną decyzję o zawieszeniu działalności wszystkich kościelnych stowarzyszeń. Pojawiła się ze strony Ministerstwa Kultury i Sztuki propozycja przejścia chóru pod patronat Związku Kompozytorów Polskich, co wiązało się z wykonywaniem nowo powstających kantat o Nowej Hucie, traktorach urabiających ziemię słuźnie odebraną „kułakom”, a co gorsza na cześć Iosifa Dżugaszwilego zwanego Stalinem.

I gdy katolicka Polska z lękiem stanęła przed widmem niepewnego losu Kościoła i jego wyznawców, prof. Stefan Stuligrosz, odmawiając dyplomatycznie prominentom, znalazł schronienie u artystów. W 1951 r. ówczesna dyrekcja Państwowej Filharmonii Poznańskiej w osobach Zdzisława Śliwińskiego i Stanisława Wisłockiego zadeklarowała ujęcie chóru jako integralnej części ich instytucji, co trwa do dziś.

Artysta musi być – powtarza często prof. Stefan Stuligrosz – kapłanem wiary, nadziei i miłości. W tym względzie Jego losy, jak w sztuce kontrapunktu muzycznego, idealnie harmonizują z misją, jaką realizuje nasz Katolicki Uniwersytet Lubelski. Zaufanie i wierność Bogu przeprowadziły szczęśliwie Profesora i naszą Alma Mater przez komunistyczny system zakłamania i przemocy. Świadoma aktywność, przejawiająca się w trzech zasadniczych formach: jako poznanie tego, co Prawdziwe, jako czynienie Dobra i jako kształtowanie Piękną, była zawsze i jest udziałem zarówno naszego Uniwersytetu jak i naszego Dostojnego Laureata.

Poza wszystkimi działaniami prof. Stefan Stuligrosz jest także twórcą, czyli drugim w triadzie „Stwórca – Twórca – Odtwórca” ujętej w przekazie do artystów przez Ojca Świętego Jana Pawła II. W dorobku Profesora znajduje się 600 kompozycji, w tym 3 msze: w tonacjach C-dur, B-dur i a-moll, kantaty na chór i orkiestrę m.in. „Kantata o Poznańskim Orle Ratuszowym”, kompozycje na chór a cappella: „Suita Staropolska”, „Suita Wielkopolska”, „Kolędy i pastorałki” oraz ponad 100 opracowań polskich pieśni religijnych i ludowych.

Lista oficjalnych dowodów uznania dla dokonań prof. Stefana Stuligrosza jest niezwykle obszerna. Z konieczności więc wymienię tylko kilka, które – jak mniemam – sam Pan Profesor ceni sobie wysoko:

- tytuły: „Honorowego Obywatela Miasta Poznania”, „Najwybitniejszego Wielkopolanina roku 2000”,
- nagrody: im. ks. Wawrzyniaka – „Obywatel Wielkopolski”, Państwowa I st. za wybitne osiągnięcia na polu polskiej chóralistyki, specjalna „Gazety

Wyborczej” pn. „Gigant Roku 2000”, Prymasa Polski Kardynała Józefa Glempa pn. „Srebrna Piszczalka” w uznaniu zasług dla rozwoju polskiej muzyki sakralnej, Duszpasterstwa Środowisk Twórczych „Pierścien Mędrców Betlejemskich”,

- krzyże: „Orderu Polonia Restituta”: Kawalerski, Oficerski, Komandorski i Komandorski z Gwiazdą,
- ordery: I klasy św. Stanisława Biskupa – patrona Polski, przyznany przez Wielką Kapitułę Narodową i ten przyznany przez dzieci dla uznania niezwyklego poczucia humoru Profesora – „Order Uśmiechu”,
- oraz medal Ministra Kultury „Gloria Artis” z numerem 1.

Z wyróżnień międzynarodowych Profesor ceni sobie najbardziej „Wielki Krzyż ze Srebrną Gwiazdą Komandorii Św. Sylwestra Papieża”, przyznany przez Ojca Świętego Jana Pawła II.

Pozostając w pięknej harmonii z dzisiejszą dostojną uroczystością, przypomnę, że Prof. Stefan Stuligrosz już trzykrotnie uzyskał tytuł doktora *honoris causa*:

- poznańskiego Uniwersytetu Adama Mickiewicza,
- Papieskiego Instytutu Muzyki Sakralnej w Watykanie,
- Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu.

Dzisiejsza ceremonia uroczystości wpisuje Pana Profesora w dzieje Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Panie Profesorze, Czcigodny Laureacie! Dziękujemy za wszystko, co uczynił Mistrz dla muzyki, nauki i Kościoła. Dziękujemy za prawdę, dobro i piękno, które tkwiąc w muzyce immanentnie, Pan Profesor tak wspinał pomnaża. Życzymy, aby nadal Pańska praca owocowała prawdą, pięknem i dobrem, które nie znajdując odpowiednich słów do określenia ich potęgi – właśnie muzyka dookreśla najpełniej.

Dziękuję, w imieniu wszystkich tworzących społeczność naszej Uczelni, że uczynił nam Pan Profesor zaszczyt, godząc się stać Honorowym Doktorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

**„Zostań z nami, o Panie, już się
zmierschka i dzień skłonił się ku
wieczorowi”**

26 sierpnia, w święto Jasnogórskiej Pani, upłynęła osiemdziesiąta dziewiąta rocznica moich urodzin. Za rok, jeśli Pan Bóg mi pozwoli, skończę dziewięćdziesiąty rok mego życia. Tak więc mój dzień już dawno skłonił się ku wieczorowi.

Piękny dzień dał mi mój Pan... Trwał i nadal jest przy mnie... Nieustannie. W radościach i smutkach. W najboleśniejszych godzinach mego życia. Nie opuszczał mnie nawet w chwilach zwątpień i moich upadków.

Jakże wdzięczny jestem mojemu Panu, że stale czuwa nade mną. Teraz nad moim podeszłym wiekiem naznaczonym fizyczną niepełnosprawnością. Otacza mnie ojcowską miłością. Darzy, jak na sędziwy mój wiek, czerstwym zdrowiem, a serce moje wypełnia niewygasłym jeszcze płomieniem twórczego działania. Podążam więc za Nim z radością. Drogą powołania, jaką mi wyznaczył. Od młodości śpiewam Mu. Gram na organach. Tworzę nowe pieśni. Jego opiece powierzam chłopców i dorosłych śpiewaków chóru, który od siedemdziesięciu lat prowadzi. Byliśmy mu wierni nawet w najtragiczniejszych okresach hitlerowskiej i stalinowskiej niewoli, kiedy i w naszej Ojczyźnie ubliżano Bogu i prześladowano Jego wyznawców. Sakralnymi śpiewami podczas mszalnych nabożeństw pokrzepialiśmy serca zniewolonych i prosiłiśmy, by nasz Pan nie opuszczał nas i wyzwolił z mroków niewolniczego lęku i poniżenia.

Całe życie wypełniałem żarliwą pracą *Ad maiorem Dei gloriam*. Gorąco wdzięczny mojemu Panu za talent, jakim mnie obdarzył, nie oczekiwałem wyróżnień i nagród za twórczy zapał do pracy. Była i jest mi potrzebna, jak powietrze, którym oddycham. Bez którego żyć nie można. I nagle na niebie mego życia skłaniającego się ku wieczorowi cudownym blaskiem zajaśniała gwiazda ojcowskiej przyjaźni, jaką mnie Ojciec Święty Jan Paweł II zaszczycił. Na siedemdziesiątą piątą rocznicę moich urodzin obdarzył mnie „Wielkim Krzyżem ze Srebrną Gwiazdą Orderu Komandorii św. Sylwestra-Papieża”. Pięć lat później, za Jego przyzwoleniem Papieski Instytut Muzyki Sakralnej przy Watykanie przyznał mi honorowy tytuł doktora tej zasłużonej dla Kościoła instytucji. Dzisiaj, z głębokim wzruszeniem przyjmuję to zaszczytne wyróżnienie przyznane mi przez Wysoki Senat znakomitej Uczelni, jaką jest Katolicki Uniwersytet Lubelski noszący imię Wielkiego Papieża – Sługi Bożego Jana Pawła II. Widomy znak, że w tym radosnym dla mnie dniu, za który Wysokiemu Senatowi gorąco dziękuję, nasz Wielki Rodak świętym swym duchem jest między nami.

W marcu 2005 roku zaprzyjaźnione ze mną czcigodne Siostry Niepokalanki, kustoszki Maryjnego Sanktuarium Jazłowieckiej Pani w Szymanowie, do przesłanych mi wielkanocnych życzeń załączyły obrazek z podobizną Ojca Świętego Jana Pawła II. Na odwrocie słowa Jego modlitwy na ustanowiony przez Niego Rok Eucharystyczny zainaugurowany w październiku roku 2004.

„Dobry Pasterzu, prawdziwy Chlebie, Jezu, zmiłuj się nad nami: nakarm nas i strzeż, doprowadź nas do wiecznych dóbr w krainie żyjących. Ty, który wszystko wiesz i możesz, który nas karmisz na ziemi, wprowadź Twych braci na ucztę niebieską do radości Twoich świętych”.

Modlitwa Jana Pawła II wzruszyła mnie do głębi serca. Wyzwoliła we mnie silną wolę natychmiastowego działania. Jeszcze przed Wielkanocą do słów tej modlitwy napisałem muzykę w trzech wersjach. Melodycznie nawiązującą do śpiewów chóralu gregoriańskiego, w stylu polskich pieśni kościelnych, w formie wielogłosowej pieśni chóralnej. Wszystkie trzy wersje z organowym towarzyszeniem. Partytury tych pieśni zamierzałem z odpowiednią dedykacją przesłać w pierwszych dniach kwietnia Ojcu Świętemu do Watykanu.

Pierwsza po Wielkanocy sobota. Przed Niedzielą Bożego Miłosierdzia. Wieczór dnia 2 kwietnia 2005 roku. Godzina 21.37. Jakże bolesna chwila rozstania z umiłowanym Ojcem Świętym. Z wielkim żalem i smutkiem żegna Go cały świat. Do Domu Ojca odchodzi Wielki Papież Jan Paweł II. Naznaczony charyzmą Ducha Świętego Chrystusowy Namiestnik na Piotrowej Stolicy. Subito Santo!... Pokorny Sługa Boży promieniujący ojcowską miłością. Obejmował nią wszystkich i każdego z osobna. Nawet czyhających na Jego życie przygarniał do miłującego serca. Ojcowskiego serca szeroko otwartego na ludzką niedolę... Użała się nad dotkniętymi skrajnym ubóstwem, cierpieniem i przemocą. Sam cierpiący, z braterską miłością pochylał się nad chorymi. Nad starczą niepełnosprawnością. Przekonywał, że całym życiem, nawet w cierpieniu, można służyć Bogu. Wystarczy tylko z ufnością otworzyć przed Nim serce. Nie lękać się... Odważnie wypływać na głębię życia. Życie jest najwspanialszym darem Stwórcy, a człowiek ukształtowany na „obraz i podobieństwo Boga” najdoskonalszym Jego dziełem. Jak wszystko, co stworzy – dziełem dobrym i pięknym.

„Artysta w szczególny sposób obcuje w pięknem. Piękno jest jego powołaniem zadany przez Stwórcę

wraz z darem talentu artystycznego. Kto dostrzega w sobie tę Bożą iskrę, którą jest powołanie artystyczne, odkrywa zarazem powinność: nie zmarnować tego talentu, ale trzeba go rozwijać, ażeby nim służyć bliźniemu i całemu społeczeństwu”.

Zacytowane tu słowa zaczerpnięte są z wielkanocnego listu Ojca Świętego Jana Pawła II skierowanego dnia 4 kwietnia 1999 r. do artystów.

Szczęśliwy jestem, że moje życie podobnie, jak życie niezliczonej rzeszy moich rodaków, splotło się z pontyfikatem Ojca Świętego Jana Pawła II. A świadomość, że jestem Jego rówieśnikiem, tym bardziej mnie uszczęśliwia, że akceptował moje artystyczne poczynania. Chętnie słuchał Poznańskich Słowików. Śpiewaliśmy Mu w Gnieźnie podczas Jego pierwszej pielgrzymki do Ojczyzny. A później w Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu. Wielokrotnie w Watykanie przed Bazyliką św. Piotra. Na życzenie Ojca Świętego powierzono nam wykonanie wszystkich sakralnych śpiewów związanych z beatyfikacją, a kilka lat później z kanonizacją siostry Faustyny Kowalskiej.

Sługę Bożego Jana Pawła II obejmuję wierną pamięcią naznaczoną synowską miłością. Gorąco wdzięczny za wszystkie dobra doznane z Jego ojcowskiego serca. I modlę się do Niego, by mnie wspierał w wieczorze mego życia, a z Domu Ojca błogosławił mojej pracy, mej rodzinie, „słowiczym” śpiewakom, licznemu gronu mych przyjaciół, moim rodakom i całej naszej Ojczyźnie.

Słowami „Modlitwy Eucharystycznej” Sługi Bożego Jana Pawła II z pokorą proszę Dobrego Pasterza, by mnie nie opuszczał w godzinie zachodu mego życia:

„Ty, który wszystko wiesz i możesz, który nas karmisz na ziemi, wprowadź Twych braci, na ucztę niebieską do radości Twoich świętych”.

27 listopada odbyła się uroczystość wręczenia tytułu doktora honoris causa KUL JE Valdisowi Zatlersowi, Prezydentowi Republiki Łotewskiej. Nadając ten honorowy tytuł przedstawicielom narodów litewskiego, estońskiego, ukraińskiego, polskiego, łotewskiego i białoruskiego Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II włączył się w upamiętnienie 440. rocznicy zawarcia Unii Lubelskiej. Uroczyste obchody tego wydarzenia odbyły się w Lublinie 1 lipca 2009 r.

Prezydent Republiki Łotewskiej JE Valdis Zatlers doktorem honoris causa KUL

Tytuł ten jest wyrazem najwyższego uznania dla Prezydenta Valdisa Zatlersa, który traktując służbę swej Ojczyźnie jako zaszczyt i uznając wielowyznanowość społeczeństwa łotewskiego, mottem przewodnim wszystkich swych działań uczynił słowa poety „Moim złotem jest mój lud, moim honorem jest jego honor”. Budując prestiż i autorytet Łotwy w rodzinie narodów europejskich, jest szczególnie oddany kształtowaniu sprawiedliwego ładu społecznego jednoczącej się Europy i własnej Ojczyzny, troszcząc się w szczególności o ludzi chorych i słabych.

Fragmety laudacji wygłoszonej przez dr hab. Krzysztofa Leśniewskiego

Rozciągająca się nad pięknymi brzegami Morza Bałtyckiego, w dolinach Dźwiny i Windawy, Republika Łotewska jest obecnie, podobnie jak Rzeczpospolita Polska, pełnoprawnym członkiem wspólnoty europejskiej. „Jak wolni z wolnymi i równi z równymi” możemy dzisiaj wspólnie budować naszą europejską przyszłość. Naród łotewski, po stuleciach trudnej, złożonej, a często tragicznej historii, doczekał się pełni wolności i niezależności. Szczególną traumą dla narodu łotewskiego stały się dziesięciolecia funkcjonowania pod okupacją sowiecką. Ostatnie dwie dekady wolności są czasem wyzwania się z okowów spuścizny totalitaryzmu. Symbolem trudnych losów Łotwy w dobie najnowszej i jej stopniowego wyzwania się może być postać prezydenta Republiki Łotewskiej Jego Ekscelencji Valdisa Zatlersa.

Wspominamy dzisiaj wydarzenie sprzed 440 lat, które zaważyło na losach naszej części Europy i jej narodów. W tym miejscu i w tym czasie należy podkreślić, że we wspaniałych dziejach Łotwy jest również okres, gdy od XVI do XVIII wieku jej terytorium było politycznie związane z Rzeczpospolitą. Wtedy właśnie historia spłótła losy naszych narodów. Rocznica zawartej w Lublinie unii 1569 roku jest wspaniałą okazją do przypomnienia tych stron historii, które świadczą o próbach budowania wspólnoty ponadna-

rodowej. Choć wydarzenie to nie zapisało się w pamięci historycznej narodu łotewskiego tak znacząco, jak w pamięci innych narodów wchodzących w skład Rzeczypospolitej, to jednak stanowi znak pragnienia bycia razem.

Nie jest więc przypadkiem, że dziś właśnie Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II pragnie uhonoroować Valdisa Zatlersa, Prezydenta Republiki Łotewskiej tytułem doktora honoris causa. Nasza Alma Mater jest uczelnią wyjątkową: będąc uniwersytetem katolickim, jest nim *par excellence*, to znaczy *kath' holon*, czyli „względnie całości”, co zakłada otwartość na inne tradycje chrześcijańskie i odmienne doświadczenia kulturowe. Wynika to również z jej położenia w Lublinie – mieście, gdzie od wieków spotykają się różne kultury, religie, narody. W swej misji służenia „Bogu i Ojczyźnie” – *Deo et Patriae*, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II wiele wnosi w rozwój nauki oraz kształci nowe elity Europy, dla których istotne są chrześcijańskie korzenie oraz własne tradycje narodowe, będące emanacją różnorodności kulturowej naszego kontynentu.

W niniejszej laudacji chciałbym pokrótce przedstawić sylwetkę i najważniejsze zasługi nowego członka naszej wspólnoty akademickiej. W różnorodnej aktywności Jego Ekscelencji Valdisa Zatlersa wskazać można dwie zasadnicze sfery. Pierwsza z nich to medycyna, co wynika z faktu bycia lekarzem oraz specjalistą w zakresie zarządzania służbą zdrowia. Druga – aktywność społeczno-polityczna, której zwieńczeniem stało się objęcie zaszczytnej godności Prezydenta Republiki Łotewskiej.

Cechą charakterystyczną Valdisa Zatlersa jest głęboka wrażliwość na cierpienie człowieka. To właśnie stało się powodem, że pod koniec szkoły średniej zdecydował o zostaniu lekarzem. Decyzja ta wpłynęła na całe jego dalsze życie. W warunkach totalitarnego systemu sowieckiego medycyna była jedną z nielicznych dziedzin aktywności zawodowej, w ramach której możliwe było podejmowanie działań nieznaczonych bezpośrednio ideologią, mających na celu dobro cierpiących ludzi.

Przyszły reformator łotewskiej służby zdrowia studia medyczne rozpoczął w Ryskim Instytucie Medycznym w roku 1973. Po ich ukończeniu w 1979 roku, przeniknięty pragnieniem niesienia pomocy oraz wsparcia cierpiącym i chorym, podjął trud bycia lekarzem w złożonych realiach sowieckiej medycyny. Zatrudniony został na oddziale chirurgii urazowej w Ryskim Szpitalu Miejskim nr 2, gdzie osiągał kwalifikacje zawodowe jako traumatolog i ortopeda. Pierwsza praca ukierunkowała jego zainteresowania naukowe w zakresie artroskopii, czyli badań oraz zabiegów naprawczych stawów. Zdobywanie praktycznej wiedzy o najnowszych metodach w tej dziedzinie stało się jego życiową pasją. Środowisko medyczne już po kilku latach doceniło kwalifikacje zawodowe i organizacyjne młodego lekarza. Przez dziewięć lat (od 1985 do 1994 roku) pełnił funkcję ordynatora oddziału chirurgii urazowej. Jego działalność lekarska nie ograniczała się tylko do pracy na oddziale. Gdy w obliczu zagrożenia nuklearnego wywołanego katastrofą elektrowni atomowej w Czarnobylu zaistniała konieczność udziału w medycznym wsparciu usuwania skutków skażeń, Doktor Valdis Zatlers od maja do czerwca 1986 roku służył swą wiedzą i doświadczeniem.

Świadomy potrzeb społecznych i dylematów etycznych związanych z wykonywaniem zawodu lekarza oraz konieczności transformacji służby zdrowia dynamicznie zaangażował się w odnowę Łotewskiego Stowarzyszenia Lekarzy, w którym w latach 1988-89 pełnił funkcję członka zarządu. Oprócz podejmowania wielorakich zadań administracyjnych i kierowniczych, w dalszym ciągu konsekwentnie pogłębiał swą wiedzę medyczną i doskonalił umiejętności praktyczne. Z tego powodu udał się za ocean, gdzie w latach 1990-1991 odbył dwumiesięczny kurs ortopedii w Syracuse University oraz czteromiesięczny kurs specjalistyczny w Yale University w New Haven, jednym z najbardziej prestiżowych uniwersytetów amerykańskich.

Równoległe z doskonaleniem warsztatu zawodowego w dalszym ciągu dbał o jak najlepszą kondycję wybranej przez siebie specjalizacji medycznej. Do jego zasług należy powołanie do istnienia Łotewskiego Stowarzyszenia Artroskopii, którego w latach 1990-1993 był prezydentem, a w latach 1994-1998 wiceprezydentem. W ciągu wielu lat doskonale łączył praktykę medyczną z działalnością kierowniczą. Jego talenty w zakresie zarządzania i kierowania pracą zespołową jaśniały coraz bardziej w kolejnych latach, gdy pełnił funkcję dyrektora Łotewskiego Szpitala Traumatologicznego i Ortopedycznego (1994-1998) oraz szefa zarządu tegoż szpitala (1998-2007). Ponadto, aktywnie uczestniczył w pracach medycznych środowisk naukowych w kraju i za granicą. Już w 1993 roku otrzymał nagrodę Międzynarodowego Stowarzyszenia Artroskopii za największy wkład w rozwój artroskopii w krajach, które odzyskały wolność po rozpadzie ZSRR.

Biegła znajomość języków obcych okazała się bardzo przydatna podczas udziału w międzynarodowych kongresach, konferencjach i sympozjach ortopedycznych, podczas których przedstawiał wyniki osiągnięć naukowych i doświadczeń zabiegowych. W 2002 roku zaangażował się w pracę międzynarodowego zespołu badawczego nad endoprotezami stawu kolanowego. W latach 2004-2007 przeprowadził szereg wykładów gościnnych w Estonii, Finlandii, Rosji, Litwie, Węgrzech, Słowacji i Polsce, aby przedstawiać i popularyzować najnowsze osiągnięcia w zakresie transplantacji tkanki kostnej oraz wszczepiania endoprotez stawu kolanowego. Ze względu na swe osiągnięcia w dziedzinie ortopedii został uhonorowany członkostwem (od 1993 roku) w *Międzynarodowym Stowarzyszeniu Artroskopii, Chirurgii Kolana i Ortopedycznej Medycynie Sportowej (The International Society of Arthroscopy, Knee Surgery and Orthopaedics Sports Medicine)*. Jest też (od 1993 roku) honorowym członkiem *Gruzińskiego*

Stowarzyszenia Ortopedii i Traumatologii (The Georgian Association of Orthopaedics and Traumatology). Nawet po objęciu funkcji Prezydenta Republiki Łotwy w dalszym ciągu znajduje czas, aby kierować (od 2003 roku) *Łotewskim Stowarzyszeniem Traumatologii i Ortopedii (The Latvian Association of Traumatology and Orthopaedics)*.

Dojrzałe życie i aktywność zawodową Valdis Zatlērs rozpoczął u schyłku epoki Breżniewa, cechującej się stagnacją, brakiem perspektyw i nadziei na zmiany. Nadzieję na zrealizowanie pragnień ciemionego narodu łotewskiego dały reformy, które rozpoczęły się w Związku Sowieckim w drugiej połowie lat osiemdziesiątych XX wieku. Gorbaczowska *perestrojka* stopniowo poszerzała przestrzeń swobód obywatelskich.

Na Łotwie już w 1988 roku powstaje *Łotewski Front Ludowy (Latvijas Tautas Fronte)*. Wśród jego twórców i liderów był przyszły Prezydent Republiki Łotewskiej Valdis Zatlērs. Łotewska droga do wolności i niepodległości charakteryzowała się brakiem przemocy i agresji, a jednocześnie wielką determinacją i szeroką skalą podejmowanych działań. W swoich założeniach i metodzie nawiązywała ona do pokojowej rewolucji polskiej „Solidarności”.

Pod koniec lat osiemdziesiątych przez całą Łotwę przetoczyła się fala manifestacji niepodległościowych, gdzie obok wznoszenia haseł wolnościowych i politycznych śpiewano pieśni. Ta właśnie „śpiewająca rewolucja” symbolizowała łotewskie dążenia do suwerenności. Niezwykle istotnym było współdziałanie trzech narodów bałtyckich: Litwinów, Estończyków i Łotyszów w walce o wolność. Przykładem tego była bezprecedensowa akcja „żywego łańcucha” z Wilna, poprzez stolicę Łotwy – Rygę, do Tallina, gdy w pięćdziesiątą rocznicę paktu Ribbentrop – Mołotow, w sierpniu 1989 roku dwa miliony ludzi trzymając się za ręce wyraziło głębokie pragnienie wolności. Główną siłą ruchu niepodległościowego pozostawał liczący ponad dwieście tysięcy członków *Łotewski Front Ludowy*. W ogólnonarodowy zryw na rzecz wolności Łotwy głęboko zaangażowany był jej dzisiejszy Prezydent, będący wówczas członkiem władz *Łotewskiego Frontu Ludowego*.

Nowy etap w dążeniach Łotyszów do wolności otworzył rok 1990, gdy odbyły się pierwsze pluralistyczne wybory do Rady Najwyższej. Nowy parlament już 5 maja ogłosił przywrócenie niepodległości Republiki Łotewskiej. Jednak droga do faktycznej niepodległości była jeszcze trudna. Szczególnie dramatycznym okresem był styczeń 1991 roku, gdy tylko dzięki determinacji łotewskich patriotów, udało się powstrzymać cofnięcie demokratycznych przemian. 13 stycznia z inicjatywy *Łotewskiego Frontu Ludowego* zebrało się w Rydze na manifestacji pół miliona ludzi. W stolicy wzniesiono barykady, których bronili ludzie z całej Łotwy. Kolejnym dramatycznym momentem stał się sierpień 1991 roku, gdy po puczu sierpniowym w Moskwie znów droga do wolności była zagrożona. Nawet w tych najtrudniejszych momentach działania łotewskiego ruchu niepodległościowego charakteryzowały się strategią oporu bez stosowania przemocy. Faktyczny czas wolności nadszedł wraz z uznaniem niepodległości przez społeczność międzynarodową – od 23 sierpnia 1991 roku.

Po odzyskaniu niepodległości, gdy osiągnięto najważniejszy cel, Valdis Zatlērs nie angażował się bezpo-

średnio w życie polityczne, lecz skoncentrował się na reformie łotewskiej służby zdrowia i rozwoju medycyny. Nie pozostawał jednak obojętny na sytuację polityczną w swoim kraju. W 1998 roku stał się sygnatariuszem manifestu założycielskiego *Partii Ludowej*. Przez cały okres niepodległości nie wstąpił do żadnej partii politycznej. Jako człowiek z wielkim autorytetem odgrywał jednak znaczącą rolę w życiu publicznym Łotwy.

W 2007 roku uznany został przez rządzącą koalicję czterech partii za najlepszego kandydata na prezydenta Republiki. Jego integrująca osobowość i autorytet połączyły różne siły polityczne. 22 maja 2007 roku Parlament Republiki Łotewskiej – *Saeima* wybrał Valdisa Zatlērsa na siódmego prezydenta niepodległego państwa łotewskiego. Uroczystość zaprzysiężenia odbyła się 8 lipca 2007 roku.

Kierowanie krajem wielonarodowym, którego obywatelami – poza stanowiącymi większość Łotyszami – są również przedstawiciele innych narodowości, w tym Białorusini, Litwini, Polacy, Rosjanie, Ukraińcy – wymaga od Prezydenta wielkiej wrażliwości i otwartości. Już na samym początku swej prezydentury Valdis Zatlērs wskazywał, że niezbędne jest dokładne wskazanie powodów, które dzielą mieszkańców Łotwy, aby następnie je usunąć i zintegrować społeczeństwo. Prezydent Valdis Zatlērs, traktując służbę swej ojczyźnie jako zaszczyt, jako motto przewodnie wszystkich swych działań przyjął słowa łotewskiego poety Rudolfa Blaumanisa: „Moim złotem jest mój lud, moim honorem jest jego honor”. Rzeczpospolita Polska jest szczególnie wdzięczna Panu Prezydentowi za pomoc w oświacie dla mniejszości polskiej na Łotwie. Warto również podkreślić fakt, że Łotwa jest państwem wielowyznaniowym, w którym na ponad dwa miliony obywateli 460 tysięcy to protestanci, 350 tysięcy to prawosławni, zaś społeczność katolicka liczy ponad 100 tysięcy wiernych. Po doświadczeniach wojującego ateizmu zapewnienie przez państwo możliwości swobodnego wyznawania wiary i sprawowania kultu jest niezwykle ważnym zadaniem dla Głowy Państwa.

Jego Ekscelencja Pan Valdis Zatlērs jako prezydent Republiki Łotewskiej wkłada wiele wysiłków w kreowanie jak najlepszej polityki zagranicznej swego kraju. Dba o dobrą pozycję Łotwy w Unii Europejskiej, aby

była ważnym partnerem dla innych państw we wszystkich wymiarach współpracy – bilateralnym, regionalnym i europejskim. Zależy zarówno o jak najściślejszą kooperację oraz ustalanie priorytetów wspólnej polityki zagranicznej z innymi państwami Wspólnoty Europejskiej, jak i o wzmocnienie prestiżu swego kraju na arenie międzynarodowej. Wyrazem uznania dla jego rozlicznych zasług na tym polu są najwyższe odznaczenia innych państw, jakimi został uhonorowany. Niech wolno mi będzie tu tylko wymienić: estoński *Order Krzyża Ziemi Maryjnej*, hiszpański *Order i Łańcuch Izabelli Katolickiej*, ukraiński *Order Księcia Jarosława Mądrego pierwszej klasy*, kazachski *Order Przyjaźni*, czy chorwacki *Order Króla Tomysława*.

Siódmy Prezydent Republiki Łotewskiej Jego Ekscelencja Valdis Zatlers jest postacią wybitną. Poświęcenie dla choroby, oddanie rozwojowi medycyny, wielki trud reformy systemu opieki zdrowotnej świadczą o traktowaniu przez Niego pracy zawodowej jako misji i służby ludziom. Zaangażowanie w sprawy publiczne wynika z poczucia odpowiedzialności za losy własnego narodu i państwa w chwilach decydujących o ich przyszłości. To właśnie budowanie nowej rzeczywistości, nie zaś dążenie za wszelką cenę do kariery politycznej, doprowadziło Valdisa Zatlersa do zaszczytów i najwyższej godności Prezydenta Republiki Łotewskiej.

Senat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, honorując Jego Ekscelencję Pana Valdisa Zatlersa, Prezydenta Republiki Łotewskiej godnością Doktora Honorowego, ubogacił naszą społeczność akademicką. Odnajdujemy w Nim człowieka oddanego bliźnim, łotewskiego patriotę, wybitnego europejskiego przywódcę. Swą działalnością międzynarodową buduje prestiż i autorytet Łotwy, wzmacniając jej pozycję w rodzinie narodów europejskich. Zasadne w obecności tak zacnego i przyjaznego Gościa wydaje

się wypowiedzenie słów nadziei, że te wspólne – polskie i łotewskie trudne doświadczenia, złożą się na mądrość, która będzie przewodnikiem w odszukiwaniu i kreowaniu dobrej przyszłości dla naszych narodów i wspólnej Europy.

Wystąpienie JE Valdisa Zatlersa (spisane na podstawie nagrania)

Szanowny Księżo Rektorze, Drodzy Państwo,

Czuję się szczególnie zaszczycony i jednocześnie dumny, że jestem dzisiaj na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i odbieram to zaszczytne uhonorowanie. Chciałbym złożyć podziękowanie na ręce Księdza Rektora Stanisława Wilka za to szczególne wyróżnienie, bo rozumiem, że otrzymując stopień doktora honoris causa, przyjmuję również wyrazy szacunku od Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie dla całego narodu Łotwy. Szczególne podziękowanie chciałbym wyrazić panu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Lechowi Kaczyńskiemu, za jego osobistą przyjaźń i wkład w przyjazny rozwój relacji pomiędzy narodami Łotwy i Polski.

Tej jesieni obchodzimy 20-lecie wydarzeń, które doprowadziły do upadku żelaznej kurtyny, ale należy pamiętać, że były one następstwem bohaterskiej postawy Polaków, sprzeciwu polskiego ruchu Solidarność. Przyjaźń pomiędzy narodami Łotwy i Polski ma też wiele dawniejszych korzeni. Zbliża się 90. rocznica szczególnego wydarzenia w historii Łotwy – wyzwolenia Łatgalii, w której istotną rolę w walce przeciwko bolszewikom odegrało wojsko polskie. Jednak największy podziw i szacunek chciałbym wyrazić właśnie Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu, który zachował swoją tożsamość, swoje szczególne miejsce, nie tylko w duchowym życiu Polski, ale i całego re-

gionu w okresie twardego reżimu komunistycznego. Zagwarantowanie niepodległości zawdzięczamy wojsku polskiemu, natomiast w odrodzeniu wolności ducha nieprzeciętną rolę odegrały wartości, które kształtowały podłoże tak o walki o wolność, jak również odrodzenia w latach 80. Właśnie te wartości reprezentuje Katolicki Uniwersytet w Lublinie i refleksją o nich chciałbym się dzisiaj z państwem podzielić. *(Ta część wystąpienia została wygłoszona po polsku).*

Teraz będzie już po angielsku *(oklaski i śmiech).*

Podczas laudacji przypomniałem sobie wszystkie swoje wystąpienia w Polsce. Po raz pierwszy przemawiałem w 1994 r. w Katowicach podczas I Kongresu Chirurgicznego, ostatnio byłem 3 lata temu w Warszawie i w Krakowie. Nie jestem filozofem, jestem chirurgiem, chirurgia jest moim życiem. Jeśli mówi się o wartościach z perspektywy chirurga, trzeba też powiedzieć, że są to przede wszystkim wartości człowieka. Nie studiowałem teologii ani filozofii, ale studiowałem anatomię, fizjologię, trochę łacinę, chemię, fizykę oraz matematykę. Wydaje się, że to dosyć, jednak często okazuje się, że te rzeczy nie wystarczają. Są to pewne narzędzia poznawcze człowieka, które doskonaliłem, kiedy byłem dwudziestolatkiem. Pierwszy poród zobaczyłem, kiedy miałem 22 lata, kiedy miałem 21 – pierwszą śmierć pacjenta. Kiedy miałem 24 lata przeżyłem pierwszą śmierć pacjenta na stole operacyjnym; nastąpiła po zrobieniu zastrzyku. Rodzinie tego pacjenta, która oczekiwała informacji o pomyślnym przebiegu operacji, musiałem powiedzieć, żeby przygotowali pogrzeb. Dlatego właśnie anatomia i fizjologia oraz chemia i fizyka, niestety, nie wystarczają żeby być doskonałym chirurgiem. Musimy zatem myśleć o znaczeniu życia, o jego sensie, o wartości.

Wydaje mi się, że znalazłem odpowiedź na pytanie o sens. Brzmi ona tak: sensem życia jest po prostu samo życie. Od wielu lat filozofowie szukają odpowiedzi. Dla mnie ona jest bardzo prosta – każda jednostka, każdy z nas, którzy się tu znajdujemy jest indywidualną, jedyną w swoim rodzaju osobą, nie tylko dlatego, że mamy własne geny, ale dlatego że mamy różne, unikalne wizje świata. Każda osoba ma również indywidualne podejście do różnych rzeczy, jedyną w swoim rodzaju postawę. Musimy te różne postawy łączyć, tak jak w puzzlach – w tym przypadku taką układanką jest rasa ludzka, ludzkość.

Szybko nauczyłem się, że największą wartością jest życie samo w sobie. Kiedy tracimy życie, również inne wartości tracą sens. Myślę, że wszyscy się z tym zgodzimy. Ciągłe jednak dzisiaj wiele osób nie docenia tej wartości, którą jest życie. Spójrzmy choćby na ostatnie lata XX wieku: wielu ideologów uważało, że powinno się wyrzucać ze społeczeństwa te osoby, które nie są użyteczne dla jego rozwoju. Byłem bardzo zaskoczony, kiedy usłyszałem, że George Bernard Shaw wypowiedział właśnie takie słowa, a nie było to dawno temu, tylko w pierwszej połowie XX wieku. Nawet dzisiaj wciąż ludzie zabijają się nawzajem, co oznacza, że nie cenią życia. Zamachowcy-samobójcy, popełniają zbrodnię godzącą w tę najwyższą wartość, natomiast zło jest tu tym większe, że zabija się przy okazji kogoś innego, czasem setki ludzi. Innymi słowy, nie jesteśmy wcale doskonali, ani dzisiaj ani wczoraj, ani jutro. Musimy się nad tym zastanowić, pomyśleć. Oczywiście narodziny są procesem bardzo trudnym, ale także wszystko, co pojawia się później jest równie trudnym procesem. Czasami cała ta droga pomiędzy narodzinami a śmiercią jest drogą bardzo trudną.

JE Valdis Zalters
z dziekanem
Wydziału teologii
KUL ks. prof.
Miroslawem
Kalinowskim
i laudatorem dr.
hab. Krzysztofem
Leśniewskim
(z prawej)

Pewną ochronę zapewnia nam zrozumienie tej prawdy, że śmierć nie kończy wszystkiego.

Ludzkie zdrowie to druga wartość, którą bardzo cenię jako lekarz, ponieważ nie można cieszyć się życiem, jeśli nasze zdrowie szwankuje. Całe życie natomiast, pomiędzy narodzinami a śmiercią, składa się z milionów wyborów. Każdy z nas ma pewne przeznaczenie. Tworzy je nasza duchowość. Życie wokół nas oferuje wiele wyborów, od najprostszych: zamknąć oczy czy otworzyć oczy, spojrzeć na mnie czy spojrzeć na sufit, do najtrudniejszych – w każdej sekundzie trzeba podejmować decyzje dotyczące naszego życia, co się wiąże zarówno z odpowiedzialnością za nas samych, jak i odpowiedzialnością za innych, ponieważ wiele podejmowanych przez nas decyzji ma wpływ również na życie innych osób. Trzeba mieć dobre zdrowie fizyczne i umysłowe, żeby przez coś takiego przejść.

Trzecia wartość to miłość, dzieci, rodzina – tak jesteśmy zaprogramowani, do takiego życia jesteśmy zaprojektowani, żeby kontynuować życie nie tylko przez fizyczność naszych genów, ale również poprzez dziedzictwo moralne, mentalne, duchowe.

Czwartą wartością jest praca – móc pracować, posiadać odpowiednie umiejętności, żeby pracować dla kogoś i dla siebie, dla rodziny, dla społeczności. Być zadowolonym ze swojej pracy oraz służyć ludziom poprzez swoją pracę. To bardzo ważna wartość, podstawa dla naszego istnienia.

Takie właśnie są wartości akceptowane przez wszystkich ludzi, na wszystkich kontynentach, mówiących różnymi językami, wyznających różne religie oraz mających różne zaplecze kulturowe. Są to wartości niepodważalne, każdy odpowiada „tak”, kiedy mówimy o takich wartościach, i uznaje je za własne.

Chciałbym jeszcze poruszyć sprawę wartości związanych z relacjami, ponieważ wszyscy jesteśmy jednostkami tworzącymi pewne relacje: z rodziną, dziećmi, koleżankami, kolegami, społecznością. W naszym życiu jest bardzo dużo takich relacji. Relacje między ludźmi są, oczywiście, podstawowe. Wiele osób pyta mnie, jaka jest różnica pomiędzy byciem chirurgiem, a byciem prezydentem, kto ma więcej odpowiedzialności. Nie można porównywać tych dwóch rzeczy – kiedy jestem chirurgiem, mam bezpośredni kontakt z pacjentem, musimy sobie nawzajem ufać i podejmujemy pewne ryzyko, biorąc na siebie bardzo dużą odpowiedzialność, i jest to relacja bardzo osobista. Mówię tutaj

o godności ludzkiej, zaufaniu, ufności, rzetelności, wiarygodności. Te wartości są również uznawane na całym świecie – stanowią podstawę więzi międzyludzkich. Z reguły zadajemy pytanie: jak uszczęśliwić człowieka, kim jest ten szczęśliwy człowiek, dlaczego jest szczęśliwy, czym jest szczęście samo w sobie. Szczęście to wartość, choć oczywiście to człowiek sam tworzy szczęście. Jeśli podejmuje decyzje, które zaspokoją pewne oczekiwania, wtedy człowiek będzie szczęśliwy; jeżeli nie, to oczywiście szczęśliwy nie będzie.

Wartości są pewnymi ramami, w których możemy projektować, szkicować szczęście ludzi, żeby każdy mógł być szczęśliwy. Oczywiście dorastając zaczynamy dostrzegać społeczeństwo, wspólnotę, kraje, i wtedy doceniamy wagę innych wartości – rozumiemy, że podstawowe wartości to demokracja, wolność, rządy prawa – są to dobra tworzone przez społeczeństwo, a nie przez jednostki. Wszyscy doceniamy bardzo te wartości, i wiemy, że one sprawiają, iż jesteśmy szczęśliwi. Oczywiście możemy je modyfikować, robimy to cały czas, ulepszamy, nie ma końca tym zmianom, ale musimy zrozumieć, że jesteśmy dzisiaj w takim miejscu, w którym tworzą się pewne stałe odniesienia.

Powiedzieliśmy dzisiaj dużo na temat Unii Europejskiej. Zastanówmy się, w jaki sposób tworzymy takie właśnie unie. Wszystkie one oparte są o wspólne wartości – niektóre się dodaje, inne się niejako rozwija. Unia Europejska to w dużym stopniu unia gospodarcza, ale zapewnia również swobodny przepływ pracowników, ludzi, usług, produktów oraz kapitału. Wszyscy to akceptujemy. Zasadnicze pytanie – dlaczego? Dlatego, że wszyscy możemy być w wyniku tego zadowoleni, lepiej żyć. Równocześnie wszyscy rozumiemy, że istnieją pewne różnice pomiędzy wartościami, które my wyznajemy, propagujemy a wartościami, które są uznawane przez inne części świata.

Wracając do punktu początkowego wartości związanych z istnieniem ludzkim, relacjami – te wartości tworzone przez państwa, społeczności, prawa wciąż się różnią od siebie. Pojawia się pytanie, czy powinniśmy podjąć działania, w wyniku których wszyscy ludzie akceptowaliby te same wartości, czy być może mamy jakiś inny wybór? Wydaje mi się, że w tym wypadku rzeczywiście istnieje inny wybór, być może nawet dwa: tolerancja dla innych wartości lub ich rozumienie. Co jest lepsze: tolerancja czy rozumienie? Kto z Państwa zna odpowiedź na to pytanie? Wszyscy przeczuwamy, że rozumienie jest dużo lepsze, ponieważ rozumiemy wtedy, dlaczego w danej części świata ludzie są szczęśliwi i wiemy co sprawia, że są nieszczęśliwi. To oczywiście zagadnienie dla filozofów, a nie dla chirurgów, temat ten zawsze będzie omawiany, dyskutowany. Ja natomiast jestem bardzo dumny, że dzisiaj mam zaszczyt mówić do tak wspaniałej publiczności na tak szacownej Uczelni, ponieważ jest to uczelnia Jana Pawła II, Papieża wartości. Z głębi serca chciałbym wyrazić mój najgłębszy, najszczerzy szacunek dla Człowieka, który przez wiele lat wykładał na tej uczelni.

Na koniec proszę mi pozwolić jeszcze raz podziękować Uniwersytetowi za szacunek okazany narodowi łotewskiemu, jak również życzyć pomyślności tak wykładowcom, jak i studentom. Zdobywajcie wiedzę podczas studiów akademickich i zachowujcie tradycję myśli Jana Pawła II dla przyszłych pokoleń.

18 października Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II uroczystie zainaugurował rok akademicki 2009/2010. Uroczystości rozpoczęła msza święta, której przewodniczył Wielki Kanclerz KUL – abp Józef Życiński, homilię wygłosił Ordynariusz Zamojsko-Lubaczowski ks. bp Wacław Depo. Podczas Eucharystii abp Józef Życiński wręczył mec. Maciejowi Bednarkiewiczowi, przewodniczącemu Przedstawicielstwa Fundacji Jana Pawła II w Polsce, Order św. Sylwestra – odznaczenie przyznawane przez papieża osobom świeckim za zasługi dla Kościoła.

Fragmenty przemówienia Rektora KUL ks. prof. Stanisława Wilka

Eminencjo, Ekscelencje, Szanowni Państwo, Droga Młodzieży,

Inauguracja nowego roku akademickiego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, szczególnie w ostatnich latach, jest przeżywana w kontekście ogólnopolskich wydarzeń i uroczystości, związanych z osobą naszego Patrona Jana Pawła II. Wystarczy wspomnieć IX Dzień Papieski, czy Dzieło Nowego Tysiąclecia.

W treść hasła tegorocznego Dnia Papieskiego *Jan Paweł II – papież wolności* – wpisuje się także cała działalność naszej Alma Mater. To przecież w tych murach Ojciec św. Jan Paweł II zachęcał nas: „Uniwersytecie służ Prawdzie! Jeśli służysz Prawdzie – służysz Wolności. Wyzwalaniu człowieka i narodu. Służysz Życiu!” i stwierdzał, że „służba poznaniu – czyli służba Prawdzie – staje się podstawą kształtowania człowieka”. „Ta prawda wyzwala człowieka do wolności”. W swoim nauczaniu Ojciec św. wielokrotnie podkreślał, że „Poza prawdą wolność nie jest wolnością. Jest pozorem. Jest nawet zniewoleniem”.

Zwracając uwagę na wyjątkowe miejsce Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w całej polskiej rodzinie akademickiej zachęcał, aby na katolickiej uczelni profesorowie, studenci i wszyscy, którzy tworzą Uniwersytet, usilnie starali się o wyrazistość własnej postawy akademickiej i chrześcijańskiej.

Szanowni Państwo!

To prawda, że Uniwersytet ma prowadzić prace naukowo-badawcze i dydaktykę, ale równie ważną dziedziną jest wychowanie i przygotowanie mło-

dych pokoleń do przyszłej służby Bogu i Ojczyźnie. Już ks. Stanisław Konarski w przemówieniu inauguracyjnym działalność Collegium Nobilium mówił: „Ani na chwilę nie wątpcie, że więcej zależy państwu na uczciwych ludziach i dobrych obywatelach aniżeli na wielkich poetach, matematykach, filozofach; w tych ostatnich bowiem widzimy bardzo piękne zaiste i konieczne ozdoby wykształcenia, w wychowaniu zaś młodzieży na ludzi uczciwych i dzielnych obywateli kraju, ku chwale Boga, ku ozdobie i podporze Ojczyzny widzimy cały i pierwszy cel wychowania”. Jednocześnie w słowach bardzo ostrych przestrzegał: „Jeżeli nie wyrobią w sobie młodzieńcy wewnętrznego usposobienia umysłu i serca do przyznawania zawsze i wykonywania ciągle sprawiedliwości [...], to niechże pamiętają i wiedzą, że będą ludźmi niegodziwymi, złymi przyjaciółmi, niesprawiedli-

wymi sędziami, nikczemnymi panami, drapieżnymi żołnierzami, nieuczciwymi obywatelami, Rzeczypospolitej zarazą, urzędników karykaturami, celem nienawiści i wzgardy ludzkiej, Ojczyzny i wieku swojego sromotą, społeczeństwa ludzkiego wrogami, dla wszystkich współczesnych nieznośni i przez nich wzgardzeni”.

Mijają lata, zmieniają się czasy, ale czy słowa ks. Konarskiego z 1740 r. tak bardzo się zdezaktualizowały? Zacytował je w jednym ze swoich artykułów Założyciel i Pierwszy Rektor KUL-u ks. Idzi Radziszewski, w którym mocno podkreślał, że w życiu publicznym odradzającej się Polski, jednym z zadań katolickiego uniwersytetu jest przygotowanie inteligencji katolickiej oraz zapewnienie wszystkim szczeblom administracji państwowej i samorządowej ludzi kompetentnych i uczci-

wych, kierujących się w życiu i postępowaniu prawem Bożym.

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II stara się wiernie realizować wskazania swego Założyciela. Na dowód chciałbym Szanownych Państwa poinformować także o tym, że w latach 1974-1976 studentem dwuletniego Studium Pastoralnego na Wydziale Teologii był kapłan archidiecezji warszawskiej, kapelan „Solidarności”, męczennik, Sługa Boży ks. Jerzy Popiełuszko, pośmiertnie odznaczony Orderem Orła Białego. W roku akademickim 1974/75 zaliczył I semestr i rozpoczął sesję letnią, ale z powodów zdrowotnych musiał przerwać sesję, prosząc o możliwość powtórzenia roku. Ks. dziekan Piotr Poręba polecił kontynuować studia, uzupełniając II semestr I roku. Niestety, zarówno z powodów zdrowotnych, jak i prawdopodobnie zmiany miejsca pracy: z Ząbek przeszedł do Anina, nie przystąpił do kolejnej sesji egzaminacyjnej. Wydaje się, że wykłady i zajęcia prowadzone przez

tak znanych profesorów i mistrzów jak: ks. Franciszek Blachnicki, ks. Wojciech Danielski, ks. Adam Szafranski, ks. Mieczysław Brzozowski czy ks. Józef Kudasiewicz, nie pozostały bez wpływu na jego dalszą pracę duszpasterską. Przypominam ten epizod z jego życia w przededniu 25. rocznicy jego męczeńskiej śmierci.

Pomimo zawirowań w naszym życiu społeczno-politycznym i towarzyszącego im szumu medialnego Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II wkracza w nowy rok akademicki z wielką nadzieją i ufnością. Za swoje przyjmujemy słowa naszego Dostojnego Gościa Prymasa Polski Jego Eminencji Ks. Kard. Józefa Glempa: „Chcielibyśmy, by w tym zamęcie ideowym, gdzie często rozum schodzi na bok, bo górują emocje i jakieś upatrywania tylko polityczne, wychować człowieka w prawdzie i rzetelności ludzkiej” (orędzie, TVP 1, KAI, 11 X 2009).

Szanowni Państwo!

Wszystkim pracownikom i studentom życzę światła Ducha Świętego, wytrwałości i cierpliwości w dochodzeniu do Prawdy i odwagi w dawaniu jej świadectwa. Studentkom i Studentom I roku życzę szczególnej pomocy Bożej w kształceniu umysłów i serc, w formowaniu „prawego sumienia w duchu zrozumienia i dialogu”, abyście wszechstronnie ukształtowani i wierni ideałom chrześcijańskim, mogli w przyszłości dobrze służyć Bogu i Ojczyźnie. Głoście prawdę i nadzieję, bądźcie świadkami i zacznym nowego, sprawiedliwego, solidarnego i braterskiego świata. Z nadzieją, że tak się stanie otwieram nowy, dziewięćdziesiąty drugi rok akademicki.

**Quod felix faustum
fortunatumque sit!**

Wykład inauguracyjny wygłosił ks. prof. Antoni Dębiński, Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL

Prawo rzymskie jako fundament europejskiej kultury prawnej

*Czuję się silny w moich zasadach,
kiedy mam za sobą Rzymian*

(Monteskiusz, „O duchu praw”)

Teza, którą chciałbym rozwinąć w trakcie wykładu brzmi następująco: jednym z elementów, który pobudzał rozwój kultury europejskiej, nadawał jej spójność i określał tożsamość było prawo stworzone w antycznym Rzymie. Nim przedstawię uzasadniający owo stwierdzenie wywód, chciałbym go obwarować kilkoma uwagami określającymi jego kontekst.

Ubi societas, ibi ius

Zacznę od przypomnienia dosyć powszechnie utrwalonej opinii, że prawo towarzyszy ludzkości przez całą jej historię. Owszem, są przedstawiane hipotezy o społecznościach bez prawa, ale głoszący takie przypuszczenia lokują owe zbiorowości albo w czasach odległych, prehistorycznych, albo też, jak Fryderyk Engels (1820-1895), u końca

historii, jako ostatnią fazę dziejów ludzkości. Człowiek historyczny żyje z prawem. Wbrew starożytnemu mitowi dopatrującemu się istnienia w dalekiej, zamierzchłej przeszłości bezpowrotnie zaginionego wieku złotego (*aurea aetas*), kiedy – jak to przedstawia Owidiusz w swoich *Metamorfozach* – społeczności ludzkie żyły zgodnie, bez żadnego prawa i sądów, epoki takiej nie było nigdy. Zaś pogląd, że kiedyś, w przyszłości na ziemi pojawi się faza rozwoju społecznego, w której nie będzie potrzebne żadne prawo, należy traktować jako utopijny. Wszelkie bowiem kontakty społeczne narzucają nieodparcie myśl o wzajemnych uprawnieniach i obowiązkach, o konieczności podporządkowania zachowań pewnym zasadom i normom, co m.in. wyraża stara, łacińska paremia: *Ubi societas, ibi ius* – „Gdzie społeczeństwo, tam też i prawo”. Myśl, że prawo jest wartością, ważnym i autonomicznym regulatorem życia społecznego, zawsze wyraźnie jawiła się w Europie (Remigiusz Sobanski), jako charakterystyczna cecha

kultury nazywanej zachodnią, okcydentalną lub łacińską.

Europa, o której w ostatnich latach dyskutuje się wyjątkowo dużo, opisując ją z różnych punktów widzenia, jest bardziej pojęciem kulturowym niż geograficznym; Europa to pewna idea, także polityczna. Godzi się także w tym miejscu zauważyć, że wedle obiegowego, ale zasadnego poglądu, miernikiem tego, co w starożytności nazwano Europą, były kolejno: kultura grecka, Imperium rzymskie oraz religia chrześcijańska. Konkretyzacja tych wyznaczników każe w nich podkreślić filozofię i sztukę, gdy idzie o wpływy i oddziaływanie greckie, etykę stworzoną przez tradycję judeo-chrześcijańską oraz prawo jako trwałe dziedzictwo Rzymu. Nad racją takiego rozłożenia akcentów i nad mechanizmami tych wpływów warto się zatrzymać. Bo przywołana triada: „grecka filozofia – judeochrześcijański etos – rzymskie prawo” wcale nie oznacza rezerwowania czy monopolizowania dla Greków filozofii, dla chrześcijan etyki, a dla sta-

rożytnych Rzymian prawa. Wiadomo przecież, że Bóg Starego Testamentu to przyczyna prawa, a w kulturze żydowskiej Pięcioksiąg (hebr. Tore) to nie tylko święta księga zawierająca opis przymerza pomiędzy Bogiem a Izraelem, ale także główny zbiór norm regulujących życie wyznawców religii możeszowej. Grecy także mieli swoje osiągnięcia w zakresie prawa; używany do dziś zwrot „drakońskie prawo” odnosi nas do reform przeprowadzonych w ateńskiej *polis* (VII wiek przed Chrystusem) przez archonta Drakona. Kiedy zaś przywołujemy imię Solona (ok. 635 – ok. 560 przed Chrystusem), myślimy o nim nie tylko jako o reformatorze ustroju politycznego Aten, ale także jako wybitnym prawodawcy. To do Grecji miała się udać rzymska komisja przygotowująca *Ustawę XII tablic* (451-449 przed Chrystusem), by zaczerpnąć pewnych elementów z praw obowiązujących w miastach greckich. Jednak mimo aktywności w zakresie tworzenia prawa Grecja zawdzięcza swe miejsce w dziejach kultury nie prawu i prawodawcom, lecz ukazującej potęgę rozumowania i reguł dowodzenia filozofii.

Przywołana triada może być przydatna przy opisie złożonego i długotrwałego procesu budowania kultury Europy, w którym to procesie „Izrael”, „Grecja” i „Rzym” stały się duchowymi protoplastami Zachodu, ale raczej w wyniku selektywnej adopcji niż przetrwania czy następstwa. Europa jako „wspólnota kulturowa”, „wspólnota ducha” charakteryzuje się bowiem różnorodnością i wzajemnym oddziaływaniem wielu nurtów ideowych. Jak pisał Harold J. Berman (1918-2007), kultura hebrajska nie mogłaby zaakceptować greckiej filozofii czy prawa rzymskiego. Kultura grecka z kolei nie dałaby się pogodzić ani z prawem rzymskim, ani z hebrajską teologią. Kultura Rzymu nie tolerowałaby hebrajskiej teologii i przeciwstawiała się

w wielu kwestiach założeniom greckiej filozofii. A jednak Zachód, budując własną, odrębną kulturę, wszystko to asymilował, a zarazem – nieuchronnie przekształcał. Celem opisanego udziału prawa rzymskiego w tym procesie chciałbym ukazać jego rolę, aspektywnie i fragmentarycznie jedynie jako źródła inspiracji, nośnika wartości etycznych i symbolu prawa ludzkiego.

Prawo rzymskie – źródła inspiracji

Bez wątplenia, prawo rzymskie wyróżnia się spośród innych praw antycznych, jest nieporównywalne z jakimkolwiek innym systemem w dziejach kultury. Stoi ono, jak to obrazowo ujął Stefan Grzybowski (1902-2003), „samotnie na wyżynach swojej wielkości”, jako zjawisko historyczne, obok którego nie można przejść obojętnie, przede wszystkim z racji na jego trwałość i ciągłość. Obowiązywało ono bowiem w antycznym państwie rzymskim przez przeszło dziesięć stuleci (753 r. p.n.e. – data legendarnego założenia Rzymu), na Zachodzie do upadku cesarstwa w piątym wieku, na Wschodzie, jak to umownie się przyjmuje, do śmierci Justyniana (483-565) w szóstym stuleciu. Jest to ciągłość tym bardziej godna uwagi, jeśli zważymy, że początki *ius Romanum* sięgają dawnych, archaicznych czasów, kiedy Rzym był małą gminą pastersko-rolniczą. Ówczesne prawo, podobnie jak stosunki społeczno-ekonomiczne tej wspólnoty, tworzyło prosty – odznaczający się patriarchalnym i wybitnie narodowym charakterem – system. Z czasem, wskutek umiejętnej ekspansywnej polityki Rzym stał się olbrzymim imperium, rozciągniętym na zachód od Eufratu na terenie trzech kontynentów. Wodzowie, legioniści, urzędnicy, kupcy i osadnicy zdobili zdobyc, spacyfikować

i zorganizować politycznie, gospodarczo i społecznie gigantyczną przestrzeń, jedną trzecią świata znanego starożytnym, na którym pozostawili wyraźny i trwały odcisk, będący zasadniczo matrycą nowożytnego Europy. Wraz z rozwojem terytorialnym państwo rzymskie ulegało wewnętrznym przeobrażeniom. Dawny system patriarchalny załamał się, pierwotna gospodarka naturalna została wyparta przez złożone stosunki ekonomiczne obrotu towarowo-pieniężnego. Zmieniały się formy ustroju państwa, od archaicznego królestwa poprzez republikę do monarchii absolutnej (pryncypat, dominat). W następstwie tych przemian prawo rzymskie, wręcz geometrycznie przylegając do potrzeb społecznych i ekonomicznych, zmieniło swój charakter, stało się prawem zawierającym wiele elementów uniwersalnych i ponadczasowych (*ius gentium, ius naturale*), zdanych do zastosowania w zupełnie innych warunkach od tych, w których zostało stworzone.

Inną racją, która nakazuje przyznać wyjątkowe miejsce prawu rzymskiemu jest – jak to określają Stefan Grzybowski czy Paul Vinogradoff (1854-1925) – jego „pośmiertne” czy „drugie życie”. Otóż jego rozwój nie zakończył się z chwilą, kiedy państwo i formacja społeczno-ekonomiczna, które to prawo wytworzyły, legły w gruzach. Zawarte w zbiorach justyniańskich prawo „nie umarło”, ale pojawiło się w „nowym wcieleniu”, rozpoczęło „nowe życie” i – jak stwierdził Edward Szymoszek (1924-2006) – „wciąż żyje!”. Mimo, że rzymskie instytucje prawne powstały w państwie i społeczeństwie niewolniczym, w okresie panowania starej politeistycznej religii rzymskiej, zyskały trwałość i zastosowanie w wiekach następnych, w ramach innych ustrojów, innych formacji ekonomicznych, także w prawie Kościoła łacińskiego [*Ecclesia vivat lege Romana* (Lex Rib.58,1) – „Kościół żyje prawem rzymskim”]. Kościół zachodni bowiem stając się spadkobiercą kultury starożytnego Rzymu, budując własny porządek jurydyczny „wprzął” *ius Romanum* do realizacji swojej misji i celów.

Przekształcone w średniowiecznych uniwersytetach przez glosatorów i komentatorów zostało przyjęte, wprowadzone w różnym zakresie i natężeniu, jako prawo obowiązujące w wielu krajach Europy. Proces ten, trwający przez kilka stuleci, nazywany jest w literaturze recepcją lub praktyczną ekspansją prawa rzymskiego. Stanowi to niezwykle fenomen w historii kultury. Trudno nie zgodzić się z trafną uwagą Rudolfa von Iheringa (1818-1892), że Rzym trzy razy narzucił swoje prawa ludom świata.

Pierwszy raz, jak to ujął niemiecki prawnik, siłą swego oręża, drugi przez jedność Kościoła, trzeci zaś przez recepcję prawa w średniowieczu.

Proces praktycznej recepcji, różny co do nasilenia i zakresu, został zakończony z chwilą ogłoszenia oświeceniowych kodyfikacji narodowych. I chociaż wielkie kodeksy cywilne XIX stulecia: francuski (1804) austriacki (1811) i niemiecki (1896) powstawały w atmosferze opozycji do prawa rzymskiego, a wydanie kodeksu miało oznaczać wykluczenie stosowania tego ostatniego, to i tak głównym budulcem nowych kodyfikacji (systematyka, terminologia, definicje, konstrukcje prawne) tamtej epoki było prawo rzymskie. W rezultacie, mimo że przed prawem rzymskim „zamykano bramy nowo wznoszonych gmachów praw”, przedostało się ono jako „niezrównany przeciwnik” do nich „przejściem służbowym – wraz z kodyfikatorami” (Stanisław Salomonowicz). I chociaż wskutek kodyfikacji utraciło swoją moc prawa obowiązującego, wszystko to, co było w nim oryginalne i wartościowe pozostało w nowożytnych systemach prawa cywilnego.

Ważną rolę prawa rzymskiego można upatrywać także w tym, że zawiera ono pierwociny dogmatyki prawniczej oraz rozległe fundamenty interpretacji i argumentacji prawniczej. Ma ono także walor historyczny; jego studium daje poczucie dystansu wobec prawa i umożliwia traktowanie go nie tylko jako środka do rozwiązywania problemów społecznych właściwych dla danej epoki, ale również jako systemu funkcjonującego i rozwijającego się własnym wewnętrznym życiem. Brak owego dystansu do prawa może skłaniać do bezkrytycznego normatywizmu prawniczego oraz „prowadzić do kultu każdego aktualnie obowiązującego porządku prawnego” (Witold Wołodkiewicz).

Stworzone przez Rzymian instytucje i konstrukcje prawne dotyczyły życia codziennego. Im zawdzięczamy pojęcie własności, kupna i sprzedaży, najmu, pożyczki, zlecenia, spółki czy przechowania; instytucje te są nadal podstawowymi w obrocie prawno-gospodarczym. Jurysprudencji rzymskiej zawdzięczamy określenie prawnych skutków małżeństwa i ojcostwa, dziedziczenia majątku rodzinnego. Z prawa rzymskiego należy wywieść rozróżnienie odpowiedzialności z umów (*contractus*) i czynów niedozwolonych (*delictum*). Zmieniają się zatem techniki legislacyjne, unormowania, kodyfikacje, numeracja przepisów, sposoby promulgacji i archiwizacji ustaw, ale podstawowe zręby konstrukcji prawnych, wypracowane przez jurystów

rzymskich, „pozostają i pewnie pozostaną nienaruszone, ponieważ tkwią w samym środku ludzkiego życia” (Marek Kuryłowicz).

Istotną formą obecności rzymskiej myśli prawnej we współczesnej kulturze prawnej Europy są terminy, zwroty i sentencje (paremie) określające podstawowe zasady lub rozwiązania prawne. Sformułowane po części przez rzymskich jurystów, po części przez prawników średniowiecznych, znawców prawa kanonicznego i rzymskiego, oraz nowożytną wiedzę prawniczą na podstawie rzymskich tekstów źródłowych wyrażają idee uniwersalne i ponadczasowe, przez co przez wieki niezmiennie uważa się je za istotny element aksjologii prawa. Są wykorzystywane w orzecznictwie sądów i trybunałów, w uzasadnieniach wniosków i opinii prawnych oraz stanowią istotny element retoryki prawniczej (wyrazem tej tendencji jest ozdobienie w 1999 roku nowego gmachu Sądu Najwyższego w Warszawie wyborem 86 inskrypcji z łacińskimi sentencjami). Od średniowiecza do czasów współczesnych znajdują zastosowanie jako gotowe *instrumentarium* przy tworzeniu prawa. Nawiązuje się do nich przy opracowywaniu poszczególnych instytucji prawnych oraz tworzeniu kodyfikacji. Zbiory takich zwrotów i sentencji są powszechnie stosowane (szczególnie w okresie średniowiecza) w dydaktyce uniwersyteckiej studiów prawniczych, stanowią i obecnie element wykształcenia prawniczego, zatem i współczesnej kultury prawnej. I w tym znaczeniu prawo rzymskie pozostaje nadal – jak to określił Henryk Kupiszewski (1927-1994) – „źródłem inspiracji wiecznie żywej”.

Prawo rzymskie – nośnik wartości etycznych

Znaczenie prawa rzymskiego może być rozpatrywane z punktu widzenia jego „ducha”, zasad i wartości etycznych. Do nich odwoływał się Karol Ludwik Monteskiusz (1689-1755) pisząc: „Czuję się silny w moich zasadach, kiedy mam za sobą Rzymian”. Jedną z podstawowych wartości była idea samego prawa, idea którą ceniono wysoko, postrzegano jako wzniosłą i nieuchwytną, trudną do zdefiniowania. Zresztą, prawnicy wciąż jeszcze szukają swojego pojęcia prawa, jak nie bez ironii zauważył Immanuel Kant (1794-1804). Juryści rzymscy także szukali określenia *ius*. Do najbardziej znanych i oryginalnych prób należy wypowiedź Ulpiana, jurysty z przełomu II i III wieku, który przytacza wypowiedź swojego starszego kolegi Celsusa (Od niego pochodzi także znane powiedzenie, że znajomość ustaw (prawa) nie polega na znajomości ich tekstu, lecz na rozumieniu ich sensu i mocy działania – *Sicire leges non hoc est verba eorum tenere, sed vim ac potentatem*; D.1,3,17).

Otóż jak czytamy w Digestach, Celsus stwierdził, że „prawo jest sztuką stosowania tego, co dobre i słuszne” – *ius est ars boni et aequi*” (D.1,1,2). Lapidarna wypowiedź jurysty przede wszystkim opisuje prawo jako umiejętność, biegłość, sztukę, sztukę stosowania (*ars*) oraz podkreśla etyczne podstawy każdego prawa, tj. jego związku z pojęciem dobra (*bonum*) i słuszności (*aequitas*).

Cóż zatem oznacza prawo jako *ars boni et aequi*? Na ten temat wypowiedziano wiele słów, napisano wiele komentarzy – zarówno najwyższego za-

chwytu, jak i chłodnego osądu. Zachwyt przede wszystkim odnosi się do uniwersalności i trwałości słów uczonego jurysty, że prawo to zasady dobra i słuszności, bo nie ma niczego bardziej szlachetnego i wzniosłego niż działanie na rzecz zaspokajania odwiecznej ludzkiej tęsknoty za tymi wartościami. Rzymianie byli przekonani, że w przypadku rozziwu między prawem a stawianymi przed nim wartościami, prawo straciłoby swój punkt odniesienia, stałoby się wyłącznie arbitralnym narzędziem silniejszego, nie miałyby już sensu. Przed prawem bowiem musi iść etyka i obyczaj, bez etosu prawo jest pozbawione fundamentów. To znane jurystom przeświadczenie, jakże dramatycznie aktualne dzisiaj, trafnie wyraził poeta Horacy (65-8 p.n.e.) w przysłowiowym już, zamieszczonym w *Pieśniach* stwierdzeniu: *Quid leges sine moribus?* (por. Hor. Carm. 3,24,35-36) – Cóż znaczą ustawy bez obyczajów?

Określając pojęcie *ius*, jursprudenca rzymska niejednokrotnie odwoływała się do idei sprawiedliwości – *iustitia*. Sprawiedliwość to słowo z wokabularza cnót. Zgodnie z mitologią grecką to jedna z towarzyszek Temidy, a według Platona jedna z czterech – obok męstwa (*fortitudo*), roztropności (*prudentia*) i umiarkowania (*temperantia*) – sił moralnych i zalet charakteru (w doktrynie chrześcijańskiej zwane są cnotami kardynalnymi), prowadzących ku doskonałości. Rzymianie wiązali pojęcie *ius* i *iustitia*, zabieg ten odnajduje-

my m.in. w tekście wspomnianego już Ulpiana zamieszczonym na początku *Digestów* justyniańskich: „Przed podjęciem nauki prawa należy wiedzieć, skąd pochodzi jego nazwa «prawo» [...] pochodzi mianowicie od słowa «sprawiedliwość» – *Est autem a iustitia appellatum*” (D.1,1,1pr). Objasniając znaczenie słowa *ius* poprzez wyprowadzenie jego etymologii od wyrazu *iustitia*, prawnik wskazywał na szczególnie ważny związek prawa ze sprawiedliwością, którą definiował jako „stałą i trwałą wolę odnawiania każdemu tego, co mu się należy” – *suum cuique tribuendi*. W innym tekście Ulpian (D.1.1102), usiłując przedstawić istotę prawa, odwołał się do jego podstawowych zasad (*praecepta iuris*): uczciwie żyć (*honeste vivere*), drugiemu nie szkodzić (*alternum non laedere*), oddać każdemu, co mu się należy (*suum cuique tribuere*).

Powiązanie idei prawa z ideą sprawiedliwości było tak mocne, że jurysci rzymscy byli niemal skłonni utożsamiać te pojęcia. Dodajmy jednak, że taka identyfikacja mogła oczywiście mieć miejsce tylko w sferze idei, niekoniecznie znajdujących odbicie w realiach, o czym dowodnie świadczy oparta na wypowiedziach pisarzy popularna rzymska zasada *Summum ius summa iniuria* (Cic. De off.1,33) – „Najwyższe prawo najwyższym bezprawiem” oraz wypowiedź Paulusa: *Non omne quod licet, honestum est* (D.50,17,144) – „Nie wszystko, co wolno, jest moralne”. Rzymski realizm

kazał widzieć i powiązanie nie tylko w semantyce czy idealnej identyfikacji, lecz w ustawieniu celu i środka: sprawiedliwość to cel, prawo to narzędzie do jego osiągnięcia. Prawo ma zapewnić „każdemu to, co mu się należy”.

Prawo rzymskie – symbol prawa ludzkiego

Prawo rzymskie jest niekiedy opisywane jako ogólna idea prawa sprawiedliwego, idealny wzorzec prawa ludzkiego, symbol prawa nieodpowiadający żadnemu konkretnemu porządkowi prawnemu.

Takie wyobrażenie pojawiło się między innymi w literaturze XX w., związanej ze szczególnymi doświadczeniami ludzkości w mrocznych czasach II wojny światowej, w okresie pogardy dla osoby ludzkiej. Jako przykład można przedstawić twórczość francuskiego poety i powieściopisarza Luisa Aragona (1897-1982), który jednej ze swoich nowel nadał bardzo wymowny tytuł *Prawo rzymskie przestało istnieć* (*Le droit romain n'est plus*). W takim ujęciu prawo rzymskie stało się metaforą prawa sprawiedliwego, którego w czasach faszyzmu ewidentnie zabrakło. Z kolei polski poeta i prozaik Mieczysław Jastrun (1903-1983) w wierszu zatytułowanym *Z pamiętnika byłego więźnia obozu koncentracyjnego* pisał: *Zylem w latach kiedy prawo rzymskie przestało istnieć/ Gdy mord masowy miał sankcję najwyższą/ Państwa, w którym prawo rzymskie przestało istnieć. To okropne, że ludzie zaczęli się przyzwyczajać, do faktu, że prawo rzymskie przestało istnieć [...]*.

Zakończenie

Gwoli zakończenia chciałbym jeszcze raz przywołać figurę triady opisującej podstawy kultury europejskiej, która według skrótowego i obrazowego określenia opiera się na trzech pagórkach. Pierwszy z nich to Akropol, symbolizujący sztukę i filozofię grecką, drugi Gólgota, symbol chrześcijaństwa i jego etyki. Trzecim pagórką oznaczającym jeden z fundamentów kultury europejskiej jest Kapitol, symbolizujący tradycję prawa rzymskiego. Należy ono do tradycji, kultury i cywilizacji europejskiej. Dla oceny *ius Romanum* trwałe, wręcz ponadczasowe, wydaje się zawarte w nim określenie prawa jako wyrazu sprawiedliwości oraz sztuki osiągania tego, co dobre i słuszne. We współczesnym, nieustannie zmieniającym się, pełnym sprzeczności i napięć świecie, przesłanie to jest nadal ważne i w pełni aktualne.

Deo et Patriae deditus

JE Ks. Józef Kardynał Glemp

Senat KUL nadał pierwszy honorowy tytuł Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II Deo et Patriae deditus JE Ks. Józefowi Kardynałowi Glemptowi, Prymasowi Polski. Tytuł ten jest wyrazem najwyższego uznania i wdzięczności społeczności akademickiej KUL dla zasług Księdza Prymasa w wiernej służbie Bogu i Ojczyźnie.

Jako Prymas Polski i przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski porządkował struktury instytucjonalne i organizacyjne Kościoła w Polsce; troszczył się o duszpasterstwo Polonii i o polskich misjonarzy rozsianych po świecie; przywrócił religii właściwe jej miejsce w odradzającej się Rzeczypospolitej; bronił Ojczyzny przed autorytarną władzą i krytycznie stymulował reformy społeczne, polityczne i gospodarcze; z po-

korą wobec Boga zawsze dbał o właściwe ułożenie stosunków z sąsiadami, wzywając do wybaczenia win i budowania wspólnej przyszłości w duchu solidarnej miłości.

Honorowy tytuł *Deo et Patriae deditus* (Bogu i Ojczyźnie oddany) został ustanowiony uchwałą Senatu KUL z 24 września 2009 r. Ma być nadawany osobom wybitnym, szczególnie zasłużonym w wiernej służbie Bogu i Ojczyźnie, poprzez upowszechnianie kultury chrześcijańskiej. Nadaniu tytułu towarzyszy wręczenie statuetki autorstwa Gustawa Zemły.

Okolicznościową laudację wygłosił ks. prof. Stanisław Janeczek, Dziekan Wydziału Filozofii

JE Ks. Prymas Józef Kard. Glemp – Deo et Patriae deditus

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, spoglądając z radością na swoje 90-letnie dzieje, nie przestaje reflektować swej misji, której winien posłuszeństwo. Ustawicznie pyta siebie więc: czy jest wierny swemu zawołaniu „Deo et Patriae”, a równocześnie czy służy „Veritas in caritate”?

20 października 1985 r., w przemówieniu z okazji przyznania Eminencji tytułu doktora *honoris causa* naszego Uniwersytetu, śladem kard. Stefana Wyszyńskiego, który – jak mówił Eminencja – „otaczał KUL nie tylko troską hierarchy, ale osobistą miłością, która przyryka oczy na błędy, bo te zanikają, a dostrzega dobro, które trwa”, pytając o „funkcję narodową i kościelną KUL”, wyrażał Eminencja życzenie, by nasz Uniwersytet „wychowywał ludzi uczciwie myślących”, by „jego absolwenci wnosili w życie społeczno-narodowe kulturę, prawdziwą kulturę, jaką daje myślenie wspierane postawą wiary”.

Jeśli więc odważamy się przyznawać honorowy tytuł Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II *Deo et Patriae deditus* wybitnym Synom i Córkom Kościoła i Ojczyzny, to nie tylko, by oddać sprawiedliwość ich zasługom, ale także, by z pokorą wpatrywać się w przykład ich życia, heroicznie godzącego oddanie Bogu i Ojczyźnie. Nie dziwi więc – myślę – nikogo, że nasz Uniwersytet, spośród szerokiego kręgu czcicieli Jedyne Boga i osób oddanych służbie Ojczyźnie, pragnie uczcić najpierw Jego Eminencję, Prymasa Polski, kustosza relikwii św. Wojciecha i duchowego przywódcę naszej Ojczyzny, co znakomicie oddaje funkcja interreksa.

Jego Eminencja Ksiądz Prymas, już w drugim roku swego biskupstwa wszedł na drogę prymasowstwa, w dziedzictwo służby Bożego Prymasa Wyszyńskiego, który wyniósł godność tej funkcji na wysoki piedestał. Świadomy zmieniających się okoliczności, nie ograniczył się do prostego naśladowania swego wielkiego Poprzednika, ale samodzielnie podjął swe zadania, zachowując to, co nieprzemijająco ważne – tyleż wierną, co wymagającą rozwagi i odwagi służbę Bogu i Ojczyźnie. Świadomy odpowiedzialności za los swego narodu nie tylko waży słowa, ale też, gdy trzeba, nie unika słów twardych, gdy z bólem piętnuje rzeczy sprzeczne ze zdrowym rozsądkiem, z dobrem publicznym czy wręcz groźne. Nic dziwnego, że poznał tyleż smak wyniesienia przez wpływowe me-

dia, co i smak goryczy odrzucenia, pominięcia, zapomnienia.

Proszę więc pozwolić, że przywołam trzy zachowania, które godziły, heroicznie, rozważę z odwagą, w służbie jednocześnie Kościołowi i Ojczyźnie, choć nie budziły początkowo entuzjazmu, a nawet były manipulowane.

Już na początku swej drogi, stanął Eminencja przed ogromnym wyzwaniem, gdy autorytarna władza chciała zdławić wolnościowy ruch „Solidarności” wprowadzając stan wojenny. 13 grudnia 1981 r. wieczorem w kościele Matki Bożej Łaskawej w Warszawie, Eminencja wygłosił słynne kazanie, które wyznaczyło strategię Kościoła w tym tragicznym dla Polski okresie. Mówił wówczas: „Kościół broni każdego życia, a więc w stanie wojennym będzie wołał, gdzie tylko może, o spokój, o zaniechanie gwałtu, o zażegnanie bratobójczych walk. Nie ma większej wartości nad życie ludzkie, dlatego sam będę wołał o rozsądek nawet za cenę narażenia się na zniewagi i będę prosił, nawet, gdybym miał iść boso i na kolanach błagać: nie podejmujcie walki Polak przeciwko Polakowi”.

Choć władza, która podjęła haniebną wojnę ze swym narodem, usiłowała manipulować wypowiedziami Eminencji i budziły one wówczas nierzadko krytykę, nie tylko wpływowych ośrodków opozycyjnych, ale nawet w samym Kościele, to przecież nie dopuścił Eminencja do bratobójczego rozlewu krwi. Tak jak św. abp Zygmunt Szczęsny Feliński – który przestrzegał przed wybuchem nieprzygotowanego powstania styczniowego, a po jego rozpoczęciu stanął jednak zdecydowanie w obronie praw Polaków wobec władz rosyjskich, co przypłacił 20-letnią zsyłką w głąb Rosji – tak też Eminencja nie zdradził przecież ani narodu, ani „Solidarności”. Wprost przeciwnie, zaangażował cały Kościół polski w pomoc uwiecznionym i represjonowanym. Z czasem też, nie zawahał się Eminencja – znów, z odwagą i rozważą – stymulować rozmów „okrągłego stołu”, które umożliwiły odzyskanie choćby części suwerenności narodowej.

Pełna rozwagi i odwagi postawa Eminencji ujawniła się także w sprawach trudnych relacji z narodami, z którymi Polacy dzielili i dzielą los w naszej wspólnej Ojczyźnie, a więc z Żydami i Ukraińcami. Z jednej strony skomplikowana sprawa mordu naszych braci Żydów w Jedwabnem. Eminencja, nie zawahał się bezkompromisowo piętnować „zdziczałe i nienawistne postawy Polaków wobec Żydów”. Z pokorą widział też w „mordzie niewinnych ludzi” „tragedię całego świata”. Jednocześnie dodawał też uniwersalistycznie: „jako

ludzkość bolejemy nad niewinnie przelaną krwią w każdym narodzie. Mordy popełnione na niewinnych w Jedwabnem, w Katyniu, w Dachau, w Auschwitz wywołują nasz ból jako członków rodzaju ludzkiego, tak samo jak mordy w Ruandzie, na Bałkanach czy między sąsiadami w Palestynie”.

Nie zawahał się jednak Eminencja stwierdzić, że „nie wolno nam w imię sprawiedliwości przyklejać do jakiegokolwiek narodu etykiety narodu zabójców. Nie czynimy tego wobec Niemców, pośród których najpełniej ujawnił się hitleryzm, tak samo nie możemy także zaślepienia, jakie sprowokowano na ludziach Jedwabnego i okolic, rozciągać na cały naród polski”. Mówił Eminencja: „Przepraszając Boga za grzechy przodków i przepraszając potomków pokrzywdzonych” „winniśmy także podziękować za „sprawiedliwych”, którzy w jednym i drugim narodzie nie wahałi się ponieść ofiary w imię sprawiedliwości, jaką winien być otoczony każdy człowiek”.

I w końcu to równie trudne i niezbędne dzieło pojednania polsko-ukraińskiego. 8 i 17 października 1987 r. spotkali się w Rzymie biskupi Polski i Ukrainy. Kardynałowie Myrośław Iwan Lubacziwski i Józef Glemp, duchowi przywódcy naszych Kościołów, mówili wówczas z prorocką pokorą jednym głosem: „jesteśmy wobec siebie dłużnikami, ponieważ nie zdołaliśmy wprowadzić w życie nauki, która wypływa ze wspólnoty naszego chrztu świętego”. Czyż nie byli wówczas wierni tyluż duchowi Bożemu, co duchowi autentycznego patriotyzmu, którego świadectwo dał Jan Paweł II w 60. rocznicę tragicznych wydarzeń na Wołyniu, gdy zwracając się do Ukraińców i Polaków pisał: „Skoro Bóg przebaczył nam w Chrystusie, trze-

ba, aby wierzący umieli przebaczać sobie nawzajem doznane krzywdy i prosić o przebaczenie własnych uchybień, i w ten sposób przyczyniać się do budowania świata, w którym respektuje się życie, sprawiedliwość, zgodę i pokój”.

To odważne spotkanie, choć kazało długo czekać na swój owoc, przecież zrodziło wspólną refleksję i modlitwę, gdy biskupi polscy i ukraińscy wydali w czerwcu 2005 r. wspólny list. Przypominając świadectwo wierności swych Kościołów okupione w XX w. nawet śmiercią, wołali: „Krew przelana przez męczenników wzywa nas do miłości, przyjaciół i wrogów, i woła: „Pojednajcie się!”... Wzniesmy się ponad polityczne poglądy i historyczne zaszłości, ponad nasze kościelne obrządki, nawet ponad naszą narodowość – ukraińską i polską. Pamiętajmy przede wszystkim, że jesteśmy dziećmi Boga. Zwróćmy się do naszego Ojca: „Przebacz nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom”. Aby nasza modlitwa była ze wszech miar owocna, powiedzmy wobec siebie słowa: „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie”.

Eminencjo Księżę Prymasie, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, który uczcił Eminencję doktoratem honoris causa, chce dzisiaj przekazać swój nowy dar – z najwyższym uznaniem i wdzięcznością. A choć Eminencja złożył swój wymagający trud i ofiary urząd pasterski, i wyznaczył sobie skromne zadanie, by cytując, „modlił się do Opatrzności Bożej, do Bożego Miłosierdzia i do Matki Najświętszej”, to przecież, prosimy: trwaj jak biblijna opoka w Kościele polskim i w naszej Ojczyźnie; pozostaj też z nami jako wielki Protektor naszego Uniwersytetu; jako Deo et Patriae deditus.

Sprawozdanie z działalności KUL w roku akademickim 2008/2009

Rok akademicki 2008/2009 był 91. rokiem działalności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Uczelnię tworzyło dziewięć wydziałów: Teologii; Filozofii; Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji; Nauk Humanistycznych; Nauk Społecznych; Matematyczno-Przyrodniczy; Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim; Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli; Zamiejscowy Prawa i Nauk o Gospodarce w Stalowej Woli oraz Kolegium Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych. Prace naukowe prowadzone były także w 10 jednostkach międzywydziałowych.

10 października 2008 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z inicjatywy ustawodawczej Prezydenta RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy o finansowaniu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z budżetu państwa, na podstawie której naszemu Uniwersytetowi zapewniono finansowanie na zasadach określonych dla uczelni publicznych.

Senat KUL

W roku akademickim 2008/2009 Senat KUL tworzyło 31 osób:
Rektor: ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk;

prorektorzy:

ds. administracji i finansów – ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba,
ds. dydaktyki i wychowania – prof. dr hab. Józef Fert,
ds. nauki i współpracy z zagranicą – ks. dr hab. Sławomir Nowosad, prof. KUL,

Wydział Teologii:

ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski,
ks. dr hab. Marek Chmielewski, prof. KUL,
Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji:
ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński,
dr hab. Dariusz Dudek, prof. KUL,

Wydział Filozofii:

ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL,
ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL,

Wydział Nauk Humanistycznych:

dr hab. Krzysztof Narecki, prof. KUL,
prof. dr hab. Wojciech Kaczmarek,

Wydział Nauk Społecznych:

prof. dr hab. Andrzej Sękowski,
ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL,

Wydział Matematyczno-Przyrodniczy:

dr hab. Ryszard Smarzewski, prof. KUL,
dr hab. Kajetan Perzanowski, prof. KUL,

Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim:

ks. dr hab. Tadeusz Guz, prof. KUL,

dr hab. Paweł Marzec, od 26 lutego 2009 r.

Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli:

ks. prof. dr hab. Marian Wolicki,
dr hab. Roman Pelczar, prof. KUL,

Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Gospodarce w Stalowej Woli od 4 grudnia 2008 r.

ks. dr hab. Jan Zimny, prof. KUL,
ks. dr hab. Roman Sieroń,

przedstawiciele nauczycieli akademickich nieposiadających stopnia naukowego doktora habilitowanego lub tytułu profesora:

dr Paweł Skrzydlewski,

przedstawiciel pracowników niebędących nauczycielami akademickimi:

mgr Anna Lewkowicz,

przedstawiciel doktorantów:

mgr Sebastian Krajewski,

przedstawiciele studentów:

Jacek Piotrowski,
Tomasz Korulczyk,
Mateusz Kowalski,
Stanisław Leśniak,
Grzegorz Mazur,
Izabela Wesółowska.

Ponadto w posiedzeniach Senatu z głosem doradczym uczestniczyli:

dr hab. Tomasz Panfil, prof. KUL, przedstawiciel NSZZ „Solidarność” KUL,

ks. dr Tadeusz Stolz, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej,
mgr Paweł Pieniężny, dyrektor administracyjny,
mgr Elżbieta Wal, Kwestor KUL,
mgr Anna Łukasiewicz, kierownik Działu Spraw Pracowniczych.

Senat KUL odbył 9 posiedzeń, podczas których podjął łącznie 378 uchwał.

Senat podjął uchwały w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa KUL: ks. kard. Tarcisio Bertone, ks. kard. Paulowi Josefowi Cordesowi, Valdasowi Adamkusowi, Toomasowi Hendrikowi

Ilvesowi, Wiktorowi Juszcence, Lechowi Kaczyńskiemu, Stanisławowi Szuszkiewiczowi, Valdisowi Zatlersowi, prof. Stefanowi Stuligroszowi.

Wyraził zgodę na uroczyste odnowienie doktoratu prof. Władysława Stróżewskiego.

Ponadto Senat nadał 3 Medale za Zasługi dla KUL: ks. prof. Czesławowi Bartnikowi, prof. Janowi Goossensowi, prof. Piotrowi Kryczce.

Senat wprowadził następujące zmiany organizacyjne: utworzył Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Gospodarce w Stalowej Woli; wyraził zgodę na zbycie budynku dydaktycznego – dawnego Pałacu Potockich; utworzył z dniem 1 października 2009 r. Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Wydziału Teologii w Kielcach pod nazwą „Świętokrzyski Instytut Teologiczny”; podjął uchwały w sprawie utworzenia 22 katedr: na Wydziale Teologii – Duchowości Liturgicznej, Homiletyki Materialnej, Antropologii Duchowej; na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji – Praw Człowieka, Prawa Rodzinnego i Praw Rodziny, Negocjacji i Mediacji, Nauk o Polityce; na Wydziale Filozofii – Teorii Religii i Alternatywnych Ruchów Religijnych; na Wydziale Nauk Humanistycznych – Dziejów Systemów Totalitarnych, Historii Systemów Politycznych XIX i XX, Dramatu Francuskojęzycznego; na Wydziale Nauk Społecznych – Teorii Polityki, Historii Współczesnej i Ruchów Społecznych; na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym – Fizjologii i Biotechnologii Roślin, Sztucznej Inteligencji; na Wydziale Zamiejscowym Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli – Teorii Poradnictwa

Psychologiczno-Pedagogicznego, Katolickiej Nauki Społecznej, Źródeł Biblijnych Pedagogiki Katolickiej; na Wydziale Zamiejscowym Prawa i Nauk o Gospodarce – Metod i Systemów Zarządzania, Prawa i Postępowania Karnego, Historii Ustroju Państwa, Ekonometrii; zlikwidował 1 katedrę.

Senat wyraził zgodę na podjęcie współpracy z czterema naukowo-dydaktycznymi ośrodkami zagranicznymi (Purdue University w Indianie w Stanach Zjednoczonych, Ostrogska Akademia na Ukrainie, Lwowska Politechnika na Ukrainie, Regionalny Park Krajobrazowy „Znesina” we Lwowie).

Senat wyraził zgodę na uruchomienie nowych kierunków studiów: specjalności filologia hiszpańska na kierunku filologia na Wydziale Nauk Humanistycznych, politologii na Wydziale Nauk Społecznych, unikatowych kierunków przyrodznawstwo i filozofia przyrody oraz retoryka stosowana na Wydziale Filozofii, unikatowego kierunku mediteranistyka, praca socjalna na Wydziale Teologii, biotechnologia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, edukacja techniczno-informatyczna na Wydziale Zamiejscowym Prawa i Nauk o Gospodarce w Stalowej Woli oraz kilku nowych studiów podyplomowych. Ponadto wyraził zgodę na podjęcie działań zmierzających do uruchomienia nowego kierunku studiów – grafiki.

Rektor KUL i Prorektorzy

W roku akademickim 2008/2009 władze Uniwersytetu wydały 88 zarządzeń związanych z organizacją Uczelni, wprowadzających nowe regulaminy porządkowe. Wśród nich wymienić należy: Zarządzenie w sprawie określenia procedury oceny nauczycieli akademickich KUL posiadających tytuł zawodowy magistra lub stopień naukowy doktora, w sprawie Regulaminu zatrudniania i wynagradzania pracowników Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II za pracę świadczoną w ramach realizacji projektów finansowanych lub współfinansowanych z funduszy europejskich, w sprawie wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości, w sprawie utworzenia Muzeum Uniwersyteckiego Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Rektor KUL wydał 207 pełnomocnictw i upoważnień.

Zmiany organizacyjne

Na Uniwersytecie wprowadzono nową formułę oceny nauczycieli akademickich posiadających tytuł zawodowy

magistra lub stopień naukowy doktora. Jej celem było ustalenie stopnia wypełniania przez nauczyciela akademickiego obowiązków powierzonych mu na zajmowanym stanowisku. Podstawę oceny stanowiły osiągnięcia wynikające z trzech obszarów działalności: naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Arkusz oceny w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej wypełniali nauczyciele zatrudnieni na stanowiskach naukowo-dydaktycznych, w zakresie działalności naukowej i organizacyjnej – zatrudnieni na stanowiskach naukowych, a w zakresie działalności dydaktycznej i organizacyjnej – zatrudnieni na stanowiskach dydaktycznych. Nauczyciele wypełniali arkusz oceny na platformie e-kul i przedstawiali do weryfikacji swojemu bezpośredniemu przełożonemu. Wynik obliczany był automatycznie, według wzoru zatwierdzonego przez Rektora. Uniwersytecka Komisja Oceniająca wyodrębniła 40 grup nauczycieli, w ramach których dokonano ostatecznej oceny, uwzględniając podział na stanowiska naukowe, dydaktyczne i naukowo-dydaktyczne oraz jednostki organizacyjne, a także tytuł zawodowy magistra i stopień naukowy doktora. Komisja ustaliła ostateczne wyniki oceny, określając skalę ocen od A do D.

We wszystkich jednostkach organizacyjnych administracji wprowadzono elektroniczną ewidencję czasu pracy. Wprowadzony został elektroniczny System Wewnętrznej Informacji Finansowej, który jest narzędziem wspierającym obieg dokumentów finansowo-księgowych na Uczelni.

Studenci i studia

Liczba studiujących

Liczba studentów wynosiła łącznie 19 562, w tym:

12 997 na studiach stacjonarnych,

4 367 na studiach niestacjonarnych,

1 187 na studiach doktoranckich, w tym 553 na studiach stacjonarnych

1 011 na studiach podyplomowych

W roku akademickim 2008/2009 zmarło 4 studentów:

Karol Gałan z Wydziału Teologii

Jadwiga Miąsik z Wydziału Teologii

Anna Chowicka z Wydziału Filozofii

Piotr Kopecki z Wydziału Zamiejscowego Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli

Studenci mieli możliwość kształcenia się w ramach 25 kierunków studiów (łącznie z MISH).

Liczba studentów wszystkich trybów studiów na poszczególnych wydziałach:

Wydział Teologii 1403

Wydział Filozofii 874

Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji	4165
Wydział Nauk Humanistycznych	2748
Wydział Nauk Społecznych	4028
Wydział Matematyczno-Przyrodniczy	1082
Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lub.	1001
Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli	1327
Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Gospodarce w Stalowej Woli	636
Kolegium MISH	100

Liczba doktorantów na poszczególnych wydziałach:

Wydział Teologii	338
Wydział Filozofii	68
Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji	163
Wydział Nauk Humanistycznych	245
Wydział Nauk Społecznych	373

W roku 2008/2009 stypendia doktoranckie otrzymywało 50 doktorantów.

Studenci obcokrajowcy

Na studiach magisterskich i licencjackich kształciło się 235 studentów obcokrajowców oraz 111 na studiach doktoranckich, a także 5 osób na studiach podyplomowych. Łącznie – 351 osób z 28 krajów. Największa liczba studentów obcokrajowców pochodzi z Ukrainy – 179 osób, 71 osób przyjechało na studia z Białorusi. Mamy też studentów m.in. z Litwy, Słowacji, Czech, Łotwy, Rosji, Mołdawii, Kazachstanu, Niemiec, Włoch, Węgier, a także z Brazylii i Korei Płd.

Studenci niepełnosprawni

Na naszej uczelni kształciło się 467 studentów niepełnosprawnych, posiadających ważny dokument potwierdzający niepełnosprawność. Faktyczna liczba studiujących osób niepełnosprawnych z różnym rodzajem dysfunkcji wynosiła 520.

Biuro Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych od kilku lat współpracuje z Lubelskim Oddziałem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Owocem tej współpracy jest rzetelna informacja przekazywana niepełnosprawnym studentom o możliwościach uzyskania wsparcia, jak i pomoc przy wypełnianiu wniosków (dostępnych w biurze) dotyczących programów wspierających dostęp do edukacji – takich jak: „STUDENT II”, „PEGAZ”, „KOMPUTER DLA HOMERA”, „SPRAWNY DOJAZD”. Dzięki współpracy z PFRON, w bieżącym roku akademickim uzyskaliśmy znaczną pomoc finansową, dostępną dla uczelni, na których studiuje osoby niepełnosprawne. W ramach programu „PITAGORAS A”, łączna kwota do-

finansowania wyniosła 155 742, 31 zł, a w programie „PITAGORAS B” – 262 536, 11 zł.

Studenci niewidomi mogą liczyć na pomoc utworzonego w 1992 roku Zakładu Tyfłodydaktyki Języka Angielskiego. Przekształcony w 2007 roku w Katedrę Metodyki i Tyfłodydaktyki, jest pierwszą w Polsce, i jak dotąd jedyną, placówką naukowo-dydaktyczną, która kompleksowo zajęła się nauczaniem języka angielskiego osób niewidomych. Udostępniając niewidomym studentom możliwość dobrego poznania języka angielskiego, wychodzimy na przeciw oczekiwaniom pracodawców, dla których znajomość języków obcych jest często podstawowym warunkiem zatrudnienia. KUL jest też jedyną uczelnią w Polsce, na której angliści uzyskują dodatkową specjalizację – nauczanie niewidomych. W uniwersyteckim centrum adaptacji materiałów dydaktycznych powstają brajlowskie i elektroniczne adaptacje podręczników. Od niedawna uczelnia nasza uzyskała możliwość tworzenia najwyższej jakości udźwiękowionej grafiki dotykowej – diagramów, planów budynków, planów miast oraz map. Wszystkie te działania przyczyniają się do zwiększenia samodzielności osób niewidomych i podnoszenia ich kwalifikacji, co w znacznym stopniu zwiększa ich szanse na znalezienie zatrudnienia.

KUL jest jedną z nielicznych uczelni w Polsce, na której języka angielskiego uczą się studenci głusi. Obok standardowych działań mających na celu wyrównanie szans studentów z dysfunkcją słuchu (wyposażenie wybranych sal wykładowych w specjalistyczny sprzęt i zapewnienie tłumaczy języka migowego, transliteratorów i pomocy w przygotowywaniu notatek) na uwagę zasługują dostępne tylko na nielicznych uczel-

niach w Polsce lektorat języka angielskiego dla osób niesłyszących.

We wrześniu 2009 r. KUL był najliczniej reprezentowaną Uczelnią na II Międzynarodowej Konferencji „Edukacja dla Wszystkich”, organizowanej przez Uniwersytet Warszawski. Prezentowane przez pracowników KUL wykłady (10 wystąpień) i warsztaty zostały bardzo wysoko ocenione przez organizatorów i uczestników konferencji. Ponadto KUL reprezentowany jest regularnie na krajowych i międzynarodowych konferencjach i sympozjach poświęconych integracji edukacyjnej osób niewidomych, w 2009 roku taka konferencja miała miejsce w Islandii.

Program MOST

W ramach programu wymiany międzyuczelnianej MOST na studia do innych uniwersytetów w Polsce wyjechało 51 naszych studentów, z wielu kierunków, najliczniej z prawa i psychologii. Najchętniej wybierane uniwersytety to: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Uniwersytet Warszawski.

Na KUL przyjechało 18 osób na kierunki: prawo, teologia, filozofia, filologia angielska i zarządzanie z 6 uniwersytetów (UMCS, UMK, UW, UJ, UŚ, UŁ).

Rekrutacja

Rejestrację kandydatów na wszystkie kierunki i rodzaje studiów prowadzono poprzez elektroniczny system rekrutacji. O przyjęcie na studia w roku akademickim 2009/2010 ubiegało się 12055 osób (studia I, II stopnia i jednolite magisterskie). Największym zainteresowaniem cieszyły się: filologia angielska i europeistyka (8 osób na 1 miejsce),

psychologia (7 osób na 1 miejsce), prawo (6 osób na 1 miejsce) oraz biotechnologia (5 osób na 1 miejsce). Podjęcie studiów potwierdziły do 23 września 2009 r. 4 353 osoby.

O przyjęcie na studia doktoranckie ubiegały się 324 osoby. Spośród nich na I rok przyjęto 313 osób.

Jakość kształcenia

Obecnie dziesięć kierunków studiów posiada certyfikat jakości kształcenia przyznawany przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną, wszystkie na najdłuższy, pięcioletni okres. Akredytację posiadają: teologia, filologia polska, psychologia, socjologia, ochrona środowiska, historia, filologia klasyczna, filozofia, muzykologia i historia sztuki.

Państwowa Komisja Akredytacyjna pozytywnie oceniła dotychczas 18 kierunków studiów: administracja (studia I, II stopnia oraz jednolite magisterskie), architektura krajobrazu (studia I stopnia), ekonomia (studia jednolite magisterskie), filologia polska (studia I i II stopnia oraz studia jednolite magisterskie), filologia (studia jednolite magisterskie) w zakresie: filologia angielska, filologia germańska, filologia klasyczna, filologia romańska, filologia słowiańska; filozofia (studia I stopnia i jednolite magisterskie), historia (studia I stopnia i jednolite magisterskie), historia sztuki (studia I stopnia i jednolite magisterskie), informatyka (studia I stopnia), matematyka (studia jednolite magisterskie), muzykologia (studia jednolite magisterskie), nauki o rodzinie (studia I i II stopnia), ochrona środowiska (studia jednolite magisterskie), pedagogika (studia I i II stopnia oraz jednolite magisterskie), prawo kanoniczne (studia jednolite magisterskie), psychologia (studia jednolite magisterskie), teologia (studia jednolite magisterskie) i zarządzanie (studia jednolite magisterskie).

Wielopłaszczyznowe działania w kierunku zapewnienia jak najwyższej jakości kształcenia obejmują przede wszystkim: coroczną weryfikację poprawności formalnej i funkcjonalnej programów kształcenia, poszerzanie oferty zajęć fakultatywnych i aktualizowanie oferty modułów specjalizacyjnych lub specjalnościowych; systematyczną ocenę kadry naukowo-dydaktycznej, cykliczną ewaluację zajęć, system informowania na temat stanu i zmian w procesie kształcenia. W procedurach zapewniających jakość kształcenia uczestniczą – odpowiednio do założonych celów – przedstawiciele nauczycieli akademickich, pracowników administracji i studentów.

Stypendia w roku akad. 2008/09

rodzaj stypendium	wysokość	liczba korzystających osób	suma wydatkowanych środków
socjalne	110-250 zł	4736	8 416 268 zł
socjalne – doktoranci	180-450 zł	81	
na wyżywienie	110 zł	4734	7 736 040 zł
na wyżywienie – doktoranci	180 zł	81	
mieszkaniowe	110 zł	3001	977 730 zł
mieszkaniowe – doktoranci	180 zł	33	
specjalne dla osób niepełnosprawnych	160-310 zł	426	977 730 zł
specjalne dla osób niepełnosprawnych – doktoranci	180-360 zł	24	
za wyniki w nauce	230-310 zł	2030	5 001 160 zł
za wyniki w nauce – doktoranci	450 zł	31	
za wyniki w sporcie	350-750 zł	35	

Pomoc socjalna dla studentów

Pomoc socjalna dla studentów pochodzi z budżetu państwa, budżetu KUL oraz od osób prywatnych i instytucji.

Stypendium za wyniki w nauce otrzymywali studenci, którzy osiągnęli odpowiednią średnią ocen (inną dla każdego roku i kierunku studiów) oraz doktoranci, którzy uzyskali minimum 20 punktów w postępowaniu kwalifikacyjnym. Stypendium za wyniki w sporcie otrzymywali studenci, którzy osiągnęli bardzo wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie krajowym lub międzynarodowym.

W roku sprawozdawczym prorektor ds. dydaktyki i wychowania zawarł umowy zlecenia z 99 studentami wykonującymi prace w różnych agendach KUL. Wysokość wynagrodzenia wynosiła odpowiednio 350 zł za 18 lub 175 zł za 9 godzin pracy tygodniowo. Na wynagrodzenia dla studentów przeznaczono ogółem 264 425 zł. Ponadto wypłacono z Własnego Funduszu Stypendialnego stypendia dla 17 osób na łączną kwotę 8 330 zł.

W roku sprawozdawczym przyznano też 280 zapomóg na kwotę 121 590 zł.

Ogółem na pomoc materialną dla studentów wydano na KUL z budżetu państwa 22 629 788 zł.

Stypendia Ministra oraz fundowane

Stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia w nauce otrzymywało 28 osób, za wybitne osiągnięcia w sporcie stypendium Ministra otrzymywała 1 osoba. Wysokość stypendium wynosiła 1300 zł miesięcznie.

Stypendia fundowane przyznano 56 osobom. Łączna kwota wypłaconych stypendiów wyniosła 106 615 zł. Fundacja Naukowa Rektora KUL przyznała stypendia 5 uczestnikom studiów doktoranckich. Stypendia asystenta-stażysty otrzymywało 4 studentów.

Studium Przysposobienia Obronnego

W roku akademickim 2008/2009 pełnomocnikiem Rektora ds. przysposobienia obronnego był dr hab. Krzysztof Narecki, zaś konsultantem wojskowym mjr mgr Zbigniew Jakubczak. Do odbycia przysposobienia obronnego zgłosiło się 288 studentek i studentów drugiego roku wszystkich kierunków studiów. Do egzaminu przystąpiło 209 osób. Wszyscy, którzy otrzymali pozytywną ocenę z egzaminu zostali zakwalifikowani do II etapu programu, czyli przeszkolenia wojskowego.

Aktywność studentów

Na Uniwersytecie w 2008/2009 działało 46 kół naukowych i 15 organizacji studenckich. Wśród nowopowstałych kół naukowych są: Studenckie Koło Neuronauk Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Studenckie Koło Starożytnicze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Koło Staropolań Studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Co roku organizowany jest Tydzień Kultury Studenckiej „KULturalia”, jako wspólna inicjatywa wszystkich działających na Uczelni kół i organizacji studenckich.

Podstawową osią działalności kół naukowych jest organizacja warsztatów, szkoleń, wykładów, konkur-

sów i konferencji naukowych w zakresie dziedziny, którą reprezentują. Najdłuższą tradycję mają tzw. tygodnie – XLX Tydzień Filozoficzny, XXXX Tydzień Eklezjologiczny, XVI Tydzień Prawników czy XIII Ogólnopolska Konferencja Psychologiczna „Aktualia”. Studenci angażują się też w prace o charakterze społecznym, co stanowi sprawdzian umiejętności praktycznych, np. studenci prawa prowadzą Uniwersytecką Poradnię Prawną i Klinikę Prawa, studenci psychologii we współpracy ze specjalistycznymi ośrodkami prowadzą warsztaty psychologiczne, studenci ochrony środowiska – szkolenia z zakresu racjonalnej gospodarki odpadami oraz organizują wyjazdy do parków narodowych, studenci pedagogiki pracują z wychowankami lubelskich domów dziecka, studenci architektury krajobrazu organizują wystawy, uczą projektowania ogrodów i fotografowania, muzykologowie organizują koncerty i zapewniają oprawę muzyczną uroczystości uniwersyteckich, studenci z Koła Naukowego Biotechnologii prowadzą badania laboratoryjne.

Bardzo ważny aspekt działalności studenckiej stanowi udział w „Dniu Otwartych Drzwi”, odbywającym się co roku na naszym uniwersytecie i zaplanowanym jako spotkanie informacyjne dla kandydatów na studia.

AZS

Aktywność sportowa studentów KUL realizowana jest w ramach Klubu Uczelnianego AZS KUL. W kilkunastu sekcjach sportowych trenuje blisko 775 studentów. Studenci organizują imprezy sportowe, biorą udział w międzyuczelnianej, ogólnopolskiej rywalizacji sportowej, odnosząc sukcesy medalowe, m.in. w lekkiej atletyce, tenisie, trójboju siłowym. Łącznie w roku akademickim 2008/2009 studenci KUL zdobyli 89 medali indywidualnie i drużynowo, w tym 20 złotych (trójbój siłowy, pływanie, lekkoatletyka, boks tajski, tenis ziemny, tenis stołowy, piłka nożna), 37 srebrnych i 32 brązowych. Student pedagogiki Daniel Grabowski zdobył tytuł Wicemistrza Europy w kategorii seniorów oraz Wicemistrza Świata Juniorów w Trójboju Siłowym.

Chór KUL

Chór pod dyr. prof. Grzegorza Pecki, wystąpił 34 razy, w tym podczas 6 koncertów za granicą (Niemcy). Do najważniejszych występów zaliczyć należy: Koncert w Archikatedrze Lubelskiej w ramach III Kongresu Kultury Chrześcijańskiej,

Lubelskiego Września Muzycznego i V Lubelskiego Festiwalu Nauki; udział w III Festiwalu Muzyki Oratoryjnej Musica Sacromontana w Bazylice Świętogórskiej w Gostyniu; nagranie programu „Kolędy czas ...” z polskimi kolędami dla TVP Lublin, w Kościele Ojców Dominikanów w Lublinie; koncert w ramach XIII Lubelskiego Forum Sztuki Współczesnej im. Witolda Lutosławskiego; koncert w ramach „Nocy kultury”; cykl koncertów zorganizowanych z okazji 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej m.in. z koncertami w Kościele Dominikanów w Münster, w Katedrze w Kolonii, w Opactwie Benedyktynów w Brauweiler podczas wręczenia Nagrody Rychczy Władysławowi Bartoszewskiemu za zasługi dla niemiecko-polskiego pojednania, a także podczas mszy św. w intencji ofiar narodowego socjalizmu, w ramach Tygodnia Niemiecko-Polskiego.

Duszpasterstwo Akademickie

Rok akademicki 2008/2009 w Duszpasterstwie Akademickim KUL wpisnął się pod względem formacyjnym w rok św. Pawła obchodzony w całym Kościele. W związku z tym tematyka Pawłowa obecna była zarówno w formacji podstawowej, jak i w wymiarze duszpasterskim. Już w listopadzie zorganizowane zostało spotkanie ewangelizacyjne poświęcone osobie św. Pawła „Wędrując śladami św. Pawła”, tematyka rekolekcji adwentowych i wielkopostnych dotyczyła życia i duchowości Apostoła Narodów, a zwieńczeniem były Lubelskie Dni Świętego Pawła zorganizowane we współpracy wszystkich Duszpasterstw Akademickich Lublina.

Praca duszpasterska w Duszpasterstwie Akademickim KUL jest od początku prowadzona przez ojców jezuitów, cechuje się różnorodną formą i skupia się zwłaszcza na codziennej posłudze Mszy świętej, posłudze w konfesjonale, organizowaniu rekolekcji, prowadzeniu różnych form katechezy (przedmażeńskie, dla katechumenów, ignacjańskie). Katechezy przedmażeńskie w minionym roku akademickim zgromadziły około 200 osób.

We Wspólnocie Kościoła Akademickiego przeżywano kolejny Dzień Życia Konsekwowanego, Tydzień Misyjny, Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan, VIII Dzień Islamu, Dzień Modlitw za Kapłanów, Wieczernik Kościoła Akademickiego. W grudniu zorganizowano jednodniową sesję o rozeznaniu powołania, a w kwietniu Targi Zakonne. Zorganizowano akcje przedświąteczną „Nie lękaj się wrócić do domu”. Przeprowadzono kiermasze i okolicznościowe zbiórki.

Dużą aktywnością wykazują się liczne wspólnoty i grupy modlitewne, wśród nich m.in.: grupa lektorów, Wspólnota Życia Chrześcijańskiego, Ruch Światło-Życie, Frassatianum, Odnowa w Duchu Świętym. Dodatkową aktywnością prowadzoną przez Duszpasterstwo Akademickie jest poradnictwo, ukierunkowane na pomoc duszpasterską, psychologiczną i kierownictwo duchowe. W ciągu minionego roku z pomocy poradnictwa skorzystało około 300 osób.

Ponadto Duszpasterstwo Akademickie organizuje pielgrzymki, wspólne obozy i wyjazdy, rekolekcje i dni skupienia, promuje różne inicjatywy o charakterze kulturalnym.

Biuro Karier

W Biurze Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów KUL w roku akademickim 2008/2009 zarejestrowanych było 4795 osób. Pracownicy Biura przeprowadzili 197 indywidualnych rozmów doradczych i 19 psychologicznych diagnoz, określających predyspozycje zawodowe. 797 osób zostało przeszkolonych w ramach warsztatów przeprowadzonych przez biuro. Ponadto do biura wpłynęły 89 oferty pracy za granicą w ramach współpracy z Europejskimi Służbami Zatrudnienia EURES.

Biuro zorganizowało „Studenckie Targi Pracy i Praktyk”, w których wzięło udział 39 firm i instytucji, a odwiedziło ok. 1500 osób. Organizowano spotkania ze studentami i warsztaty tematyczne przygotowujące do efektywnego poruszania się po rynku pracy, m.in. w zakresie aktywnych metod poszukiwania pracy, Asertywności, metody Assessment Center, rozmowy kwalifikacyjnej, roli lidera w zespole, zarządzania czasem, negocjacji, komunikacji, budownia zespołu, planowania kariery w administracji. Udoskonalono poradnik internetowy pomocny w poszukiwaniu pracy, uzupełniono adresy internetowe instytucji zajmujących się pomocą osobom poszukującym pracy. W ramach akcji „Praca dla Studenta”, obejmującej oferty pracy dorywczej, wpłynęły 165 propozycji. Zainteresowaniem cieszyły się również zorganizowane przez Biuro Kawiarenki Zawodowe – cykl spotkań z przedstawicielami różnych zawodów i specjalności, w których udział wzięło 210 osób.

Pracownicy Biura brali udział w zewnętrznych sympozjach, konferencjach i szkoleniach, m.in. w konferencji promującej wymiany międzynarodowe, staże oraz praktyki pt. Jak nie przepaść studiów?, w szkoleniu dotyczącym zasad tworzenia i przeprowadzania szkoleń metodą e-learningu. Z Biurem współpracowało w ramach wolontariatu 10 osób.

Studia podyplomowe

W roku akademickim 2008/2009 uruchomiono nowe kierunki studiów podyplomowych:

- Podyplomowe Kwalifikacyjne Studia Etyczne ;
- Podyplomowe Kwalifikacyjne Studia Administracyjne w zakresie rejestracji stanu cywilnego prowadzone w Poznaniu i Wiśle;
- Podyplomowe Studia dla Kapelanów Szpitalnych;
- Podyplomowe Studia Poradnictwa Pedagogiczno-Psychologicznego;
- Podyplomowe Studia dla Nauczycieli i Wychowawców „Myśl Jana Pawła II”;
- Podyplomowe Studia Doradztwa Zawodowego;

Podyplomowe Studia z Mediacji Sądowej i Pozasądowej;

Podyplomowe Studia Eklezjalnej Posługi Władzy;

Podyplomowe Studia Organizacji Pomocy Społecznej (WZNoS w Stalowej Woli);

Podyplomowe Studia z Psychologii Klinicznej „Diagnostyka i elementy pomocy psychologicznej”;

Podyplomowe Studia Doradztwa Zawodowego i Personalnego (WZNoS w Stalowej Woli);

Podyplomowe Studia Organizacji i Zarządzania Oświatą (WZNoS w Stalowej Woli);

Podyplomowe Studia Pedagogiki Przedszkolnej we współpracy z Samorządowym Centrum Edukacji w Tarnowie;

Podyplomowe Studia Edukacja Wczesnoszkolna z językiem angielskim we współpracy z Samorządowym Centrum Edukacji w Tarnowie;

Podyplomowe Studia Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej we współpracy z Samorządowym Centrum Edukacji w Tarnowie;

Studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych realizowane w ramach projektu partnerskiego EFS, we współpracy z Uniwersytetem Rzeszowskim, Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie, firmą COMBIDATA Poland Sp. z o. o.;

Podyplomowe Studia Zarządzanie Badaniami Naukowymi i Pracami Rozwojowymi w Jednostkach Naukowych realizowane w ramach projektu partnerskiego z Lubelską Szkołą Biznesu Sp. z o. o.

W minionym roku akademickim zrealizowano kilka nowych przedsięwzięć w zakresie szkoleń:

Specjalistyczne szkolenia w zakresie profilaktyki i rehabilitacji osób uzależnionych od narkotyków certyfikowane przez Ministra Zdrowia w formie studiów podyplomowych edycja V i VI (2007/08-2008/09 i 2008/09-2009/10);

Fakultatywne kursy uzupełniające z zakresu metody Multiple-Index (I stopnia) dla studentów III, IV i V roku. Instytut Nauk o Rodzinie;

Centrum Prawa Amerykańskiego dla studentów Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji.

Uniwersyteckie Centrum Studiów Podyplomowych i Doskonalenia Zawodowego przygotowało ofertę 37 (w tym 16 nowych) studiów podyplomowych na rok akademicki 2009/2010 oraz przygotowywało się do przyjęcia obsługi administracyjnej wszystkich studiów podyplomowych na KUL.

Pracownicy Uniwersytetu

W roku akademickim 2008/2009 na KUL było zatrudnionych 1219 nauczycieli akademickich, w tym:

a) 1150 naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych:

100 nauczycieli z tytułem naukowym profesora, z czego 73 zatrudnionych na stanowisku profesora zwyczajnego, a 27 na stanowisku profesora nadzwyczajnego;

231 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, z czego 179 zatrudnionych na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a 52 na stanowisku adiunkta;

583 nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora, z czego 454 zatrudnionych na stanowisku adiunkta, 6 na stanowisku profesora nadzwyczajnego, 81 na stanowisku asystenta, a 42 na stanowisku starszego wykładowcy;

236 nauczycieli posiadających tytuł zawodowy magistra, zatrudnionych na stanowiskach asystenta, starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora i instruktora;

b) 63 naukowych;

c) 5 dyplomowanych bibliotekarzy;

1 adiunkt biblioteczny.

W roku akademickim 2008/2009 tytuł naukowy profesora otrzymali:

ks. prof. dr hab. Kazimierz Bełch;

ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński;

prof. dr hab. Karol Klauza;

prof. dr hab. Helena Słotwińska;

ks. prof. dr hab. Jan Walkusz.

Na KUL zatrudnionych było 1 054 pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, w tym:

154 pracowników bibliotecznych oraz dokumentacji i informacji naukowej;

370 pracowników administracji;

62 pracowników technicznych;

19 pracowników redakcyjnych;

449 pracowników obsługi.

Łącznie w roku akademickim 2008/2009 zatrudnione były 2273 osoby.

Ponadto 382 osoby prowadziły zajęcia dydaktyczne na podstawie umowy o dzieło.

Na urloпах wychowawczych przebywało 27 osób, na bezpłatnych 31.

Na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy przeszło w roku sprawozdawczym 28 osób, w tym 11 nauczycieli akademickich.

Spośród pracowników, emerytów i rencistów KUL zmarło 21 osób:

Pracownicy

dr hab. Riccardo Bennicelli, prof. KUL

dr Krzysztof Ciejpa-Znamirowski

dr hab. Janusz Janecki, prof. KUL

mgr Andrzej Płowarczyk

Emeryci i renciści

Wiktoria Baran

Grażyna Cholewińska

prof. dr hab. Ewa Jabłońska-Deptuła

prof. dr hab. Maria Jasińska-Wojtkowska

Genowefa Kowalska

mgr Krystyna Lipska

Feliksa Łasza

ks. prof. dr hab. Franciszek Mazurek

Anna Pluta

Bolesław Podstawka

Stanisława Poleszak

Eugenia Szakuła

mgr Anna Szatkowska

ks. prof. dr hab. Henryk Wojtyśka

Waleria Ziemiowicz

Wanda Zięba

prof. dr hab. Jan Ziółek

Pomoc socjalna dla pracowników

W roku akademickim 2008/2009 z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zapomogi pieniężne otrzymało 106 pracowników na łączną kwotę 82 250 zł oraz 60 emerytów i rencistów na kwotę 47 000 zł. Łącznie na bezzwrotną pomoc wydatkowano 129 250 zł.

Z pożyczek mieszkaniowych na remont, zakup, budowę domu, adaptację pomieszczeń i podobne cele skorzystało 122 pracowników. Kwota rozdysponowana na cele mieszkaniowe wyniosła 2 873 500 zł.

W roku akademickim 2008/2009 dofinansowano karnety na basen 89 pracowników w kwocie 7 585, 08 zł.

W grudniu 2008 r. pracownicy otrzymali pomoc świąteczną w wysokości 320, 370, 440 lub 490 zł brutto, w zależności od wysokości wynagrodzenia. W sumie na ten cel wydatkowano 814 300 zł.

W styczniu zorganizowano zabawę choinkową dla 895 dzieci pracowników KUL, w wieku 1-15 lat. Na paczki i zabawę przeznaczono 63 605, 80 zł. W lutym odbyło się spotkanie oplatkowe dla emerytowanych pracowników Uczelni, którego koszt wyniósł 3 200 zł.

W związku z wejściem na ekrany kin filmu „Popiełuszko” dofinansowano 356 biletów dla pracowników KUL i ich rodzin. Wydatkowano 2 136 zł.

19 czerwca 2009 r. z okazji Święta Patronalnego zorganizowano piknik dla pracowników KUL i ich rodzin. Swój udział zgłosiło 528 osób dorosłych i 428 dzieci. Koszt pikniku wyniósł 10 878, 58 zł. Firma DALIMEX zasponsorowała artykuły w kwocie 471,19 zł. Dochód z Loterii Piknikowej wyniósł 345 zł.

Z końcem czerwca 2009 r. z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych rozpoczęto wypłatę dofinansowania do wypoczynku dla pracowników i ich dzieci w wysokości 1 200, 1 400, 1 600 lub 1 700 zł brutto, w zależności od wysokości przychodu za rok 2008 oraz po 300 zł brutto na każde uprawnione dziecko. Do dnia 30 września na ten cel wydano 3 096 300 zł.

W lipcu rozpoczęto wypłatę dofinansowania wakacyjnego dla emerytów i rencistów KUL. Na ten cel wydano 291 200 zł.

Działalność naukowo-badawcza

Na rok 2009 zgłoszono do dofinansowania w ramach dotacji na działalność statutową i badania własne 617 tematów badawczych. Ogólna kwota dofinansowania przyznana decyzją Ministra Nauki na działalność statutową wyniosła 2 761 000 zł.

W roku 2009 zgłoszono 656 zadań badawczych w ramach dotacji na badania własne dotyczące finansowania lub dofinansowania badań naukowych lub prac rozwojowych służących rozwojowi kadry naukowej. W roku 2009 kwota dofinansowania z tego tytułu wynosiła 984 000 zł. Część środków na badania własne przeznaczono na finansowanie tzw. grantów wewnętrznych Prorektora ds. nauki i współpracy z zagranicą. W roku 2009 przeznaczono na ten cel kwotę 177 800 zł. Rozstrzygnięto 2 edycje konkursów, gdzie senacka komisja ds. nauki dofinansowała 69 projektów.

W ramach projektów badawczych (tzw. grantów: własnych, promotor- skich i habilitacyjnych) realizowanych jest obecnie 47 projektów. W ostatnim, lipcowym, konkursie złożono 54 wnioski badawcze. Ogólna kwota realizowanych projektów badawczych wynosi 1 200 000 zł. (z tego 315 849 zł na rok 2009).

Na rok 2009 złożonych zostało 7 wniosków o dofinansowanie zakupów aparatury naukowo-badawczej, w ramach tzw. dotacji celowych, na łączną kwotę 1 013 666 zł. Ponadto przygotowano również 4 wnioski o dofinansowanie w roku 2010, na łączną kwotę 1 066 000 zł.

Liczba tematów badawczych podjętych przez poszczególne wydziały:

Wydział	statutowa / własne
Teologii	122 / 101
Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji	44 / 88
Filozofii	42 / 67
Nauk Humanistycznych	133 / 54
Nauk Społecznych	153 / 163
Matematyczno-Przyrodniczy	67 / 82
Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych	3 / 17
Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie	7 / 60
Instytuty Międzywydziałowe	46 / 24

W roku 2008 na aparaturę naukowo-badawczą kupowaną ze środków otrzymanych z budżetu państwa na naukę na kwotę około 400 000 zł (wydano na ten cel 496 470 zł.).

W ramach wydatków na poszczególne zadania badawcze pracownicy na-

ukowo-dydaktyczni naszego uniwersytetu kupili książki na kwotę około 73 000 zł, książki te zwiększają księgozbiór bibliotek zakładowych naszego uniwersytetu. Ze środków przeznaczonych na naukę KUL utrzymuje koszty dostępu do Internetu (opłata roczna wynosi około 128 400 zł). Z dotacji na działalność statutową KUL finansuje częściowo koszty importu czasopism zagranicznych. Wyda na ten cel w roku 2009 kwotę około 490 000 zł. Dzięki dotacjom na prowadzenie badań naukowych możliwe jest szerokie prezentowanie wyników badań naukowych na konferencjach krajowych. W samym 2008 roku koszty podróży służbowych w celach naukowych (wyjazdy krajowe i zagraniczne) wyniosły ok. 500 000 zł.

Nagrody i odznaczenia

Nagrody i odznaczenia otrzymali:

Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski

prof. dr hab. Stefan Sawicki

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski

ks. prof. dr hab. Franciszek Greniuk

ks. prof. dr hab. Mieczysław Brzozowski – pośmiertnie

Medal Złoty za Długoletnią Służbę

dr Anna Buczek

ks. prof. dr hab. Leon Dyczewski

ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński

ks. dr hab. Czesław Krakowiak, prof. KUL

ks. prof. dr hab. Józef Krukowski

Stanisław Krupka

prof. dr hab. Piotr Kryczka

Barbara Kubina

ks. prof. dr hab. Henryk Misztal

ks. dr hab. Marian Stasiak, prof. KUL

ks. bp dr hab. Kazimierz Ryczan, prof. KUL

ks. dr Antoni Tomkiewicz

ks. dr hab. Anzelm Weiss, prof. KUL

ks. dr hab. Zbigniew Wit, prof. KUL

mgr Stanisław Zajączkowski

Medal Brązowy za Długoletnią Służbę

ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL

dr Wojciech Staszewski

ks. dr Kazimierz Świąć

dr Robert Szwed

Medal Komisji Edukacji Narodowej:

prof. dr hab. Maria Braun-Gałkowska

ks. prof. dr hab. Franciszek Drączkowski

dr Elżbieta Januszewska

dr Andrzej Januszewski

ks. dr hab. Kazimierz Popielski, prof. KUL

dr Marian Ledwoch

dr Maria Mańkowska

dr hab. Iwona Niewiadomska

dr Maria Oleś

dr Robert Szwed

ks. dr Jerzy Szymoła

dr hab. Jacek Śliwak

Współpraca z zagranicą

Umowy

W roku akademickim 2008/2009 podpisano umowy z 10 uczelniami m.in. z Narodową Akademią Budownictwa Uzdrawiskowego i Ochrony Środowiska (Ukraina), Narodowym Uniwersytetem im. Bohdana Chmielnickiego w Czerkasach (Ukraina), Tarnopolskim Narodowym Uniwersytetem Pedagogicznym im. Wołodymyra Hnatiuka na Ukrainie, Państwowym Uniwersytetem „Lwowska Politechnika” (Ukraina), Państwowym Uniwersytetem „Ostrogska Akademia” (Ukraina), Purdue University Calumet (USA), Państwowym Instytutem Języka Rosyjskiego im. A.S. Puszkina (Rosja), Narodowym Uniwersytetem Wołyńskim im. Lesi Ukrainki w Łucku (Ukraina), Universitat Autonomia de Barcelona (Hiszpania), Regionalnym Parkiem Krajobrazowym (Ukraina). Obecnie KUL współpracuje ze 121 szkołami wyższymi za granicą, w tym z 49 poprzez realizowanie umów bilateralnych.

Biuro Współpracy z Zagranicą koordynowało wymianę pracowników i studentów w ramach istniejących umów bilateralnych. W roku akademickim 2008/2009 przyjechało na KUL 2 pracowników z Francji i 20 z USA oraz 1 student i 1 doktorant z Francji i 1 z Niemiec. Wyjazdy pracowników (14 osób) trwały od 4 tygodni do 6 miesięcy. Studenci i doktoranci (27 osób) wyjeżdżali na okres od 1 tygodnia do 1 roku.

Na KUL zatrudniano 47 obcokrajowców, m. in. z Armenii (1), Belgii (2), Białorusi (4), Bułgarii (1), Chin (1), Francji (2), Hiszpanii (1), Holandii (1), Irlandii (2), Litwy (2), Niemiec (2), Słowacji (2), Szwajcarii (1), Ukrainy (19), USA (1), Wielkiej Brytanii (3), Włoch (2). Na Uczelni przebywało 8 stażystów z Litwy, Ukrainy, Węgier i Grecji, od 1 tygodnia do roku akademickiego na filologii polskiej, socjologii, ekonomii, i pedagogice.

Socrates Erasmus

KUL realizuje 84 umowy z uniwersytetami europejskimi. W ramach realizacji podpisanych umów w roku 2008/2009 na stypendia jednosemestralne wyjechało 124 studentów (do Belgii, Czech, Estonii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Niemiec, Słowacji, Słowenii, na Węgry, do Włoch i Szwajcarii). Na krótkoterminowe pobyty naukowe wyjechało 45 nauczycieli akademickich (Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Słowenia, Słowacja, Węgry, Włochy, Szwajcaria). Na KUL przyjechało 33 studentów i 15 naukowców.

Szkoła Języka i Kultury Polskiej dla studentów zagranicznych

W rocznym kursie języka polskiego wzięło udział 54 osoby z 13 krajów, m.in. z Niemiec, z USA, z Japonii, z Australii, z Kamerunu, Francji, Chin, Burundii, Kazachstanu, Irlandii, Australii. Zajęcia odbywały się na trzech poziomach zaawansowania językowego. Przez cały rok odbywał się też kurs języka polskiego dla lektorów – obcokrajowców pracujących na naszym uniwersytecie. W specjalnych programach uczestniczyli również studenci programu Erasmus oraz doktoranci EKPIIU.

W wakacyjnych kursach organizowanych w ramach Szkoły Letniej uczestniczyło ponad 110 osób z 23 krajów. Na zlecenie Biura Uznanalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej w kursach uczestniczyło 30 stypendystów rządowych. Kursy trwały od 2 do 8 tygodni i podzielone były na różne stopnie intensywności. Szkoła oferowała unikalny program pozwalający uczestnikom na dobór zajęć zgodnie z ich oczekiwaniami i możliwościami, a z jej oferty korzystały głównie osoby ze środowisk uniwersyteckich m.in. pracownicy z najbardziej prestiżowych uczelni jak: Harvard University, Yale University, Stanford University, Oxford University, Columbia University, North Carolina State University, a także biznesmeni, dyplomaci i tłumacze. Zajęcia uzupełniane były o bogaty program turystyczny i kulturowy, wycieczki, pokazy najbardziej znanych polskich filmów, spotkania i koncerty. W okresie wakacyjnym w Szkole odbyło się ponad 2 000 godzin lekcji języka polskiego i wykładów w zakresie szeroko pojętej kultury polskiej. W tym czasie pracowało w Szkole 20 lektorów, 16 wykładowców, 4 opiekunów

grup i 3 osoby administrujące jednostką.

Biblioteka Uniwersytecka

W roku akademickim 2008/2009 zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej powiększane były drogą przyjmowania egzemplarza obowiązkowego, darowizn książkowych, wymiany krajowej i zagranicznej, prenumeraty czasopism zagranicznych i baz danych, zakupu książki zagranicznej oraz uzupełniającego zakupu książki polskiej. Łącznie – w Bibliotece Głównej i 21 bibliotekach specjalistycznych – jest zgromadzonych 2 046 007 jednostek bibliotecznych. Biblioteka Uniwersytecka aktualnie zapewnia dostęp do 3 667 tytułów bieżących czasopism polskich i 2 083 tytułów bieżących czasopism zagranicznych w postaci drukowanej.

Biblioteka Uniwersytecka zapewnia dostęp sieciowy do ponad 16 000 tytułów czasopism w wersji elektronicznej w wyniku prenumeraty czasopism oraz w wyniku wykupienia przez Bibliotekę Uniwersytecką dostępu sieciowego do baz danych. Biblioteka Uniwersytecka oferuje w sieci uczelnianej KUL dostęp do następujących baz danych: Acta Sanctorum; BREPOLiS; EIFL EBSCO; IBZ Online; Journal Storage JSTOR; Patrologia Latina; ScienceDirect – Elsevier Science; SpringerLink; System Informacji Prawnej LEX. Ponadto Biblioteka zapewnia dostęp dla Wydziału Nauk Społecznych do baz: PsycINFO i PsycARTICLES dostępnych w ramach konsorcjum EIFL Direct; dla Instytutu Matematyki do bazy MathSciNet.

Liczba aktywnych kont czytelniczych w Wypożyczalni Biblioteki Głównej wynosi aktualnie 24 033. Miniony rok był w Bibliotece Głównej kolejnym rokiem wzrostu udostępniania zbiorów poprzez

Wypożyczalnię (wypożyczono 242147 woluminy – wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 12%) i spadku prezenyjnego udostępniania zbiorów w czytelniach (udostępniono 126 569 jednostek bibliotecznych – spadek w stosunku do roku poprzedniego o 23%). W bibliotekach specjalistycznych KUL dał się zauważyć nieznaczny spadek frekwencji czytelników – udostępniono 363 107 jednostek (spadek o 6,5%). W całej Bibliotece Uniwersyteckiej w minionym roku udostępniono 731 823 jednostek bibliotecznych (spadek o 4,8%). Jednocześnie zauważa się ciągle rosnące korzystanie z prenumerowanych przez Bibliotekę Uniwersytecką elektronicznych źródeł informacji naukowej, które nie wymaga już przychodzenia czytelników do Biblioteki.

Do dyspozycji czytelników we wszystkich czytelniach Biblioteki Uniwersyteckiej było 875 miejsc oraz 100 komputerów.

Intensywnie eksploatowane zbiory biblioteczne wymagają zabezpieczeń w postaci wykonywania trwałych opraw czasopism, naprawiania zniszczonych egzemplarzy książek, wymiany egzemplarzy nie nadających się już do naprawy, przenoszenia zbiorów drukowanych, rękopiśmiennych czy obrazów graficznych do formy elektronicznej. W Pracowni Introligatorskiej wykonano 3 650 opraw czasopism oraz 1 636 nowych okładek dla zniszczonych książek. W magazynach wymieniono 378 egzemplarzy książek zniszczonych na nowe lub w lepszym stanie technicznym oraz uzupełniono 47 egzemplarzy książek brakujących (zagubionych lub skradzionych). W komorze próżniowo-gazowej poddano dezynfekcji ponad 2 200 książek ze zbiorów Biblioteki oraz 11 000 dokumentów (książki, archiwalia), należących do innych instytucji nauki i kultury, za odpłatnością. W Pracowni Konserwacji Zbiorów Zabytkowych poddano pełnej konserwacji 10 obiektów zabytkowych od wieku XV do XIX (1 inkunabuł, 2 postinkunabuły, 5 starych druków z XVIII w., 1 księgę rękopiśmienną z XVII w. i 1 czasopismo z XIX wieku) oraz wykonano 168 opraw dla książek XIX-wiecznych.

W Pracowni Reprograficznej wykonano odpłatnie 9 427 stron kopii dokumentów w ramach usług dla czytelników, 650 skanów na potrzeby artykułów do stron internetowych Biblioteki. W systematycznej digitalizacji zbiorów wykonano 17 000 skanów i fotografii obiektów bibliotecznych przeznaczonych do umieszczenia w bibliotece cyfrowej.

Z zasobów dubletowych 622 woluminy wykorzystano w różnych jednostkach organizacyjnych KUL, a 1 748 woluminów przekazano w formie wymiany lub jako darowiznę innym instytucjom naukowym, edukacyjnym i kulturalnym. 1 052 woluminy przekazano pracownikom KUL z okazji Święta Patronalnego, a 627 woluminów przekazanych zostało do sprzedaży za pośrednictwem Antykwariatu Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Księgarni Fundacji Rozwoju KUL.

Zintegrowany elektroniczny katalog zbiorów własnych Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, tworzony w systemie VTLS-Virtua, liczy obecnie 309 753 pełnych opisów bibliograficznych (przybyło 26 290) oraz 504 843 zarejestrowanych elektronicznie egzemplarzy (przybyło 38 660). W tworzeniu katalogu, oprócz Biblioteki Głównej, uczestniczy 16 spośród 21 bibliotek specjalistycznych KUL.

W okresie wakacyjnym wykonano instalację nowej wersji zintegrowanego komputerowego systemu bibliotecznego VTLS-Virtua oraz konieczną migrację bazy danych.

W zakresie prac remontowo-inwestycyjnych kontynuowane są prace nad rozbudową i modernizacją Biblioteki Głównej. Do użytku oddano kolejne 2 kondygnacje magazynu książek, zmodernizowano Czytelnię Główną, oraz Czytelnię Rękopisów. Czytelnie: Ogólna i Filozoficzno-Teologiczna zostały wyposażone w klimatyzację. W magazynach bibliecznych kontynuowana jest wymiana instalacji elektrycznej oraz alarmowej instalacji przeciwpożarowej.

W roku bieżącym, podobnie jak w roku ubiegłym, Biblioteka Główna była otwarta przez całe wakacje. Frekwencja

czytelników potwierdziła potrzebę przyjęcia takiego rozwiązania.

Promocja Uniwersytetu

W roku akademickim 2008/2009 Dział Informacji i Promocji Uniwersytetu realizował szereg przedsięwzięć promujących Uniwersytet.

Dużym zainteresowaniem wśród osób odwiedzających Uniwersytet cieszy się inicjatywa wycieczek po KUL, a w szczególności zwiedzanie Muzeum Uniwersyteckiego Historii KUL, które w bieżącym roku akademickim odwiedziło 3920 osób, przede wszystkim grupy szkolne, a także grupy parafialne, studenci i absolwenci KUL oraz goście zagraniczni. Ponadto w programie wycieczek znajduje się również oprowadzenie po kompleksie Uniwersyteckim, zapoznanie z historią, misją, aktualną ofertą edukacyjną Uniwersytetu.

W ramach promocji edukacyjnej pracownicy Działu odbywali wizyty w szkołach, rozesłali do 1390 szkół ofertę edukacyjną oraz informacje o rekrutacji. Wraz z wysłanym do parafii z okazji Świąt Bożego Narodzenia Listem Rektorskim wysłano plakaty i ulotki z informacją o ofercie edukacyjnej (z prośbą o zamieszczenie w gablotach parafialnych).

Opracowana została strona internetowa KUL w wersji angielskiej i nadal trwają prace związane z bieżącym prowadzeniem i aktualizowaniem serwisu informacyjnego zarówno w wersji polskojęzycznej jak i angielskojęzycznej. Podjęto również działania związane z podniesieniem pozycji strony internetowej KUL w wyszukiwarkach internetowych oraz zamieszczaniem informacji o KUL we wszystkich portalach edukacyjnych oraz informacyjnych, aby

jak najskuteczniej docierać do kandydatów na studia.

Za pośrednictwem sklepu promocyjnego dostępna stała się bogata oferta materiałów promocyjnych, pamiątek reklamujących KUL oraz materiałów konferencyjnych (koszulki, płyty, torby, karty itp.).

Inwestycje

W minionym roku akademickim prowadzono następujące inwestycje budowlane:

- wykonanie okablowania audio-video auli Collegium Iuridicum;
- adaptacja pomieszczeń dla Działu Spraw Pracowniczych;
- rozpoczęto adaptację obiektów po dawnej jednostce wojskowej położonych przy Drodze Męczenników Majdanka, na potrzeby Uniwersytetu;
- przystosowanie pomieszczeń dydaktycznych w budynku Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego na laboratorium.

Wykonano następujące prace remontowe:

- remont łazienek w Gmachu Głównym KUL (od strony zachodniej) i przy Stołówce Akademickiej;
- wykonanie prac budowlano-remontowych w czytelni Biblioteki Uniwersyteckiej oraz w Wydawnictwie KUL;
- renowacja parkietów na I i II piętrze Gmachu Głównego;
- wymiana parkietów, stolarki drzwiowej i instalacji sanitarnej w Konwikcie;
- termomodernizacja Akademika Męskiego przy ul. Niecałej;
- remont budynków mieszkalnych przy ul. Niecałej i ul. Konstancyńskich;
- wykonanie prac remontowych w Akademiku Żeńskim przy ul. Konstancyńskich oraz w pokojach gościnnych przy al. Racławickich;
- remonty pomieszczeń dydaktycznych i biurowych.

Otrzymało dofinansowanie dwóch inwestycji z funduszy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego:

- na wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej systemu kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła dla dróg ewakuacyjnych w budynku Collegium Jana Pawła II;
- na wykonanie Systemu Sygnalizacji Alarmu Pożaru (SAP) oraz Dźwiękowego Systemu Ostrzegawczego (DSO) w Domu Akademickim KUL przy ul. Konstancyńskich 1.

Rozpoczęto prace związane z budową parkingu podziemnego, będącego elementem III etapu rozbudowy Collegium Jana Pawła II.

Zamówienia

Dział Zamówień i Zaopatrzenia zrealizował zamówienia na kwotę ponad 3 971 056, 42 zł, z czego postępowania wewnętrzne, związane z zakupami i zamówieniami dostaw i usług, na kwotę 1 334 853, 32 zł.

Dokonano m.in. zakupu sprzętu i akcesoriów komputerowych na kwotę 506 583,80 zł oraz aparatury laboratoryjnej na kwotę 183 693,08 zł. Ponadto w roku 2009 Dział Zamówień i Zaopatrzenia rozpoczął realizację zamówień w formie procedur konkurencyjnych prowadzonych w oparciu o kodeks cywilny oraz zamówień publicznych. W związku z powyższym zrealizowano 4 postępowania w trybie przetargu w oparciu o kodeks cywilny i podpisano umowy na kwotę 1 004 280, 30 zł oraz 2 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na kwotę 1 631 922, 80 zł. W ramach w/w postępowań dokonano m.in. zakupu oprogramowania na kwotę 79 019, 40 zł, zakupu mebli dla Biblioteki Uniwersyteckiej KUL na kwotę 96 965, 30 zł oraz podpisano umowę dotyczącą ubezpieczenia studentów na kwotę 880 000 zł. Obecnie dział prowadzi 7 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na dostawę aparatury naukowo-badawczej w ramach projektów współfinansowanych z Programu Operacyjnego „Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013” na łączną kwotę 36 220 846 zł.

Obsługa informatyczna uczelni

W ramach prac prowadzonych przez Dział Teleinformatyczny zrealizowano następujące zadania:

- na bazie sieci PIONIER uruchomiono łącze Lublin – Tomaszów Lubelski;
- złożono dwa wnioski w ramach działania 4.1 na łączną kwotę ok. 7 mln zł. Obydwa wnioski przeszły pozytywnie ocenę formalną. Do końca roku kalendarzowego rozstrzygnie się kwestia przyznania środków na te projekty;
- zakupiono i uruchomiono nową infrastrukturę dla 14 serwerów blade. W nowej architekturze zostały uruchomione dwa nowe serwery;
- trwają prace rozwojowo-wdrożeniowe nad podsystemami FK i płace. Ukończenie tych prac planowane jest na koniec bieżącego roku kalendarzowego.

Aktualna liczba aktywnych kont w serwisie e-KUL wynosi 17 892, wszystkich kont jest 27 152. Aktualna liczba abonentów central telefonicznych KUL wynosi 2 360.

W systemie zgłoszeń od 1 września 2008 do 31 sierpnia 2009 zarejestrowano: 4898 zgłoszeń do Sekcji Interwencji oraz 3652 zgłoszenia do Sekcji Analiz i Administracji. Łącznie zarejestrowano 9386 zgłoszeń, z czego 91,09% to zgłoszenia kierowane do DTI.

Projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych

Projekty Inwestycyjne

W mijającym roku podpisano dwie umowy na dofinansowanie realizacji projektów inwestycyjnych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej:

- projekt „Budowa Gmachu Naukowo-Dydaktycznego Biotechnologii” na kwotę 26 mln. zł, przyznana kwota dofinansowania 25 176 135 zł (stanowi 96,84% dofinansowania) realizowany w ramach Działania I.1 Osi priorytetowej I Nowoczesna Gospodarka Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej;
- projekt „Budowa i wyposażenie Interdyscyplinarnego Centrum Badań Naukowych KUL” na kwotę 96 830 692, 64 zł, przyznana kwota dofinansowania 87 147 623, 37 zł (stanowi 90% dofinansowania) realizowany jest w ramach Działania I.3 Wspieranie Innowacji Osi priorytetowej I Nowoczesna Gospodarka Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.
- projekt „Baza dydaktyczna i badawcza niezbędna dla powstania i rozwoju kierunku inżynieria środowiska na Wydziale Zamiejscowym Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli” na kwotę 22 529 871, 31 zł, przyznana kwota dofinansowania 21 600 000 zł. (stanowi 85% dofinansowania z funduszy unijnych i 15% z budżetu państwa).

Łącznie na projekty inwestycyjne Uniwersytetowi przyznano 133 923 758, 37 zł ze środków Unii Europejskiej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

W roku 2008/2009 złożono wnioski o dofinansowanie i uzyskano zgodę na

realizację 10 projektów na łączną kwotę 11 132 304 zł, w tym:

„Zarządzanie systemem B + R w instytucjach naukowych” – przyznano 1 543 474 zł;

„Zarządzanie informacją i komunikacją public relations w administracji samorządowej” – przyznano 807 056 zł;

„Studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych” – przyznano 1 500 000 zł;

„Przez ludzi dla ludzi” – przyznano 1 476 517, 99zł;

„Nowoczesne technologie ICT w upowszechnianiu osiągnięć nauki” – przyznano 1 539 617, 39 zł;

„Wsparcie dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi szansą na rozwój lokalnej gospodarki społecznej” – przyznano 577 595 zł;

„Turystyka szansą na pracę w obliczu EURO 2012” – przyznano 721 262 zł;

„Zostań swoim szefem” – przyznano 367 340 zł;

„Nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne w administracji samorządowej” – przyznano 1 949 300, 02 zł;

„Eko-Roztocze”, projekt realizowany w Tomaszowie Lubelskim – przyznano 650 000 zł.

W ramach realizowanych projektów Uniwersytet zawarł umowy partnerskie m.in. z: Archidiecezją Lubelską, Caritas Archidiecezji Lubelskiej, Stowarzyszeniem Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia”, Stowarzyszeniem Samorządowym „Dom Europy”, Towarzystwem Naukowym KUL, Uniwersytetem Rzeszowskim, Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie, firmą COMBIDATA Poland Sp. z o. o. oraz jednostkami samorządu terytorialnego.

Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu Jana Pawła II przyznano łącznie 145 056 062, 37 zł dotacji ze środków Unii Europejskiej na lata 2008-2013.

Sport na KUL-u

Wioślarstwo

Na Wioślarskich Mistrzostwach Świata w kategorii Masters, które odbyły się w Wiedniu (od 3 do 6 września) prof. Andrzej Jurga (na zdjęciu z prawej) zajął II miejsce w swojej grupie wiekowej, startując w czwórce podwójnej AZS-AWF Warszawa. Natomiast na Wioślarskich Mistrzostwach Polski na długim dystansie (8 km) zdobył brązowy medal.

Prof. Andrzej Jurga jest Kierownikiem Katedry Realizacji Filmowej i Telewizyjnej KUL.

Udział studentów KUL w międzynarodowych imprezach sportowych

Trójboj siłowy

9 maja w miejscowości Ylitornio (Finlandia), student IV roku pedago-

giki Daniel Grabowski zdobył wice mistrzostwo Europy w kategorii seniorów (wag. +125 kg, uzyskany wynik 1010 kg), w rozgrywanych w dniach 5-9 maja Mistrzostwach Europy Seniorów w Trójboju Siłowym.

13 czerwca, na Mistrzostwach Europy Juniorów w Trójboju Siłowym odbywających się w Jönköping w Szwecji, Daniel Grabowski zajął II miejsce, zdobywając srebrny medal i tytuł wicemistrza Europy juniorów z wynikiem 1000 kg w kat wag. +125 kg. To niewątpliwie ogromny sukces naszego studenta, który także w tym roku znajduje się w czołówce światowej klasy zawodników.

W dniach 06-13 września w Riberiario Preto (Brazylia) rozegrane zo-

stały Mistrzostwa Świata Juniorów w Trójboju Siłowym. Daniel Grabowski w kat. +125 kg zajął III miejsce, zdobywając brązowy medal.

Udział studentów KUL w imprezach ogólnopolskich i wojewódzkich

XVII Międzynarodowy i Ogólnopolski bieg Solidarności „Lubelski Lipiec `80”

6 czerwca pod patronatem honorowym Marszałka Województwa Lubelskiego Krzysztofa Grabczuka odbył się XVII Międzynarodowy i Ogólnopolski Bieg Solidarności „Lubelski Lipiec `80”. W Biegu Studentów najlepsi okazali się studenci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. W kategorii kobiet I miejsce i złoty medal zdobyła Anna Antończyk; w kategorii mężczyzn I miejsce i złoty medal zdobył Adrian Domiński, a Paweł Wysocki zajął II miejsce i zdobył srebrny medal.

Łącznie w pierwszej dziesiątce biegu kobiet znalazło się aż 6 studentek naszej Uczelni. Natomiast wśród mężczyzn – 5 studentów naszej Uczelni.

Otwarte Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Kick-Boxingu Light-Contact

6 grudnia student KUL Paweł Adamiec zajął III miejsce i zdobył brązowy medal podczas odbywających się w Lublinie Otwartych Mistrzostw Województwa Lubelskiego w Kick-Boxingu Light-Contact.

Imprezy rekreacyjne organizowane przez SWFiS

Kulturalia 2009

22 maja Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz AZS KUL zorganizowały Dzień Sportu w ramach Kulturaliów. W programie znalazły się między innymi: Wiosenny Bieg Kulturaliowy, turniej piłki nożnej halowej, turniej piłki plażowej, zawody strongmanów, turniej tenisa stołowego, fitness, pokaz aerobiku sportowego, konkurs na najlepszego komentarz a'la Jacek Gmoch, turniej piłkarskich dwójek, konkurs żonglerki oraz trików. Łącznie w imprezie wzięło udział 348 osób.

VI Lubelski Festiwal Nauki na sportowo

Studium Wychowania Fizycznego i Sportu po raz kolejny uczestniczyło w Lubelskim Festiwalu Nauki, realizując w dniach 22-23 września dwa projekty: „Dzień Wsi – gry i zabawy na sportowo” oraz „Starożytne Igrzyska Olimpijskie”. Łącznie w 4 edycjach festiwalowych zarejestrowało się ok. 180 uczniów szkół podstawowych. Każda z edycji trwała 1,5 godziny, a udział w niej wzięli uczniowie z Lublina, Świdnika i Kraśnika.

Projekt „Dzień Wsi – gry i zabawy na sportowo” cieszył się ogromnym zainteresowaniem. Głównym założeniem było pokazanie dzieciom i młodzieży szkolnej, życia i zwyczajów polskiej wsi poprzez różne dyscypliny sportowe. Projekt wspierało Gospodarstwo Agroturystyczne Ranczo Arka, z Sernik k. Lubartowa, którego właściciel – Leszek Wronisz, wypożyczył zwierzęta. Dzieci mogły zobaczyć kozy, osła i kucyka, którego nawet mogły dosiąść pod okiem instruktorki. Była to dla nich ogromna frajda. Zabawy ze zwierzętami, zaplanowane jako ostatni punkt programu, cieszyły się tak dużym zainteresowaniem dzieci, że zostały przeniesione na początek. Przy muzyce country, dzieci rywalizowały w następujących konkurencjach: grabienie siana, wiązanie snopka, przenoszenie jajka, przeciąganie liny, wyścigi w workach, przenoszenie wody. Mogły także wykazać się fantazją i pomysłowością w konkurencji, której zadaniem było namalowanie najciekawszego obrazu, łączącego motyw wsi

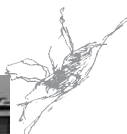

ze sportem. Każdy z uczestników dostał od Kierownika Studium WF i Sportu – Stanisława Lisa, pamiątkowy dyplom z widokówką Rancza Arka. Pamiątkowy dyplom otrzymały także Szkoły uczestniczące w projekcie. Warto zaznaczyć, że duże zaangażowanie wykazali organizatorzy, którzy nie tylko przygotowali dekorację, ale też całą imprezę prowadzili w przebraniach.

Drugi dzień naszego Festiwalu to powrót do czasów starożytnych. Na rozpoczęcie Anna Antończyk, w przebraniu starożytnej Greczynki, przedstawiła pokrótce historię starożytnych igrzysk olimpijskich. Następnie uczniowie rywalizowali w następujących dyscyplinach, nawiązujących do konkurencji olimpijskich:

rzut dyskiem, sztafeta, skok w dal, „głuchy telefon” z olimpijskim hasłem, rydwany na kocach. Uczniowie wraz ze swoimi opiekunami mieli okazję wykazać się znajomością wiedzy sportowej, zarówno tej współczesnej, jak i tej starożytnej, podczas przeprowadzanego przez mgr Agnieszkę Sokół i Annę Antończyk – quizu sportowego. Oprócz tego odbył się konkurs malarski, którego tematem były dyscypliny olimpijskie. Wszyscy uczestnicy tego projektu otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz długopisy. Dodatkowy dyplom otrzymała także Szkoła, jako uczestnik projektu.

Stanisław Lis
Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

Ksiądz Profesor Franciszek Mazurek

– niestrudzony obrońca godności osoby ludzkiej

Ks. prof. Franciszek Mazurek należał do tych nauczycieli akademickich, którzy złączyli całą swoją karierę naukową i zawodową z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II. Po studiach teologicznych w Metropolitalnym Seminarium Duchowym w Lublinie, ukończył w 1964 r. studia magisterskie na Sekcji Społecznej Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL i w 1968 r. został zatrudniony na stanowisku asystenta. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora w 1969 r. został awansowany na stanowisko adiunkta. Stopień doktora habilitowanego i stanowisko docenta uzyskał w 1985 r., następnie został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego. W 2002 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych. W 2003 r. został mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego. Przeszedł więc wszystkie szczeble kariery akademickiej. W latach osiemdziesiątych wykładał dodatkowo w Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku.

Ks. prof. Franciszek Mazurek był kierownikiem Katedry Historii Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Gospodarczej oraz Kuratorem Katedry Katolickiej Nauki Społecznej. Od 2005 roku kierował Katedrą Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej. Pełnił szereg odpowiedzialnych funkcji w krajowych i międzynarodowych instytucjach i stowarzyszeniach naukowych. Przewodniczył polskiej sekcji Międzynarodowego Instytutu Jacquesa Maritaina, był wiceprezesa Klubu Inteligencji Katolickiej w Lublinie. Należał do Międzynarodowego Komitetu Naukowego pisma „La Societa” (Werona). Od wielu lat wchodził w skład Komitetu Redakcyjnego „Roczników Nauk Społecznych”. Zasiadał w Radzie Naukowej „Zeszytów Społecznych KIK” i w Komitecie Redakcyjnym „Kościoł i Prawo”.

Dorobek naukowy ks. prof. Franciszka Mazurka jest uznawany nie tylko wśród tych, których zainteresowania naukowe koncentrują się wokół katolickiej nauki

społecznej, ale również wśród politologów, socjologów i przedstawicieli nauk prawnych. Jego prace naukowe publikowane są nie tylko w języku polskim, ale również w: niemieckim, francuskim, angielskim. W oparciu o literaturę światową dotyczącą praw człowieka, katolickiej nauki społecznej i szeroko rozumianych nauk społecznych (także socjologii) poszukiwał nowych teoretycznych koncepcji dla swojej teorii społecznej.

Głównym przedmiotem badań i zainteresowań ks. prof. Mazurka były prawa człowieka wyprowadzone z godności osoby ludzkiej. Widać to już wyraźnie w pracy habilitacyjnej: „Prawa człowieka w nauczaniu społecznym Kościoła. Od papieża Leona XIII do papieża Jana Pawła II”, Lublin 1991. Autor pozostaje tam pod wpływem nauczania Jana Pawła II. Jeszcze przed nominacją na profesora nadzwyczajnego, podczas międzyuniwersyteckiej konferencji, zorganizowanej przez UNESCO i FIUC w 1981 r. w Salzburgu, ks. prof. Mazurek dał się poznać jako teoretyk praw osobowych człowieka. Wówczas zapoczątkował ten temat i rozwinął w międzynarodowym środowisku naukowym. Myślą przewodnią Jego badań była godność osoby ludzkiej, która jest fundamentalną nor-

mą moralną i źródłem wszystkich praw człowieka.

Ksiądz profesor opublikował 10 książek, kilkaset artykułów, wiele haseł encyklopedycznych i recenzji – łącznie ponad 200 pozycji; wykształcił 14 doktorów. W tym obszernym dorobku naukowym i pisarskim nie zamknął się w granicach uczelni czy Lublina. W wielu krajowych (Warszawa, Poznań, Wrocław, Katowice, Kielce, Szczecin, Stalowa Wola, Zamość) oraz zagranicznych (Wiedeń, Linz, Salzburg, Konstancja, Mönchengladbach, Freiburg, Rzym) ośrodkach naukowych głosił uniwersalną prawdę o integralnych prawach człowieka, prawach wywodzących się z godności osoby ludzkiej.

Prace ks. prof. Mazurka cechuje szerokie spektrum tematyczne oraz metodologiczne. Dotyczą one, obok nauki społecznej Kościoła czy kwestii społecznych, zagadnień prawnych, politycznych, zawodowych i gospodarczych. Ks. prof. Mazurek zwraca tu szczególną uwagę na dziedzinę gospodarczą, wychodząc z założenia, że w niej właśnie jest najtrudniej o realizację praw i obowiązków człowieka zgodnych z myślą chrześcijańską.

Oryginalność publikacji ks. prof. Mazurka polega na przekonującym wywodzie, iż nie można poprzestać na tzw. pozytywno-prawnym podejściu do praw człowieka, lecz trzeba sięgać do ich ontologii i deontologii oraz stworzyć tym samym poza-, a ponieważ ponadpozytywny fundament ich ochrony. Takie ujęcie tematu nie ma żadnej analogii w nauce polskiej. Rozwijał On interdyscyplinarną metodę swych badań, rzadko stosowaną przez innych autorów. Centralną ich myślą była wrodzona godność osoby ludzkiej, która jest najwyższą wartością i źródłem wszystkich praw człowieka. Wyodrębnił też wyraźnie prawa człowieka od ich ochrony. Prawa są jedno, a sposobów ich ochrony wiele – prawnych i pozaprawnych. Rozwinął teorię integralną wszystkich praw człowieka – wolnościowych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych. Często podkreślał z naciskiem, że katolicka nauka społecz-

na nie jest konfesyjna, lecz uniwersalna. Nazywał ją nauką personalistyczną.

Ks. prof. Mazurek nie ograniczał się tylko do działalności naukowej. Rozwijał również bogatą działalność dydaktyczną, wychowawczą, organizacyjno-naukową oraz społeczną. Zakres jego pracy dydaktycznej był bardzo szeroki, a jej poziom merytoryczny doskonały i nowatorski. Składały się na nią wykłady: na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim od 1968 r.; w Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku na Wydziale Prawa w latach 1992-1995; w Filii Wydziału Nauk

Społecznych KUL w Stalowej Woli – wykłady zlecone; w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie – wykłady zlecone w roku 1998/99; wykłady w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu.

Zajęcia akademickie ks. Franciszka Mazurka cieszyły się dużym uznaniem studentów. Był wysoko ceniony zarówno jako wykładowca, jaki i promotor prac magisterskich i doktorskich. Jego zajęcia dydaktyczne, jeżeli nawet były niekiedy kontrowersyjne i wywołujące dyskusje naukowe, nigdy nie były nudne i standardowe. Cechowała Go postawa dialogu

i osobowej relacji z innymi. Często powtarzał słowa: „z pełnym szacunkiem podejmujemy każdą okruszynę prawdy, niezależnie skąd pochodzi”.

Znaczący dorobek naukowy i dydaktyczny oraz szeroka współpraca naukowa wyróżniała Go wśród socjologów. Był wybitnym specjalistą w dziedzinie katolickiej nauki społecznej, znanym i cenionym uczonym. Do Jego koncepcji godności osoby nawiązuje wielu pedagogów, socjologów, prawników i humanistów. Powszechnie postrzega się Go jako kontynuatora i głównego przedstawiciela Lubelskiej Szkoły Katolickiej Nauki Społecznej, stworzonej przez śp. prof. Czesława Strzeszewskiego.

Pomimo nękających Go chorób, był aktywny do końca swojego życia. Jeszcze w roku akademickim 2008/2009 prowadził wykład „Katolicka nauka społeczna i etyka społeczno-gospodarcza” dla studentów socjologii oraz seminarium doktoranckie. W czasie ostatnich wakacji przygotowywał referat „Rozwój integralny w świetle społecznego nauczania Kościoła”, który miał wygłosić 12 października 2009 r. na sympozjum poświęconym encyklice społecznej Benedykta XVI „Caritas in veritate”.

Zmarł 21 sierpnia 2009 roku w Lublinie.

ks. Janusz Mariański

Maria Jasińska-Wojtkowska

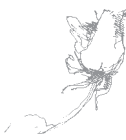
uczona oddana sprawie katolickiego uniwersytetu

1 września zmarła prof. Maria Jasińska-Wojtkowska, długoletni pracownik naukowo-dydaktyczny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, wybitny teoretyk i historyk literatury o szerokich zainteresowaniach, autorka pionierskich prac z zakresu badań nad obecnością sacrum w utworach literackich.

Urodziła się 2 stycznia 1926 r. w Zamościu, jako najstarsza z czwórki dzieci Heleny, z d. Paczos, i Franciszka Jasińskich (o historii rodziny informuje książka Janusza Jasińskiego *Czas odległy i bliski. Paczosowie i Jasińscy w XIX i XX w.*, Olsztyn 1998). Ojciec, organista oraz dyrygent, pracował w Zamościu, a tuż przed drugą wojną światową uzyskał posadę w Lublinie, dokąd przeniósł się z rodziną. Tutaj Maria przeżyła wojnę, a w 1946 r. w przyspieszonym trybie – nadrabiając wojenne przerwy w nauce – zdała maturę i rozpoczęła studia filologii polskiej w KUL. Wykładali tu wówczas najwybitniejsi polscy literaturoznawcy i językoznawcy: Tadeusz Milewski, Maria Dłuska, Władysław Kuraskiewicz, Juliusz Kleiner, wybitny znawca filologii klasycznej Marian Plezia. Maria Jasińska uczestniczyła także w wykładach z filozofii, w tym głoszonych przez Stefana Swieżawskiego, oraz

zajęciach z metodologii nauki prowadzonych przez ks. Stanisława Kamińskiego. Była bardzo aktywną członkinią Zarządu Koła Polonistów i na ogólnopolskich zjazdach naukowych nieustępliwie ścierała się z propagatorami marksistowskiego podejścia do literatury i kultury. Działała również w stowarzyszeniu akademickim Juventus Christiana, w kole, któremu patronował o. Jerzy Mirewicz SJ, charyzmatyczny duszpasterz akademicki, potem autor wielu książek oraz pogadek w radiu BBC oraz Radiu Watykańskim. Po rozwiązaniu się Juventus Christiana (z obawy przed represjami władz) związała się z działającą wówczas potajemnie wspólnotą religijną, założoną jeszcze przed wojną w Wilnie.

Już w czasie studiów rozpoczęła pracę na uczelni, najpierw jako bibliotekarka Zakładu Historii Literatury Polskiej oraz jako „dokumentalista prasowy”. W związku z tą ostatnią funkcją dostarczała ks. rektorowi Antoniemu Słomkowskiemu wycinki prasowe, głównie z czasopism lubelskich, zawierające informacje czy komentarze dotyczące uczelni, w tym czasie głównie napastliwe. W roku akademickim 1949/50 została zatrudniona jako zastępca asysten-

ta – istniała wówczas taka funkcja – i prowadziła ćwiczenia z nauk pomocniczych oraz poetyki, sama będąc jeszcze studentką. Tytuł magistra uzyskała w 1950 roku. Jako pracę magisterską docent Stefan Kawyn zaliczył jej pracę napisaną jeszcze na trzecim roku studiów. Przewodniczący komisji w czasie egzaminu magisterskiego dziekan, prof. Andrzej Wojtkowski, wyraził swoje uznanie dla zdającej stwierdzając, iż odniósł wrażenie uczestniczenia w egzaminie doktorskim.

W tym samym, 1950 r. Maria Jasińska otrzymała od KUL-u roczne stypendium umożliwiające studia poza Lublinem. Śmierć prof. Wacława Borowego zniweczyła plany, by pół roku kształcić się pod jego kierunkiem w Warszawie. Zatem przez cały rok uczestniczyła w Łodzi w zajęciach prowadzonych przez Stefanię Skwarczyńską, wybitnego teoretyka literatury. Po roku podjęła pracę asystenta na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Katedrze Teorii Literatury, którą wówczas kierowała, usunięta przez władze komunistyczne z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Irena Sławińska, później teatrolog o światowej renomie. Jej asystentka wraz z kilkoma innymi młodymi adeptami nauki (Stefanem Sawickim, Andrzejem Paluchowskim, Juliuszem Burskim, Stefanem Nieznanowskim, Tadeuszem Kłakiem, Barbarą Wosiek) podjęła nieformalne studia nad tomizmem, by wypracować odpowiednie podstawy filozoficzne dla badań literaturoznawczych idących pod prąd nachalnej, marksistowskiej indoktrynacji. Kontynuacją aktywności samokształceniowej był udział w pracach grupy młodych pracowników naukowych informujących się wzajemnie o doniosłych teoriach i dziełach w zakresie kultury, historiozofii, teologii. W 1952 r. wraz ze Stefanem Sawickim, dzięki poparciu ks. prymasa Stefana Wyszyńskiego, zakłada Komisję Badań nad Literaturą Katolicką przy Towarzystwie Naukowym KUL, która w 1974 r. przekształca się w Zakład Badań nad Literaturą Religijną, a obecnie funkcjonuje jako Instytut Badań nad Literaturą Religijną.

Rozprawa Marii Jasińskiej pt. *Narrator w powieści przedromantycznej*, napisana pod kierunkiem Stefani

Skwarczyńskiej, stała się podstawą uzyskania tytułu doktora na Uniwersytecie Łódzkim w 1961 r. W związku z tym, że KUL w owym czasie nie posiadał praw nadawania stopni naukowych na kierunkach humanistycznych, również kolokwium habilitacyjne odbyło się w Łodzi w 1969 r. na podstawie pracy *Zagadnienia biografii literackiej. Geneza i podstawowe gatunki dwudziestowiecznej beletrystyki biograficznej*. Stefania Skwarczyńska przysłała wówczas list do rektora KUL informujący, iż habilitacja Marii Jasińskiej była prawdziwym wydarzeniem naukowym wzbudzającym podziw obecnych dla wiedzy, poziomowi odpowiedzi oraz wykładu wygłoszonego przez habilitantkę.

Rok 1970 przyniósł zmiany w życiu osobistym uczoney. Weszła w związek małżeński z Andrzejem Wojtkowskim, profesorem historii, który przed laty podziwiał poziom jej egzaminu magisterskiego. Czas wspólnego życia wspominała po jego śmierci jako szczęśliwy okres.

W 1975 r. objęła kierownictwo Katedry Literatury Współczesnej, którą prowadziła do swego odejścia na emeryturę w 1995 r., od 1983 r. jako profesor nadzwyczajny. Pełniła także inne odpowiedzialne funkcje: była kierownikiem Sekcji Filologii Polskiej, członkiem komitetu redakcji „Roczników Humanistycznych”, redaktorem działu „Literatura polska” w *Encyklopedii katolickiej*, kierownikiem Biblioteki Zakładowej Literatury i Języka Polskiego. Była członkiem towarzystw naukowych: Towarzystwa Naukowego KUL, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza. Weszła w skład rady naukowej Zakładu Badań nad Twórczością Norwida. Pełniła funkcję opiekuna naukowego Sekcji Polonistów Wykładowców Seminarium Duchownych. W 1978 r. otrzymała Złoty Krzyż Zasługi.

W swoich badaniach naukowych była bardzo rzetelna, zachowując przy tym niezwykłą skromność. Poszukiwań i pomysłów naukowych nigdy nie podporządkowywała planowaniu osobistej kariery. Mając wielkie zasługi, zwłaszcza w zakresie teoretycznych i historycznoliterackich badań z pogranicza literatury i religii, nie eksponowała swojej osoby, za to rolę innych starała się zawsze docenić. Była bardzo odpowiedzialnym dydaktykiem, a pracę ze studentami projektowała mając na uwadze zarówno naukowy, jak i wychowawczy pożytek młodzieży. Uczestnicy jej seminariów korzystali nie tylko z jej rozległej wiedzy czy kompetencji metodologicznych. Od czasu do czasu, jakby mimochodem, dzieliła się z nimi swoim doświadczeniem życiowym i głębokimi przemyśleniami. Wielokrotnie dawała wyraz wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka, z wycuciem oraz taktem pomagając innym. Z natury była optymistką i cechowało ją poczucie humoru. Gdy wytwarzała się atmosfera zbyt dużego patosu czy namaszczenia, żartem i dowcipem rozładowywała sytuację. Dotknięta chorobą w ostatnich miesiącach życia, znosiła cierpienia z podziwu godną cierpliwością i zaufaniem wobec Opatrzności. Do końca zachowała chrześcijańską nadzieję. Śp. prof. Maria Jasińska-Wojtkowska należy do tych pracowników naszej uczelni, dzięki którym filologia polska na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w trudnym okresie komunizmu reprezentowała najwyższy poziom naukowy.

Mirostawa Oldakowska-Kuflowa

Kalendarium

14 sierpnia

Benedykt XVI mianował ks. prof. Andrzeja Czaję, kierownika Katedry Pneumatologii i Eklezjologii na Wydziale Teologii KUL, biskupem diecezji opolskiej.

29 sierpnia w katedrze w Opolu odbyły się święcenia biskupie oraz ingres. Głównym konsekratorem był abp Alfons Nossol, dotychczasowy ordynariusz opolski. Nowy biskup za swoje zawołanie przyjął słowa „Trwać przed Tobą i Tobie służyć”.

Ks. dr hab. Andrzej Czaja, prof. KUL jest kapłanem diecezji opolskiej. Urodził się 12 grudnia 1963 w Oleśnie na Śląsku Opolskim. W latach 1982-1988 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium Śląska Opolskiego w Nysie. Po roku pracy duszpasterskiej w parafii św. Józefa w Zabrze został skierowany na studia specjalistyczne (1989-1993) z teologii dogmatycznej, które odbył na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W 1994 roku uzyskał stopień doktora na podstawie pracy pt. Jedna Osoba w wielu osobach. Pneumatologiczna eklezjologia Heriberta Mühlhena. W latach 1996-1998 przebywał w Niemczech, gdzie otrzymał dwuletnie stypendium naukowe w Ekumenicznym Instytucie Johanna Adama Möhlera w Paderborn. Od 1 października 1999 roku był adiunktem w I Katedrze Teologii Dogmatycznej KUL. 13 maja 2003 roku obronił rozprawę habilitacyjną pt. Credo in Spiritum Vivificantem. Pneumatologiczna interpretacja Kościoła jako komunii w posoborowej teologii niemieckiej. Po zatwierdzeniu habilitacji, od 15 lutego 2004 roku jest kierownikiem Katedry Pneumatologii i Eklezjologii. Od 1 października 2004 roku jest również kierownikiem Katedry Zasad Ekumenizmu na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego.

27-28 sierpnia

odbyły się doroczne Duszpasterskie Wykłady Akademickie. Tegoroczne sympozjum zatytułowane było „Współczesne fenomeny Ducha Świętego”, a obrady

dotyczyły pozytywnych procesów w Kościele, które są znakami działania Ducha Świętego (Duch Święty jedynym Odnowicielem Kościoła; Zjawisko uzdrawiania i uwalniania; „Nowa Ewangelizacja” posłuszna Duchowi Świętemu). W sympozjum uczestniczył Prymas Polski Józef Kardynał Glemp.

30 sierpnia – 6 września

odbył cykl koncertów zorganizowanych z okazji 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej Chóru KUL (dyrygent Grzegorz Pecka) i Studenckiego Chóru Madrygał Westfalskiego Uniwersytetu Wilhelma w Münster (Niemcy) (dyrygent Ulrich Haspel).

Pierwszy koncert miał miejsce w Kościele Akademickim KUL w Lublinie, następne w Tyńcu, Krakowie oraz w Niemczech w Münster, Brauweiler i Kolonii. Z miejscami tymi związana była postać, pochodzącej z dzisiejszej Nadrenii-Westfalii, pierwszej polskiej królowej – Rychezy (1026-1063), która stała się pomostem łączącym Polskę z Niemcami.

Podczas koncertów chóry zaprezentowały utwory religijne polskich kompozytorów, Cantus Missae (Msza in Es, op. 109) Josefa Rheinbergera (1839-1901) oraz (w Niemczech) IX Symfonię Ludwika van Beethovena z udziałem orkiestry Polskiej Filharmonii Kameralnej. Projekt wsparty został przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej, Benedyktyński Instytut Kultury Chronić dobro, pomocy finansowej udzieliło również Województwo Lubelskie oraz Miasto Lublin.

8-10 września

w Lublinie odbyło się 45. Sympozjum Wykładowców Liturgiki w Wydziałach Teologicznych i Wyższych Seminarium Duchownych, pod hasłem „Kult Świętych – nowe Martyrologium Romanum”. W sympozjum uczestniczyli duchowni i świeccy, z Polski, Słowacji, Czech i Wenezueli.

9-12 września

w Lublinie odbył się 21. Zjazd Hydrobiologów Polskich, pod hasłem „XXI wiek – czy zabraknie nam czystej wody?”, którego współorganizatorem była Katedra Botaniki i Hydrobiologii KUL. Na zjeździe poruszano m.in. zagadnienia zagrożeń ochrony i gospodarowania wodą (również w odniesieniu do wymogów UE) oraz biologii i ekologii wód.

15 września

Katedra Prawa Unii Europejskiej KUL wraz z Fundacją Instytut na rzecz Państwa Prawa, działające w ramach Lubelskiej Regionalnej Sieci Wsparcia Imigrantów zorganizowali konferencję pt. „Cudzoziemcy w Polsce: problemy i wyzwania”. Poruszane zagadnienia dotyczyły

aktualnych, praktycznych problemów związanych z nową sytuacją cudzoziemców w naszym kraju po akcesji Polski do Unii Europejskiej.

15-16 września

odbyła się konferencja naukowa pt. „Profesor Henryk Sandner – entomolog, ekolog, nematolog, parazytolog, pionier entomonematologii w Polsce w 15. rocznicę Jego śmierci”.

Podczas konferencji, rozpoczętej mszą św. w intencji śp. prof. Henryka Sandnera, zaprezentowany został dorobek naukowy i badania z zakresu entomonematologii prowadzone obecnie w wielu placówkach w Polsce. Organizatorami konferencji były: Katedra Zoologii i Ekologii Bezkręgowców KUL oraz Katedra Biologii Środowiska Zwierząt SGGW.

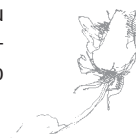
16-18 września

w Krakowie odbyło się sympozjum naukowe pt. „Życie codzienne i obyczaje w starożytnym Izraelu”, którego współorganizatorem była Katedra Historii Starożytnej KUL.

Konferencja ta, czwarta z kolei, miała charakter interdyscyplinarny. Wzięli w niej udział historycy, filolodzy, religioznawcy, archeolodzy, bibliści, kulturoznawcy. Od ubiegłorocznej konferencji materiały prelegentów publikowane są w nowopowstałym czasopiśmie „Studia Biblica et Orientalia”. W ten sposób łączące są wysiłki czterech uniwersytetów: Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Warszawskiego.

19-25 września

odbył się VI Lubelski Festiwal Nauki. Pracownicy i studenci KUL (zarówno z Lublina, jak i wydziałów zamiejscowych) w tegorocznej edycji przygotowali rekordową liczbę niemal 210 prezentacji (wykłady, warsztaty, pokazy, koncerty, spektakle i wystawy) i 430 edycji, co stanowi ok. 1/3 wszystkich projektów i edycji zgłoszonych na Festiwal. Koordynatorem festiwalu była Politechnika Lubelska, a hasłem „Nauka techniką życia”.

22-24 września

Katedra Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej KUL we współpracy z Research Center in Interdisciplinary Humanities of the Alanus-University oraz Institut für Cusanus-Forschung an der Universität und der Theologischen Fakultät Trier zorganizowali międzynarodową konferencję pt. „Eriugena – Cusanus”.

24-25 września

w Domu Pracy Twórczej w Kazimierzu nad Wisłą Katedra Dramatu i Teatru Instytutu Filologii Polskiej KUL zorganizowała sesję teatrologiczną pt. „Misja dramatu i teatru na przełomie XX i XXI wieku”.

25-27 września

odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Psychologia w medycynie – medycyna w psychologii. Człowiek chory – aspekty biopsychosocjalne”, zorganizowana przez Katedrę Psychologii Klinicznej KUL. Celem organizatorów było stworzenie interdyscyplinarnej platformy wymiany doświadczeń naukowych oraz zapoznanie praktyków z najnowszymi osiągnięciami przekładającymi się na podniesienie jakości życia osób chorych.

26 września

odbyło się spotkanie Szkoły Kontemplacji, które poprowadził o. Marian Zawada OCD.

28-30 września

odbyło się XV Seminarium „Nauka – religia – dzieje” pt. „Uniwersalia. Prawa przyrody. Transcendencja”.

wrzesień

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II objął patronatem projekt „Lublin Agenda 2010” realizowany przez Fundację Instytut na rzecz Państwa Prawa. Celem projektu jest stworzenie dla Lublina skutecznego forum, skupiającego interdyscyplinarny zespół liderów różnych środowisk, którego zadaniem będzie identyfikacja najważniejszych problemów Lublina i podjęcie kreatywnej dyskusji, mającej na celu wypracowanie rozwiązań umożliwiających dynamiczny rozwój miasta i regionu. Nad realizacją projektu czuwa Rada Programowa, w skład której wchodzi m.in. prof. Hubert Łaskiewicz, prodziekan WNH KUL i prof. Delaine Swenson, WPPKiA KUL.

Instytut Historii Sztuki KUL, we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, rozpoczął projekt pod hasłem „Życie sztuki, sztuka życia, życie forum”. To cykl wykładów otwartych o dziejach sztuki prowadzonych przez pracowników naukowych Instytutu Historii Sztuki. Będą się odbywać raz w miesiącu, od września do czerwca, w filiach Biblioteki im. Łopacińskiego w Lublinie. Wykładom będą towarzyszyć prezentacje multimedialne.

1 października

Mszą św. w Kościele Akademickim rozpoczął się rok akademicki 2009/2010. Ogółem studia rozpoczęło prawie 23 tys. osób, w tym: ponad 400 cudzoziemców, ponad 1900 osób duchownych, prawie 15,5 tys. kobiet. Na studiach stacjonarnych I stopnia – 6426, II stopnia – 847 osób, jednolitych magisterskich – 6656, podyplomowych – 2854, szkoleniach – 892, doktoranckich: stacjonarnych – 634, niestacjonarnych – 813.

Od bieżącego roku akademickiego studenci dziennikarstwa i komunikacji społecznej, kulturoznawstwa, pedagogiki oraz politologii rozpoczęli zajęcia przy Drozdzie Męczenników Majdanka 70, w budynkach dzierżawionych przez naszą uczelnię od Agencji Mienia Wojskowego.

2 października

odbyła się uroczystość wręczenia tytułu doktora honoris causa KUL JE Paulowi Josefowi Kardynałowi Cordesowi. Tytuł ten jest wyrazem najwyższego uznania dla JE Kard. Paula Josefa Cordesa za ogromny wkład w promowanie charyzmatów osób świeckich w Kościele oraz nowych ruchów i wspólnot przyczyniających się do ożywienia i odnowy życia chrześcijańskiego. Przyznanie najwyższego wyróżnienia Uniwersytetu jest również motywowane bogatym dorobkiem myśli teologicznej Kardynała Cordesa, skoncentrowanej wokół zagadnienia caritas, która w jego przekonaniu należy do istoty posłannictwa Kościoła a przy zachowaniu specyficznie chrześcijańskiej inspiracji duchowej staje się znakiem rozpoznawczym Kościoła w pluralistycznym świecie. Laudację wygłosił ks. dr hab. Wiesław Przygoda, prof. KUL.

2-4 października

odbyło się w Lublinie V Uniwersyteckie Forum Związkowe NSZZ „Solidarność” zorganizowane przez Komisję Zakładowe NSZZ „Solidarność” KUL oraz UMCS.

3 października

miała miejsce IV ogólnopolska konferencja „Spotkanie Edytorów” zorganizowana przez Instytut Historii Kultury w Średniowieczu oraz Katedrę Historii Filozofii w Polsce KUL. Podczas konferencji wręczono tom XXII „Acta mediaevalia” dedykowany Panu Profesorowi Mieczysławowi Markowskiemu, absolwentowi i współpracownikowi KUL, jednemu z najwybitniejszych europejskich historyków średniowiecza.

5 października

odbyła się debata nt. „Czy w Polsce istnieje prawica?”, zorganizowana przez Katedrę Teorii Polityki Instytutu Politologii KUL oraz „Rzeczpospolitą”. Udział w niej wzięli: Marek Magierowski, Sławomir Sierakowski i Igor Janke.

5-6 października

odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Głodne dzieci w Polsce”, zorganizowana przez Katedrę Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej KUL oraz Zakład Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Wydział Zamiejscowy w Lublinie.

5-7 października

odbyła się kolejna z cyklu „Sacrum w literaturze” ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Poetyka i semantyka doświadczeń religijnych w literaturze” zorganizowana przez Instytut Badań nad Literaturą Religijną.

6 października

Instytut Jana Pawła II oraz Stowarzyszenie Pisarzy Polskich – Oddział w Lublinie zorganizowali dyskusję nt. „Sacrum w literaturze” na kanwie książki prof. Zofii Zarebianki pt. „Czytanie sacrum”.

odbyła się konferencja naukowa pt. „Wzrastanie człowieka w tajemnicy cierpienia” zorganizowana przez Instytut Nauk o Rodzinie, Katedrę Opieki Społecznej, Paliatywnej i Hospicyjnej KUL oraz Hospicjum Dobrego Samarytanina w Lublinie.

8 października

odbyła się okolicznościowa Wieczornica (msza św. i wieczór wspomnień) w miesiąc po śmierci prof. Marii Jasińskiej-Wojtkowskiej zorganizowana przez Katedrę Literatury Współczesnej oraz Instytut Filologii Polskiej KUL.

8-9 października

Instytut Filologii Klasycznej KUL był gospodarzem konferencji naukowej „Starożytny dramat – teoria – praktyka – recepcja” z okazji Jubileuszu Profesorów Roberta Chodkowskiego i Henryka Podbielskiego.

9 października

Instytut Filologii Romańskiej KUL przy współpracy z IFR UMCS, Oddziałem Lubelskim oraz Zarządem Głównym Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Francuskiego Prof-Europe zorganizował IV Seminarium Akademickie dla

nauczycieli języka francuskiego oraz studentów opcji dydaktycznej – przyszłych nauczycieli FLE nt. „Interkulturowość w praktyce”.

12-13 października

odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Społeczeństwo – Gospodarka – Ekologia, Perspektywa Caritas in veritate” zorganizowana przez Instytut Socjologii KUL, Fundację Konrada Adenauera oraz Fundację Rozwoju KUL.

14 października

miała miejsce uroczystość wręczenia Medalu za Zasługi dla KUL prof. Janowi Goossensowi z Katholieke Universiteit in Leuven. Laudację wygłosiły s. prof. Urszula Borkowska (Instytut Historii KUL) i prof. Jadwiga Kuczyńska (Instytut Historii Sztuki KUL).

Przyznanie Medalu za Zasługi dla KUL prof. Janowi Goossensowi jest wyrazem wdzięczności za głębokie zaangażowanie w rozwój Uniwersytetu, wyjątkową życzliwość i przyjaźń, jakiej od lat KUL doświadcza ze strony Pana Profesora.

Prof. Jan Goossens jest historykiem mediewistą, uczniem prof. Jozefa M. De Smeta, inicjatora umowy o wzajemnej współpracy, doktora honoris causa KUL. Od prawie 30 lat Prof. Goossens wspiera współpracę bilateralną między Katolickim Uniwersytem Lubelskim Jana Pawła II a Katholieke Universiteit in Leuven. Z dużą życzliwością opiekuje się profesorami KUL wyjeżdżającym na stypendia do Leuven.

15 października prof. Jan Goossens wygłosił wykład nt. „Religious reforms in the Later Middle Ages”.

15 października

miała miejsce uroczystość wręczenia Księgi Jubileuszowej ks. prof. Czesławowi Bartnikowi z okazji 80-lecia

urodzin. Laudację wygłosił ks. prof. Jerzy Misiurek. Na zakończenie uroczystości wystąpił Zespół Kameralny Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Karola Lipińskiego w Lublinie, pod dyrekcją dr Teresy Krasowskiej.

na KUL-u odbyły się specjalne wykłady Rabinów (Michael Schudrich, prof. Yehoyada Amir, dr Ron Kronish, Yehuda Gilad) zorganizowane przez Archidiecezję Lubelską, Polską Radę Chrześcijań i Żydów oraz Instytut Analiz Społecznych i Dialogu „Laboratorium”.

15 i 16 października

Katedra Literatury i Kultury Amerykańskiej Instytutu Filologii Angielskiej oraz Instytut Historii KUL zaprosiły na wykłady prof. Haliny Parafianowicz (Uniwersytet w Białymstoku): „Mit amerykański i fascynacja Ameryką w Polsce, Amerykańskie First Ladies”.

16 października

zwieńczeniem dwuletniego cyklu Konwersatoriów Myśli Karola Wojtyły-Jana Pawła II nt. Logos i ethos miłości był uroczysty wykład Angelo Kardynała Scoli, Patriarchy Wenecji, pt. „Misterium małżeństwa jako klucz do zrozumienia ludzkiej miłości”.

Przed wykładem, w Atrium Collegium Norwidianum została otwarta wystawa pt. „Karol Wojtyła i Sobór Watykański II” przygotowana przez Ośrodek Dokumentacji Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie.

17 października

na Wydziale Zamiejscowym Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim odbyło się seminarium otwarte pt. „Czy chory jest pasożytem społeczeństwa?“, z udziałem Manfreda Balkenohl, profesora Universitäten Osnabrück und Vechta, Osnabrück, Niemcy, zorganizowane w ramach projektu „Nowoczesne technologie ICT w upowszechnianiu osiągnięć nauki”.

18 października

odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego 2009/2010. Uroczystość rozpoczęła msza św., podczas której homilię wygłosił JE bp Wacław Depo. Wykład inauguracyjny pt. Prawo rzymskie jako fundament europejskiej kultury prawnej wygłosił ks. prof. Antoni Dębiński, Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL.

Koło Naukowe Historyków Studentów, Sekcja historii regionalnej i Katedra Nauk Pomocniczych Historii KUL zorganizowali konferencję naukową pt. „20 lat z 7 wieków. Lublin podczas dwudziestolecia międzywojennego 1918-1939”.

21-24 października

odbyły się wykłady i warsztaty z neurobiofeedbacku zorganizowane przez Katedrę Psychoterapii i Psychologii Zdrowia KUL.

22 października

odbyła się uroczystość odnowienia doktoratu Prof. Władysława Stróżewskiego. Promocja doktorska miała miejsce 26 czerwca 1958 r. na ówczesnym Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL.

Profesor W. Stróżewski jest uczniem o. prof. Mieczysława Alberta Krąpca i Stefana Świeżawskiego. Przez kilka lat prowadził zajęcia z estetyki na KUL. Jest emerytowanym Profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego. Obecnie pracuje w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie. Pan Profesor pielęgnuje ideały autonomiczne i maksymalistycznie pojętej filozofii klasycznej w dialogu z filozofią współczesną, szczególnie w zakresie teorii bytu i wartości. Uprawianie filozofii traktuje jako swą życiową i społeczną misję. Nawet w najtrudniejszych czasach dominacji komunistycznej nie zdradził służby prawdzie i autentycznemu dobru. Łączy wyrażenie wyrażane poglądy z postawą medycyjną, integrując środowisko polskich filozofów.

Pan Profesor cieszy się w nim niekwestionowanym autorytetem ze względu na rzetelność naukową i moralną prawość, m.in. jako wieloletni prezes Polskiego Towarzystwa Filozoficznego i odnowiciel „Kwartalnika Filozoficznego”.

W dniu uroczystego odnowienia doktoratu, prof. Władysław Stróżewski wziął udział w dyskusji zorganizowanej przez Instytut Jana Pawła II i redakcję kwartalnika ETHOS, poświęconej misji uniwersytetu.

22-23 października

Instytut Nauk Biblijnych KUL zorganizował sympozjum naukowe poświęcone literaturze apokaliptycznej okresu Drugiej Świątyni, pt. „Pomiędzy księgą Henocha a Apokalipsą św. Jana: Apokaliptyczny wymiar wczesnego judaizmu i chrześcijaństwa”.

23 października

w Kielcach odbyło się sympozjum pt. „Muzeum przyszłości. Klasztor Sióstr Norbertanek w Imbramowicach. Archiwalia, księgozbiór i kolekcja sztuki”, zorganizowane przez Instytut Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL, Katedrę Muzealnictwa i Ochrony Zabytków KUL oraz Muzeum Diecezjalne w Kielcach.

Fundacja Rozwoju KUL, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych oraz Katedra Psychologii Eksperymentalnej KUL przy współpracy z Instytutem Europy Środkowo-Wschodniej zaprosiły na konferencję naukową pt. „Stosunki polsko-niemieckie a wizerunek kraju i narodu”.

odbyła się konferencja naukowa pt. „Planowanie inwestycji publicznych – aspekty prawne, ekonomiczne,

środowiskowe". Organizatorzy: Katedra Administracyjnego Prawa Gospodarczego, Katedra Instytucji i Rynków Finansowych, Katedra Ochrony Środowiska.

w ramach inauguracji II edycji Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Administracyjnych w zakresie rejestracji stanu cywilnego odbyła się sesja naukowa pt. „Prawo rodzinne w dobie przemian. Aktualne problemy dotyczące rejestracji stanu cywilnego”.

26 października

odbyła się uroczystość wręczenia tytułu doktora honoris causa KUL prof. Stefanowi Stuligroszowi jako wyraz szacunku i uznania dla działalności utalentowanego artysty, charyzmatycznego i wymagającego dyrygenta, wybitnego humanisty, trwającego niezmiennie przy swej największej pasji, jaką jest muzyka. Profesor Stuligrosz kształcił i wychowując kolejne pokolenia młodzieży, pogłębia w nich niestrudzenie wrażliwość na piękno sztuki muzycznej, szacunek dla drugiego człowieka i miłość do Boga.

Laudację wygłosiła prof. Barbara Gogol-Droźniakiewicz. Po uroczystości odbył się koncert Chóru Chłopięcego i Męskiego Filharmonii Poznańskiej Poznańskie Słowiki.

27 października

Instytut Filologii Germańskiej KUL zorganizował spotkanie z kierownikiem Wydziału Kultury Ambasady Niemiec w Warszawie Jensem Lütkenherm. Podczas spotkania

Instytutowi przekazany został dar książkowy fundacji Deutsche Forschungsgemeinschaft.

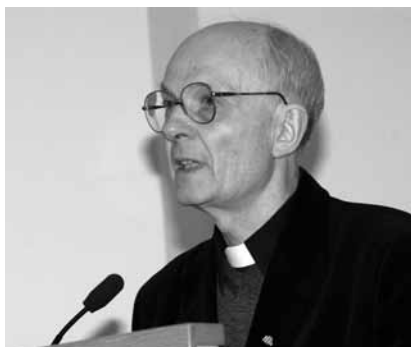
dr Roman Halfmann, lektor DAAD na KUL zorganizował spotkanie dla studentów, podczas którego zaprezentował ofertę stypendialną DAAD.

28 października

recitalem dr Jarosława Wróblewskiego (Instytut Muzykologii KUL), „Neoklasycyzm w muzyce organowej I połowy XX wieku”, rozpoczęły się zaplanowane na ten rok akademicki Koncerty Organowe. Koncerty odbywają się cyklicznie w każdą ostatnią środę miesiąca w Auli in. Stefana Kardynała Wyszyńskiego KUL.

29 października

odbyła się międzynarodowa konferencja pt. „Święty Jakub z Composteli. Na pielgrzymich szlakach Europy” zorganizowana przez Specjalizację Liturgiczną KUL.

Komisja Badań nad Antykiem Chrześcijańskim oraz Wydział Historyczno-Filologiczny Towarzystwa Naukowego KUL zorganizowali posiedzenie naukowe wraz z referatem dr Magdaleny Dylewskiej nt. „Konfrontacja dwóch poglądów na cześć obrazów: Epifaniusz z Salaminy i Jan z Damaszku”.

4 listopada

Instytut Jana Pawła II KUL był gospodarzem wieczoru poezji i muzyki: Karol Wojtyła Kościół, Wędrowka do miejsc świętych, czytał Krzysztof Gosztyła, fortepian – Miho Kurihara.

8 listopada

s. dr Agata Mirek z Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce KUL została podwójną laureatką 2. edycji konkursu „Książka Historyczna Roku”, zorganizowanego przez Telewizję Polską, Polskie Radio oraz Instytut Pamięci Narodowej. Otrzymała Nagrodę Jury i Nagrodę Czytelników za książkę „Siostry zakonne w obozach pracy w PRL w latach 1954-1956”.

13 listopada

Fundacja Rozwoju KUL, Fundacja Konrada Adenauera, Akademicki Klub Myśli Społeczno-Politycznej Vade Mecum KUL oraz Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodo-

wych i Komunikacji Społecznej w Chełmie zorganizowali konferencję naukową pt. „DOBRY – ZŁY” Relacje polsko-niemieckie 70 lat po wybuchu II wojny światowej.

14 listopada

Dziekan oraz Samorząd Studentów Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL zorganizowali Zaduszki Wydziałowe.

Teatr ITP zaprezentował nowy spektakl pt. „Prorock”. To opowieść o powołaniu i wierności Bogu, ale również o buncie, osamotnieniu i wielkim trudzie bycia we współczesnym świecie kimś innym, kimś Wybranym. Tytułowy Prorok toczy niejedną walkę duchową z Bogiem i z samym sobą, przechodzi przez etapy buntu i pychy, nim zrozumie co jest najważniejsze. Nim zdecyduje czemu i komu chce być wierny.

16-17 listopada

Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych oraz Katedra Psychologii Organizacji i Zarządzania zorganizowały Międzynarodową Konferencję Naukową „Człowiek i jego decyzje”.

16-19 listopada

na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji odbyły się wykłady „Arbitration”, które poprowadził amerykański adwokat Charles F.X. Szymanski.

17 listopada

Katedra Logiki KUL zorganizowała konferencję naukową pt. „Zastosowania logiki modalnej”.

18-19 listopada

odbył się Dzień Otwarty KUL – pierwszego dnia prezentowało się ponad 60 organizacji studenckich i kół naukowych: pokazy, inscenizacje, konkursy. Miało także miejsce spotkanie z Ireneuszem Krosnym, absolwentem KUL oraz spektakl Teatru ITP Prorock. Drugiego dnia wykłady otwarte wygłosili: dr Zbigniew Piłat (Tajemnice Zakonu Templariuszy), prof. Piotr Francuz

(Pamięć absolutna), abp prof. Józef Życiński (Ewolucja a wiara), prof. Ryszard Szyszka (Biotechnologia wczoraj i dziś, czyli historia o alkoholach i lekach – prezentacja multimedialna), prof. Zyta Gilowska (Dlaczego warto studiować na KUL).

Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych KUL oraz Sekcja Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych Polskiego Towarzystwa Filozoficznego zorganizowali sympozjum naukowe pt. „Transfer idei. Od ewolucji w biologii do ewolucji w astronomii i kosmologii”.

18-30 listopada

Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych wraz z British Council zorganizował wystawę pt. „Darwin NOW”.

19 listopada

w Galerii Fotografii Prasowej „Fot-Press” odbył się wernisaż zdjęć studenta Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej KUL Krzysztofa Ozoga.

ks. abp Józef Życiński odprawił mszę św. dziękczynną za 50 lat kapłaństwa ks. prof. Zygmunta Hajduka, na której zgromadzili się pracownicy i studenci Instytutu Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych KUL.

odbył się Jubileusz 20-lecia Koła Hiszpańsko-Polskiego KUL, na który złożyły się wykłady poświęcone historii i kulturze krajów języka hiszpańskiego oraz spotkanie z meksykańską muzyką gitarową.

prof. Wincenty Myszor (Katowice, UŚ) wygłosił wykład „Św. Paweł – mistrzem heretyków” na zaproszenie Komisji Badań nad Antykiem Chrześcijańskim oraz Wydziału Historyczno-Filologicznego Towarzystwa Naukowego KUL.

19-21 listopada

Instytut Filologii Romańskiej KUL we współpracy z Zakładem Lingwistyki Stosowanej UMCS zorganizował XII Spotkanie Specjalistów Dawnej Literatury Romańskiej, nt. „Żywioty, temperenty, charaktery”.

20 listopada

Instytut Filologii Germańskiej oraz Dział Współpracy z Zagranicą zorganizowali spotkanie z przedstawicielami Ambasady Republiki Federalnej Niemiec nt. „Niemcy: Ośrodek Naukowo-Badawczy”. Celem spotkania było zaprezentowanie oferty naukowej oraz możliwości realizowania projektów bilateralnych na uniwersytetach i w ośrodkach badawczych w Niemczech. Ponadto przedstawiona została oferta stypendialna przeznaczona dla polskich studentów i doktorantów.

20-21 listopada

Instytut Teologii Duchowości KUL w ramach XXXIV Dni Duchowości zorganizował ogólnopolskie sympozjum pt. „Współczesne zniewolenia – ucieczka i powrót”.

na zaproszenie Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Angielskiego IATEFL cykl wykładów poprowadził Geoff Tranter.

Specjalizacja Katechetyki KUL zorganizowała ogólnopolskie sympozjum nt. „Katecheza dzieci”.

odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Doświadczanie choroby w perspektywie badań interdyscyplinarnych” zorganizowana przez Katedrę Polityki Społecznej i Etyki Politycznej Instytutu Socjologii KUL we współpracy z Zakładem Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Instytuty Historii i Prawa KUL zorganizowały konferencję naukową młodych badaczy pt. „Kryzys – natura, odmiany, trwanie, przewyciężenie – aspekty historyczne, ekonomiczne, społeczne, polityczne, prawne” pod honorowym patronatem Polskiego Komitetu do spraw UNESCO.

20-22 listopada

na KUL-u odbyła się I Międzynarodowa Konferencja „Zarządzanie nauką”, w ramach projektu „Zarządzanie systemem B+R w instytucjach naukowych” współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

23 listopada

odbyła się konferencja naukowa „Socjolog na rynku pracy”, pod hasłem „Uwaga! Socjolog w budowie!”.

23 listopada

Katedra Prawa Kanonizacyjnego zorganizowała VIII Międzynarodowe Sympozjum z prawa kanonizacyjnego

pt. „Przygotowanie sprawy beatyfikacyjnej”, połączone z wręczeniem Księgi jubileuszowej *Duc in altum* Księdzu Profesorowi Henrykowi Misztalowi z racji 40-lecia pracy naukowo-dydaktycznej oraz 25-lecia istnienia Katedry Prawa Kanonicznego.

24 listopada

Biuro Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych zorganizowało spotkanie promujące audiobooka: Peter Hepp „Świat w moich dłoniach, życie bez słuchu i wzroku”. Podczas spotkania Hanna Pasterny (niewidoma asystentka społeczna prof. Jerzego Buzka) przedstawiła możliwość uczestnictwa w wolontariacie europejskim dostępnym dla studentów niepełnosprawnych.

Instytut Jana Pawła II KUL zorganizował spotkanie w ramach Konwersatorium Myśli Karola Wojtyły – Jana Pawła II. Nowy cykl referatów i dyskusji „Wokół problematyki osoby” zainaugurował wykład ks. prof. Andrzeja Szostka: „Karola Wojtyły filozofia osoby”.

24-26 listopada

odbył się 12. Kiermasz Wydawców Katolickich zorganizowany przez Stowarzyszenie Wydawców Katolickich i Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wzięły w nich udział 33 wydawnictwa z całej Polski.

25 listopada

Instytut Muzykologii KUL, w ramach uroczystych obchodów Dnia św. Cecylii, zorganizował prezentację filmu Akademickiej Kroniki Filmowej „Ks. Prof. Karol Mrowiec”, wykład ks. dr. Dariusza Smolarka, „Źródła muzyczne klasztoru pijarów w Podolińcu”, a także koncert muzyki chóralnej, organowej i kameralnej w wykonaniu pracowników i studentów Instytutu Muzykologii. W programie utwory: Jana Sebastiana Bacha, Alberta Ginastera, Alberta Beckera, Johannesa Brahmsa, Aleksandra Tansmana, Henry Purcella, Astora Piazzoli oraz Rogera Calmela – „Magnificat” z udziałem Chóru KUL.

Katedra Filozofii Boga KUL w porozumieniu z Radą Naukową Konferencji Episkopatu Polski zorganizowała Ogólnopolską Konferencję Naukową nt. „Filozofia o Bogu i religii” połączonej z wręczeniem Księgi Pamiątkowej Siostrze Profesor Zofii Józefie Zdybkiej.

miał miejsce kolejny recital organowy, w cyklu Koncertów Organowych zaplanowanych przez Instytut Muzykologii – Johann Sebastian Bach: Dritter Teil der Klavierübung (wybór) – w wykonaniu dr Jadwigi Kowalskiej.

26 listopada

odbyła się kolejna konferencja w ogólnym cyklu „Etyka i technika” zorganizowana przez Katedrę Etyki Szczegółowej KUL, nt. „Transplantacje: Spór o dar”. Gośćmi konferencji byli prof. Wojciech Rowiński (WUM), dr Zbigniew Zalewski (Collegium Medicum, UJ), ks. prof. Piotr Morciniec (UJ) i dr Michał Królikowski (UW).

26 listopada

Professor Stefan Sawicki otrzymał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

27 listopada

odbyła się uroczystość wręczenia tytułu doktora honoris causa KUL JE Valdisowi Zatlrowski, Prezydentowi Republiki Łotewskiej.

Nadając tytuł Doktora Honoris Causa KUL przedstawicielom narodów litewskiego, estońskiego, ukraińskiego,

polskiego, łotewskiego i białoruskiego Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II włączył się w upamiętnienie 440. rocznicy zawarcia Unii Lubelskiej. Uroczyste obchody tego wydarzenia odbyły się w Lublinie 1 lipca br.

27-28 listopada

Instytut Geografii Historycznej Kościoła w Polsce oraz Biuro Historyczne przy Konferencji Wyższych Przełożonych Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych w Polsce zorganizowali 38. ogólnopolską konferencję historyków zakonnych, pt. „Polska droga do wolności w 20 rocznicę upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej”.

odbyła się konferencja z cyklu Studia nad wiedzą, pt. „Wiedza między słowem a obrazem”. Organizatorzy: Katedra Socjologii Wiedzy i Edukacji, Katedra Filozofii Społecznej, Katedra Socjologii Makrostruktur i Ruchów Społecznych.

28 listopada

Akademicki Związek Sportowy KUL zorganizował II Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Prezesa KU AZS KUL.

21 sierpnia 2009 r. zmarł **Ks. Prof. Franciszek Jan Mazurek**. Msza św. żałobna została odprawiona w Kościele Akademickim KUL 26 sierpnia. Uroczystości pogrzebowe miały miejsce w kościele i na cmentarzu parafialnym w Biszczy.

Ks. prof. Franciszek Jan Mazurek, emerytowany profesor KUL, urodzony 18 lipca 1933 roku w Biszczy k. Biłgoraja, zmarł 21 sierpnia 2009 roku w Lublinie.

Wybitny specjalista w zakresie katolickiej nauki społecznej, teoretyk praw osobowych człowieka; Kierownik Katedry Historii Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Gospodarczej oraz Kurator Katedry Katolickiej Nauki Społecznej, od 2005 roku kierownik Katedry Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej. Przewodniczący polskiej sekcji Międzynarodowego Instytutu Jacquesa Maritaina, wiceprezes Klubu Inteligencji Katolickiej w Lublinie; członek Międzynarodowego Komitetu Naukowego pisma „La Societa”, Komitetu Redakcyjnego czasopism „Roczniki Nauk Społecznych”, „Kościół i Prawo” oraz członek Rady Naukowej „Zeszytów Społecznych KIK”. Organizator i uczestnik wielu sympozjów socjologicznych polsko-austriackich i polsko-niemieckich. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Oddany nauczyciel akademicki, wspaniały uczony, wielce zasłużony dla rozwoju kadry naukowej, promotor wielu prac doktorskich. Człowiek skromny, wrażliwy, wielkiego serca.

1 września 2009 r. zmarła **Prof. Maria Jasińska-Wojtkowska**, wybitny teoretyk i historyk literatury polskiej, znawczyni zagadnień związanych z obecnością sacrum w literaturze.

Urodzona 2 stycznia 1926 r. była związana z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim od 1946 r., najpierw jako studentka filologii polskiej, potem, aż do 1995 r., pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Nauk Humanistycznych.

Przeszła wszystkie etapy drogi naukowej osiągając najwyższe stanowisko profesora zwyczajnego. Jej aktywność na polu naukowym oraz sposób, w jaki pełniła różnorodne funkcje ukazywały, iż KUL nie był dla niej zwykłym miejscem pracy, ale instytucją kształtującą chrześcijańską kulturę. W sposób odpowiedzialny i z osobistym zaangażowaniem podchodziła do kształcenia młodzieży, a dzięki swojej postawie była autorytetem nie tylko w dziedzinie naukowej, ale także wychowawczej. Przyczyniła się do rozwoju Uczelni w czasach trudnych.

W chorobie zachowała pełnię chrześcijańskiej nadziei, z ufnością odeszła do Pana.

4 września w Kościele Akademickim KUL została odprawiona msza św. żałobna, po czym nastąpiło odprawienie Zmarłej na cmentarz przy ul. Unickiej.

5 września odszedł do Pana **Dr Krzysztof Ciejpa-Znamirowski**, oddany pracownik Instytutu Ekonomii i Zarządzania Wydziału Nauk Społecznych.

Ur. 6 stycznia 1945 r. w Białej Podlaskiej, na KUL zatrudniony od 1998 roku, oddany nauczyciel akademicki, zasłużony dla rozwoju kierunku studiów: zarządzanie. Promotor wielu prac licencjackich i magisterskich, odznaczony Nagrodą Rektora KUL oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Zasłużony na rzecz środowiska lokalnego, członek Rady Nadzorczej Herbacpol Białystok, członek TNOiK i PTE, ekspert Ekonomiczny Herbacpol S.A Lublin, konsultant Ekonomiczny URSUS Lublin. Człowiek skromny, wrażliwy i uczynny.

Msza św. i uroczystości pogrzebowe odbyły się 9 września w Krasieninie.

5 września 2009 r., po ciężkiej chorobie, opatrzony Świętymi Sakramentami, odszedł do Pana **Profesor Jan Ziółek**.

Urodzony 29 lipca 1931 w Żłakowie Borowym, emerytowany profesor Instytutu Historii KUL, długoletni kierownik II Katedry Historii Nowożytnej, wybitny badacz polskiego ruchu niepodległościowego w XIX i XX wieku, myśli politycznej Wielkiej Emigracji i dziejów Kościoła polskiego.

Prawnik powstańca styczniowego i syn uczestnika wojny polsko-sowieckiej 1920 roku, w latach 1952-1955 więzień polityczny, kapitan Wojska Polskiego w stanie spoczynku.

Członek honorowy Polskiego Towarzystwa Historycznego, wiceprezes Towarzystwa Naukowego KUL, członek Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, członek Płockiego Towarzystwa Naukowego, członek Zarządu Towarzystwa Przyjaciół KUL, przewodniczący Komisji Historycznej Oddziału PAN w Lublinie, prezes Fundacji KUL im. Anieli hr. Potulickiej, członek Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego.

Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem „Pro Memoria”, Krzyżem Więźnia Politycznego, Komatanckim Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Srebrną Honorową Odznaką „Zasłużonemu dla Lublina”.

9 września w Kościele Akademickim KUL została odprawiona msza św. żałobna, uroczystości pogrzebowe miały miejsce na cmentarzu przy ul. Unickiej.

22 września 2009 r. w Rocca di Papa we Włoszech zmarł po długiej chorobie **Prof. Riccardo Paolo Bennicelli**.

Urodzony 10 lutego 1956 r. w Genui, doktor habilitowany nauk rolniczych w zakresie agronomii-agrofizyki, absolwent Uniwersytetu w Perugii (Włochy), pracownik Instytutu Agrofizyki Polskiej Akademii Nauk w Lublinie, pracownik Instytutu Ochrony Środowiska na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, ceniony nauczyciel i wychowawca studentów.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 24 września w kościele Ruchu Focolari w Rocca di Papa we Włoszech.

17 października odszedł do Pana **prof. Włodzimierz Tyburczyk** (1923-2009).

Od lat 80. związany z KUL, w latach 1992-1998 kierownik Katedry i Zakładu Chemii w Sekcji Filozofii Przyrody i Ochrony Środowiska na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 20 października w Kaplicy Cmentarnej przy ul. Lipowej.

doktor honoris causa KUL
Prezydent Republiki Łotewskiej
JE Valdis Zatlers

27 listopada 2009 r.

doktor honoris causa KUL

Profesor **Stefan Stuligrosz**

26 października 2009 r.